

**Κατευθυντήριες Οδηγίες
για την Αξιολόγηση των Αναγκών Διεθνούς Προστασίας
των Αιτούντων Άσυλο από το Αφγανιστάν**

Γενεύη, Ιούλιος 2009

Σημείωση

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκδίδει τις *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Αξιολόγηση των Αιτημάτων Ασύλου* για να συνδράμει τους κριτές των αιτημάτων ασύλου, συμπεριλαμβανομένων του προσωπικού της, των κυβερνήσεων και των δικηγόρων, κατά την αξιολόγηση των αναγκών προστασίας των αιτούντων άσυλο από συγκεκριμένη χώρα. Οι κατευθυντήριες οδηγίες περιλαμβάνουν αυθεντική ερμηνεία των κριτηρίων του ορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα για συγκεκριμένες ομάδες με βάση τις αντικειμενικά αξιολογηθείσες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές συνθήκες, την ανθρωπιστική κατάσταση καθώς και την κατάσταση ασφάλειας και σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου που επικρατεί στη συγκεκριμένη χώρα. Οι κρίσιμες ανάγκες προστασίας αναλύονται λεπτομερειακά και διατυπώνονται συστάσεις για τον τρόπο κρίσης των αιτήσεων ασύλου σύμφωνα με τις σχετικές αρχές του προσφυγικού δικαίου, δηλαδή της Σύμβασης του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967, του Καταστατικού της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και των σχετικών περιφερειακών κειμένων προστασίας των προσφύγων όπως είναι η Σύμβαση της Καρθαγένης, η Σύμβαση του 1969 του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας και οι Οδηγίες Ασύλου της ΕΕ. Ανάλογα με την περίπτωση, οι συστάσεις που διατυπώνονται μπορεί να αφορούν, καθεστώς συμπληρωματικής ή επικουρικής προστασίας.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκδίδει τις *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Αξιολόγηση των Αιτημάτων Ασύλου* στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της, που προβλέπουν το άρθρο 8 του Καταστατικού της, το άρθρο 35 της Σύμβασης του 1951 και το άρθρο II του συναφούς Πρωτοκόλλου του 1967, για την προαγωγή της ορθής ερμηνείας και εφαρμογής των προαναφερόμενων κριτηρίων του ορισμού του πρόσφυγα και στηριζόμενη στην τεχνογνωσία που έχει αναπτύξει με τη μακρόχρονη εμπειρία της σε θέματα αναγνώρισης και καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα. Αναμένεται από τις αρμόδιες να κρίνουν τα αιτήματα ασύλου αρχές να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις θέσεις και τις οδηγίες που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο κατά την έκδοση των σχετικών αποφάσεών τους. Οι Οδηγίες είναι προϊόν ενδεδειγμένης έρευνας και στηρίζονται σε πραγματικά γεγονότα για τα οποία η οργάνωση ενημερώνεται από το παγκόσμιο δίκτυο των κατά τόπους γραφείων της, σε πληροφορίες ανεξάρτητων εθνικών, ερευνητών και άλλων πηγών που ελέγχονται αυστηρά για την αξιοπιστία τους. Οι παρούσες οδηγίες είναι επίσης αναρτημένες στην ιστοσελίδα της οργάνωσης (www.refworld.org) και στην ελληνική γλώσσα στη διαδικτυακή διεύθυνση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα (www.unhcr.gr)

Περιεχόμενα

Σελίδα

I. Εισαγωγή	5
II. Βασικές πληροφορίες και εξελίξεις	6
III. Οι τάσεις και οι τύποι των ισχυρισμών των αιτημάτων ασύλου των Αφγανών πολιτών	9
IV. Καθορισμός των αναγκών διεθνούς προστασίας	11
1. Γενική προσέγγιση	11
2. Υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει των κριτηρίων της Σύμβασης του 1951	14
3. Κύριες κατηγορίες των ισχυρισμών ασύλου των Αφγανών πολιτών	16
(α) Πρόσωπα χαρακτηριζόμενα παραβάτες του Ισλαμικού Νόμου (Sharia) και μέλη των μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων	17
(β) Εθνοτικές μειονοτικές ομάδες	23
(γ) Τα πρόσωπα που συνδέονται ή εκλαμβάνονται ως υποστηρικτές της κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνητικών αξιωματούχων και των μελών της κοινωνίας των πολιτών	26
(δ) Πραγματικοί ή εικαζόμενοι υποστηρικτές των ένοπλων αντι-κυβερνητικών ομάδων	33
(ε) Δημοσιογράφοι	35
(στ) Πρόσωπα που συνδέονται με το πρώην Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα του Αφγανιστάν και άλλα αριστερά πολιτικά κόμματα	38
(ζ) Γυναίκες	41
(η) Παιδιά	47
(θ) Βεντέτες	53
4. Καθορισμός των αναγκών προστασίας στο πλαίσιο του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα και / ή των συμπληρωματικών μορφών προστασίας	54
(α) Νότιες, νοτιοανατολικές και ανατολικές περιοχές	59
(β) Καμπούλ και Κεντρικό Αφγανιστάν	60
(γ) Βόρειο Αφγανιστάν	61
(δ) Δυτικό Αφγανιστάν.....	62
5. Αποκλεισμός από το καθεστώς διεθνούς προστασίας των προσφύγων	63
(α) Μέλη των δυνάμεων ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων των πρακτόρων και των υψηλόβαθμων αξιωματούχων KhAD / WAD των κομμουνιστικών κυβερνήσεων του Αφγανιστάν	65
β) Μέλη και οι διοικητές των ενόπλων ομάδων και των δυνάμεων της αντίστασης κατά τη διακυβέρνηση της χώρας από το κομμουνιστικό καθεστώς	67
(γ) Τα μέλη και οι διοικητές των Ταλιμπάν, Hezb-e-Islami Hikmatyar και άλλων ενόπλων αντικυβερνητικών ομάδων	68
6. Η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής (εγχώρια προστασία)...	72
V. Αποτίμηση της κατάστασης άλλων δικαιωμάτων του ανθρώπου	77
1. Η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη	77
2. Κράτος δικαίου	80

3. Οι συνθήκες διαβίωσης στα σωφρονιστικά ιδρύματα	82
VI. Επαναπατριsmός	82
1. Επιστροφή στο Αφγανιστάν	82
2. Επιστροφή στο Ιράν και στο Πακιστάν	84
VII. Εσωτερικά εκτοπισμένοι Αφγανοί	86

I. Εισαγωγή

Οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες απευθύνονται στο προσωπικό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και στους κρατικούς αξιωματούχους των συμβαλλομένων στη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων κρατών και περιλαμβάνουν πληροφορίες για την προσήκουσα κρίση και αξιολόγηση των αναγκών διεθνούς προστασίας των Αφγανών αιτούντων άσυλο¹. Αντικαθιστούν τις Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Αξιολόγηση των Αναγκών Διεθνούς Προστασίας που εκδόθηκαν το Δεκέμβριο του 2007² καθώς και το Επικαιροποιημένο Έγγραφο του 2008 για την Κατάσταση Ασφάλειας στο Αφγανιστάν όσον αφορά στις Συμπληρωματικές Μορφές Προστασίας³.

Οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες διαιρούνται σε πέντε κεφάλαια συμπεριλαμβανομένης της παρούσας εισαγωγής (Κεφάλαιο I). Στο Κεφάλαιο II εκτίθεται σύντομη επισκόπηση των βασικών πληροφοριών για τη χώρα και το ευρύτερο πλαίσιο αξιολόγησης των αναγκών διεθνούς προστασίας επί των αιτημάτων ασύλου που καταθέτουν οι Αφγανοί πολίτες, συμπεριλαμβανομένων της τρέχουσας πολιτικής κατάστασης, της κατάστασης ασφαλείας που επικρατεί στη χώρα και του ισχύοντος εθνικού νομοθετικού πλαισίου. Στο Κεφάλαιο III σκιαγραφούνται οι πρόσφατες τάσεις των αιτημάτων ασύλου των Αφγανών πολιτών και οι βασικότεροι λόγοι που επικαλούνται για το φόβο δίωξης που διατρέχουν. Στο Κεφάλαιο IV συνοψίζεται η προσέγγιση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες όσον αφορά στον τρόπο αξιολόγησης των αιτημάτων ασύλου και αναπτύσσονται λεπτομερέστερα τα σχετικά γεγονότα, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για την κατάσταση που επικρατεί στη χώρα καταγωγής και της ανάλυσης του προσφυγικού δικαίου προκειμένου για την υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα και για τον αποκλεισμό από αυτό. Οι πιο συνηθισμένοι ισχυρισμοί των αιτημάτων ασύλου αφορούν: (i) στα πρόσωπα που θεωρούνται αντίθετα με τον Ισλαμικό Νόμο (Sharia) και στα μέλη των μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων, (ii) στις εθνοτικές μειονοτικές ομάδες, (iii) στα πρόσωπα που συνδέονται με την κυβέρνηση ή εκλαμβάνονται ως υποστηρικτές της, συμπεριλαμβανομένων των μελών της κοινωνίας των πολιτών, (iv) στους πραγματικούς ή εικαζόμενους οπαδούς των ενόπλων αντικυβερνητικών ομάδων, (v) στους δημοσιογράφους (vi) στα πρόσωπα που συνδέονται με το Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα του Αφγανιστάν ή άλλα αριστερά κόμματα, (vii) στις γυναίκες, (viii) στα παιδιά και (ix) στα πρόσωπα που κινδυνεύουν από βεντέτες. Για τις προαναφερόμενες περιπτώσεις παρέχονται οδη-

¹Οι παρούσες οδηγίες στηρίζονται σε πληροφορίες που ήσαν διαθέσιμες έως το Μάρτιο του 2009.

²Βλέπε στην ελληνική σε: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/477ce70a2.html>

³Βλέπε στον αγγλικό ιστότοπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48ea34872.html>

γίες για τον τρόπο ικανοποίησης των αναγκών διεθνούς προστασίας, για την αξιολόγηση της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής (εγχώρια προστασία) και για την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού. Περαιτέρω, στο Κεφάλαιο V, εξετάζονται ζητήματα που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα καταγωγής ενώ τα Κεφάλαια VI και VII πραγματεύονται αντίστοιχα θέματα που αφορούν στην επιστροφή και στην εσωτερική εκτόπιση.

II. Βασικές πληροφορίες και εξελίξεις

Στο Αφγανιστάν, μαίνονται ένοπλες συγκρούσεις από το 1979. Απαρχή της τρέχουσας πολεμικής αντιπαράθεσης είναι η εμφύλια σύρραξη της περιόδου 1994-2001, όταν οι *mujahideen* (βετεράνοι της αντίστασης κατά των Σοβιετικών πολλοί από τους οποίους κατέχουν σήμερα δημόσια αξιώματα) εξαπέλυσαν πόλεμο κατά του κινήματος των Ταλιμπάν καθώς και ο απόηχος των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 κατά των Η.Π.Α.. Στις 7.10.2001, μετά τις επιθέσεις της 11.9.2001, οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο εξαπέλυσαν στο Αφγανιστάν την Επιχείρηση Διαρκής Ελευθερία (Operation Enduring Freedom – OEF). Οι αρχικοί στόχοι της Επιχείρησης ήσαν η καταστροφή των στρατοπέδων εκπαίδευσης και των υποδομών των τρομοκρατών στο Αφγανιστάν, η σύλληψη ηγετών της Αλ Κάιντα, καθώς και η εξάλειψη των τρομοκρατικών δραστηριοτήτων στη χώρα⁴.

Σύμφωνα με τις Συμφωνίες της Βόννης, κατ' εφαρμογή της απόφασης που έλαβε το Δεκέμβριο του 2001 το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, ανατέθηκε στη Διεθνή Δύναμη Βοήθειας για την Ασφάλεια ή ISAF (International Security Assistance Force) να:

«συνδράμει τη Μεταβατική Αρχή του Αφγανιστάν στη διατήρηση της ασφάλειας στην Καμπούλ και στις γύρω περιοχές, ώστε να λειτουργούν σε ασφαλές περιβάλλον τόσο η Μεταβατική Αρχή του Αφγανιστάν όσο και το προσωπικό του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών»⁵.

Τον Αύγουστο του 2003, η εκπλήρωση της αποστολής της ISAF ανατέθηκε στο NATO, και τον Οκτώβριο του 2003 το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ενέκρινε την ανάπτυξη της αποστολής του NATO εκτός της Καμπούλ⁶, που ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2006⁷. Η εντολή της ISAF, που

⁴Δημόσιο Διάγγελμα του Προέδρου των ΗΠΑ, βλέπε σε <http://www.globalsecurity.org/military/library/news/2001/10/mil-011007-usia01.htm>

⁵Απόφαση 1386 (2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για την Κατάσταση στο Αφγανιστάν που υιοθετήθηκε στις 20.12.2001, βλέπε σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3c4e94571c.html>

⁶Απόφαση 1510 (2003) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για την ISAF στο Αφγανιστάν, που υιοθετήθηκε στις 13.10.2003, βλέπε σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f8d30c54.html>

⁷Βλέπε ISAF, International Security Assistance Force and Afghan National Army strength and Laydown, 3.4.2009 σε http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/isaf_placemat.pdf.

έπαυσε στις 13.10.2009 ανανεώθηκε για τελευταία φορά με την απόφαση 1776 του Συμβουλίου Ασφαλείας που υιοθετήθηκε στις 19.9.2008.

Η τρέχουσα κατάσταση στο Αφγανιστάν χαρακτηρίζεται από την έντονες ένοπλες συγκρούσεις που συνοδεύονται από σοβαρές και εκτεταμένες στοχευμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η κυβέρνηση και οι διεθνείς σύμμαχοί της – η Διεθνής Δύναμη Βοήθειας για την Ασφάλεια (ISAF) και η Επιχείρηση Διαρκής Ελευθερία (OEF⁸) – των οποίων ηγούνται οι ΗΠΑ υπό τη σημαία της OEF αντιμάχονται ομάδες ανταρτών συμπεριλαμβανομένων των Ταλιμπάν, των μελών του κινήματος *Hezb e-Islami* και της Αλ Κάιντα. Σημαντικό ρόλο στις συγκρούσεις διαδραματίζει ένα περίπλοκο πλέγμα νόμιμων και παράνομων ένοπλων ομάδων και οργανωμένων εγκληματικών συμμοριών.

Παρά τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες, το Αφγανιστάν εξακολουθεί να αντιμετωπίζει την ευρέως διαδεδομένη διαφθορά, το έλλειμμα δίκαιων διαδικασιών και την αναποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης. Το δικαστικό σύστημα σπανίως καταδικάζει ή αποκαθιστά τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου ενώ συνεχίζει να είναι «καθεστώς» η ατιμωρησία. Η προοδευτική ενίσχυση του θρησκευτικού συντηρητισμού ασκεί πιέσεις στην κυβέρνηση και στο κοινοβούλιο για τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Αυτές οι εξελίξεις πλήττουν ιδιαίτερα τους δημοσιογράφους και τους αγωνιστές της κοινωνίας των πολιτών. Το έλλειμμα των νομικών μηχανισμών και των υποδομών επιβολής του νόμου συνεχίζει να παρεμποδίζει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της εκτεταμένης εκμετάλλευσης και των πρακτικών διακριτικής μεταχείρισης των γυναικών, ειδικότερα της σεξουαλικής βίας και της βίας που οφείλεται στο φύλο (SGBV), των εξαναγκαστικών γάμων και των γάμων παιδιών.

⁸Στις 7.10.2001, μετά τις επιθέσεις της 11.9.2001 οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο εξαπέλυσαν στο Αφγανιστάν την «Επιχείρηση Διαρκής Ελευθερία». Αρχικός στόχος της επιχείρησης αυτής ήταν η καταστροφή των στρατοπέδων εκπαίδευσης και των υποδομών των τρομοκρατών στο Αφγανιστάν, η σύλληψη των ηγετών της Αλ Κάιντα και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας στη χώρα. Βλέπε το διάγγελμα του Προέδρου των ΗΠΑ της 7.10.2001 σε <http://www.globalsecurity.org/military/library/news/2001/10/mil-011007-usia01.htm>. Την επαύριο της 11.9.2001 με την από 12.9.2001 απόφαση 1368 (2001) «Απειλές κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας που προκάλεσαν τρομοκρατικές πράξεις» το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ χαρακτήρισε τις επιθέσεις κατά των ΗΠΑ «απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια» (βλέπε την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3c4e94557.html>). Βλέπε επίσης την από 28.9.2001 απόφαση 1373 (2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ «Απειλές κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας που προκάλεσαν τρομοκρατικές πράξεις» σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3c4e94552a.html>, όπου το Συμβούλιο Ασφαλείας «εξέφρασε αποφασιστικότητα για την ανάληψη κάθε αναγκαίας πρωτοβουλίας προκειμένου για την πλήρη εφαρμογή της απόφασης, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές του όπως ορίζονται στο Χάρτη του ΟΗΕ». Μεταγενέστερες αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ αναγνώρισαν τη συμμαχία και ρύθμισαν το συντονισμό της δράσης των ISAF και OEF. Σημειώνεται ωστόσο ότι η Επιχείρηση Διαρκής Ελευθερία (OEF) δεν έχει την επίσημη εντολή του ΟΗΕ: η δράση της υπάγεται στο Γενικό Στρατιωτικό Επιτελείο των ΗΠΑ και οι δυνάμεις της εδρεύουν στην αεροπορική βάση της Bagram βόρεια της Καμπούλ. Στις 23.4.2008 διοικήτης της OEF ορίστηκε ο στρατηγός Petraeus (βλέπε: CNN, *Petraeus picked to lead Central Command* σε <http://edition.cnn.com/2008/POLITICS/04/23/petraeus/index.html>).

Διάφοροι παράγοντες έχουν συμβάλει στη δημιουργία της τρέχουσας ανθρωπιστικής κατάστασης και στις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Πρόκειται για τη δραματική αύξηση των τιμών των τροφίμων, τις ανίσχυρες ή ανύπαρκτες κοινωνικές υπηρεσίες καθώς και την αύξηση του αριθμού των αμάχων που, στοχοποιούμενοι άμεσα, είναι θύματα των ενόπλων συγκρούσεων, την υπερβολική χρήση βίας, άλλες σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, καθώς και τη δραστική μείωση της ανθρωπιστικής δράσης του ΟΗΕ και άλλων οργανώσεων στους οποίους έχει ανατεθεί η παροχή προστασίας ή αρωγής.

Το 2008, αυξήθηκαν οι απειλές και η βία κατά των δημοσιογράφων⁹. Η κριτική που άσκησαν οι δημοσιογράφοι, τοπικές μη κυβερνητικές οργανώσεις και ομάδες της κοινωνίας των πολιτών για τη διαφθορά, την κακοδιοίκηση και την κατάχρηση εξουσίας αύξησε τον κίνδυνο της στοχοποίησής τους από τους πρώην πολέμαρχους, τις τοπικές αρχές και τα συντηρητικά στοιχεία της κυβέρνησης. Το 2007, και τα δύο σώματα του Κοινοβουλίου ψήφισαν νέο νομοσχέδιο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, που ο πρόεδρος Καρζάϊ επέστρεψε στην Κάτω Βουλή για περαιτέρω επεξεργασία. Παρόλο που το σημερινό σχέδιο νόμου αποτελεί θετική εξέλιξη, οι διατάξεις του μπορεί να ερμηνευθούν με τρόπο που τελικώς περιορίζει την ελευθερία της έκφρασης. Για παράδειγμα, σύμφωνα με το δίκαιο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η ελευθερία των μέσων ενημέρωσης πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τις ισλαμικές αρχές και απαγορεύεται η κυκλοφορία κάθε έντυπου υλικού που χαρακτηρίζεται «ανήθικο»¹⁰.

Σε σχέση με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες του 2007 δεν έχει βελτιωθεί δραστικά η κατάσταση των γυναικών. Μικρή πρόοδος έχει επιτευχθεί στην εξάλειψη των διακρίσεων λόγω φύλου, όπως είναι οι αναγκαστικοί γάμοι και οι γάμοι μεταξύ παιδιών, στη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη των θυμάτων που υπόκεινται βία λόγω του γένους τους και της ενδο-οικογενειακής βίας, στην τιμωρία των εγκλημάτων τιμής, στην κατάργηση ασαφών αδικημάτων ηθικής και σοβαρών περιορισμών της ελευθερίας κυκλοφορίας. Στο Δυτικό Αφγανιστάν, αυξήθηκαν τα περιστατικά των αυτοκτονιών, που οφείλονται κυρίως στους αναγκαστικούς γάμους και στην ενδο-οικογενειακή βία¹¹. Το Κοινοβούλιο δεν ενέκρινε το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Γυναικείων Υποθέσεων που αποσκοπεί στην εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και στην πρόληψη των ανα-

⁹Βλέπε UN Human Rights Council, Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievement of technical assistance in the field of human rights, Φεβρουάριος 2008, σελίδα 13, (στη συνέχεια «2008 Report of the High Commissioner for Human Rights») σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47cfb4b22.html>

¹⁰Ibid.

¹¹*Self immolation among women increase in Afghan west – radio*, BBC Monitoring from Radio Afghanistan, Kabul, 5.8.2008 (υπηρεσία συνδρομητών).

γκαστικών γάμων και των γάμων παιδιών¹². Στο μεταξύ, ο πρόεδρος της χώρας υπέγραψε το νόμο που υιοθέτησε το Κοινοβούλιο για την αστική προσωπική κατάσταση των μελών της κοινότητας των Shi'a, που περιορίζει σοβαρά τα δικαιώματα των γυναικών Shi'a. Δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί η δέσμευση του Προέδρου για αναθεώρηση του νόμου¹³. Το Υπουργείο Γυναικείων Υποθέσεων, η κοινωνία των πολιτών και η διεθνής κοινότητα συνέβαλαν στην πρόοδο που σημειώθηκε στην αύξηση της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σε θέματα ισότητας των φύλων. Ωστόσο, η επέκταση του εδαφικού ελέγχου των ένοπλων αντι-κυβερνητικών στοιχείων και οι ευρέως διαδεδομένες διακρίσεις λόγω φύλου στις εν λόγω περιοχές αμαυρώνουν αυτήν τη θετική εξέλιξη.

Σε σχέση με το 2007, το 2008 αυξήθηκαν σε ποσοστό 40% οι απώλειες των αμάχων. Οι ένοπλες συγκρούσεις που συχνά ξεσπούν κοντά ή εντός των κατοικημένων περιοχών, όπως αυτές της Musa Qala στην Επαρχία Helmand το Δεκέμβριο του 2007 και της Arghandab κοντά στην Kandahar τον Ιούνιο του 2008, προκάλεσαν εκτεταμένες απώλειες αμάχων. Περιστασιακά, το θάνατο σημαντικού αριθμού αμάχων προκάλεσαν οι χαρακτηρισθείσες ως δυσανάλογες¹⁴ αεροπορικές επιδρομές του NATO ή αεροσκαφών της Επιχείρησης Διαρκής Ελευθερία (OEF)¹⁵. Σύμφωνα με δημοσιεύματα, ο αριθμός των Αφγανών αμάχων που σκοτώθηκαν από αεροπορικές επιθέσεις αυξήθηκε από 116 το 2006 σε 321 το 2007 και σε 552 στα 2008¹⁶. Το 2008, όλα τα εμπλεκόμενα μέρη της σύγκρουσης και κυρίως οι επιθέσεις των αντι-κυβερνητικών δυνάμεων προκάλεσαν συνολικά το θάνατο 2.118 αμάχων¹⁷.

III. Οι τάσεις και οι τύποι των ισχυρισμών των αιτημάτων ασύλου των Αφγανών πολιτών

Εκατομμύρια Αφγανοί έχουν εξοριστεί λόγω των εμπόλεμων συγκρούσεων που μαίνονται για δεκαετίες στη χώρα τους. Οι περισσότεροι από τους πρόσφυγες κατέφυγαν και φιλοξενήθηκαν για χρόνια στο Ιράν και στο Πακιστάν. Παρότι από το 2002 επαναπατρίστηκαν περισσότεροι

¹² *Afghan women's affairs trying to tackle «misguided» traditions*, BBC Monitoring from the Voice of the Islamic Republic of Iran External Service, Masshad, 14.3.2008 (υπηρεσία συνδρομητών).

¹³ *Shiite Personal Status Law* (ανεπίσημη μετάφραση στην αγγλική γλώσσα), Μάρτιος 2009, βλέπε σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a24ed5b2.html>

¹⁴ Βλέπε για παράδειγμα Human Rights Watch, «*Troops in Contact: Airstrikes and Civilian Deaths in Afghanistan*», Σεπτέμβριος 2008, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48c6251d2.html> (στη συνέχεια «*HRW, Troops in Contact*»).

¹⁵ Βλέπε γενικά για τις αεροπορικές επιδρομές των φιλο-κυβερνητικών δυνάμεων του Αφγανιστάν, την Ανεξάρτητη Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Αφγανιστάν, *From Hope to Fear, an Afghan Perspective on Operations of Pro-governmental Forces in Afghanistan*, Δεκέμβριος 2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a03f60e2.html>

¹⁶ Βλέπε UN Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), *Afghanistan: Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, 2008, Ιανουάριος 2009, σελίδα 15 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/499abd892.html> (στη συνέχεια «UNAMA, 2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict»).

¹⁷ UNAMA, 2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict, βλέπε υποσημείωση 16.

από 5.700.000 Αφγανοί πολίτες, αυξάνοντας τον πληθυσμό της χώρας κατά 20%, περισσότεροι από 2.700.000 Αφγανοί συνεχίζουν να ζουν μακριά από την πατρίδα τους. Αν και πρόκειται για τη μεγαλύτερη επιχείρηση επαναπατριsmού σε παγκόσμιο επίπεδο, μετά το 2005 μειώθηκε σημαντικά το ποσοστό των Αφγανών που επαναπατρίστηκαν εθελοντικά. Το 2007, επέστρεψαν από το Ιράν 7.300 Αφγανοί και από το Πακιστάν 350.000. Το 2008, επέστρεψαν από το Πακιστάν περισσότεροι από 274.000 Αφγανοί και από το Ιράν περίπου 3.600¹⁸.

Περίπου 1.700.000 Αφγανοί συνεχίζουν να διαμένουν στο Πακιστάν και 935.000 στο Ιράν. Έτσι, σε παγκόσμιο επίπεδο, ένας στους τέσσερις πρόσφυγες είναι Αφγανός. Παρότι βρίσκονται διασκορπισμένοι σε 69 χώρες, η συντριπτική πλειοψηφία των Αφγανών προσφύγων διαμένει στο Πακιστάν και στο Ιράν¹⁹.

Τέσσερις είναι οι κύριες τάσεις που αναδεικνύουν αφενός η ανάλυση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τις αιτήσεις ασύλου των Αφγανών και αφετέρου οι πληροφορίες των ενδιαφερομένων κρατών. Πρώτον, σημαντικός αριθμός Αφγανών πολιτών διαφεύγουν από τη χώρα τους λόγω των διώξεων, που φοβούνται (i) για τα πολιτικά φρονήματά τους, πραγματικά ή αποδιδόμενα. Δεύτερον, οι Αφγανοί αιτούνται διεθνή προστασία λόγω των διώξεων που φοβούνται εξαιτίας της (ii) εθνοτικής καταγωγής τους ή / και (iii) της θρησκείας τους. Τέλος, υπάρχουν Αφγανοί που διαφεύγουν από τη χώρα τους φοβούμενοι τις διώξεις που οφείλονται στο (iv) γένος. Αυτές είναι οι κύριες ομάδες στις οποίες αναφέρονται η ανάλυση και οι οδηγίες του παρόντος εγγράφου.

Το 2008, οι Αφγανοί πολίτες κατέθεσαν στις βιομηχανικές χώρες 18.500 αιτήματα ασύλου: πρόκειται για το ψηλότερο αριθμό αιτημάτων που έχει κατατεθεί από το Αφγανούς μετά το 2002 (29.400 αιτήματα) και είναι σχεδόν διπλάσιος από τον αντίστοιχο του προηγούμενου έτους (10.000 αιτήματα). Έτσι, το Αφγανιστάν είναι η τέταρτη σημαντικότερη χώρα καταγωγής προσφύγων στο βιομηχανικό κόσμο. Σε πολλές περιπτώσεις καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η επιδεινούμενη κατάσταση ασφάλειας στο Αφγανιστάν. Σε σχέση με το 2007, το 2008 σημειώθηκε αύξηση στις 15 κυριότερες χώρες υποδοχής των Αφγανών αιτούντων άσυλο: πρόκειται για το Ηνωμένο Βασίλειο (3.700 αιτήματα), την Τουρκία (2.600), την Ελλάδα (2.300) και την Ιταλία (2.000). Στη Νότια και Νοτιοανατολική Ασία το 2008 1.617 Αφγανοί πολίτες κατέθεσαν αιτήματα ασύλου ενώ το 2007 μόλις 900. Οι σημαντικότερες χώρες υποδοχής ήσαν η Ινδία, η Μαλαισία, η Ινδονησία

¹⁸ Βλέπε UNHCR, *Protracted Refugee Situations – High Commissioner's Initiative*, Δεκέμβριος 2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/496f041d2.html>

¹⁹ Ibid.

και, πρόσφατα, η Αυστραλία. Επιπλέον, το 2008, στο Τατζικιστάν κατέθεσαν αιτήματα ασύλου 1.360 Αφγανοί πολίτες, αριθμός διπλάσιος του αντίστοιχου του 2007²⁰.

Εκτός από τους πολίτες που αιτούνται διεθνή προστασία, σημαντικός αριθμός Αφγανών διαφεύγει από τη χώρα λόγω των κοινωνικο-οικονομικών προβλημάτων. Για δεκαετίες παρατηρούνται παρόμοιες μετακινήσεις με προορισμό ή με διέλευση από το Πακιστάν και το Ιράν: πρόκειται για εποχιακή μετανάστευση και, σε ορισμένες περιπτώσεις, για πολλαπλά ταξίδια προς τις δύο κατευθύνσεις. Σήμερα, προς τις δύο κατευθύνσεις, 40.000 πολίτες διέρχονται κατά μέσον όρο ημερησίως τα θεσμοθετημένα συνοριακά σημεία διέλευσης με το Πακιστάν, με ελάχιστες διατυπώσεις και, σε κάποιες περιπτώσεις, με καμιά. Πρόκειται κυρίως για Αφγανούς που έχουν καταχωρηθεί ως πρόσφυγες στο Πακιστάν, για πολίτες που αναζητούν εργασία και ιατρική περίθαλψη ή που επισκέπτονται τις οικογένειές τους, καθώς και για πρόσωπα που έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία. Επιπλέον, εκτιμάται ότι περισσότεροι από 4.000 Αφγανοί, εισέρχονται καθημερινά παράνομα στο Ιράν, συχνά με τη βοήθεια διακινητών. Όσον αφορά στους Αφγανούς που εισέρχονται παράνομα στο Πακιστάν και στο Ιράν αναζητώντας διεθνή προστασία, υπογραμμίζεται ότι καμιά χώρα δεν έχει υιοθετήσει ούτε εφαρμόζει εθνική διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα και ότι το Ιράν δεν αναγνωρίζει τον καταστατικό ρόλο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες να διαπιστώνει τις ανάγκες διεθνούς προστασίας των αιτούντων άσυλο.

IV. Καθορισμός των αναγκών διεθνούς προστασίας

1. Γενική προσέγγιση

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες σημαντικός αριθμός Αφγανών πολιτών έχει ανάγκη τη διεθνή προστασία λόγω των σοβαρών και εκτεταμένων παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των εξελισσόμενων ένοπλων συγκρούσεων που μαίνονται σε αρκετές περιοχές της χώρας. Στις χώρες που είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση του 1951²¹ και / ή στο Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων²² ή σε άλλα σχετικά περιφερειακά κείμενα²³, όπως είναι η Σύμβαση που αφορά στα Ειδικά Θέματα των Προβλημάτων των Προσφύ-

²⁰ Βλέπε *UNHCR, Asylum Levels and Trends in Industrialised Countries 2008: Statistical Overview of Asylum Applications Lodged in Europe and Selected non – European Countries*, 24.3.2009, σε <http://www.unhcr.org/49c796572.html>.

²¹ Βλέπε σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3be01b964.html>

²² Βλέπε σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3ae4.html>

²³ Για τη Σύμβαση που αφορά στα Ειδικά Θέματα των Προβλημάτων των Προσφύγων στην Αφρική της 10.9.1969 βλέπε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b36018.html> και για τη Διακήρυξη της Καρθαγένης για τους Πρόσφυγες, που υιοθετήθηκε στις 22.11.1984 στο πλαίσιο Συνεδρίου για τη Διεθνή Προστασία των Προσφύγων

γων στην Αφρική και η Διακήρυξη της Καρθαγένης, τα αιτήματα ασύλου των Αφγανών πολιτών πρέπει να εξετάζονται σε εξατομικευμένη βάση στο πλαίσιο δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος της προσφυγής. Ευνοϊκά πρέπει να αξιολογούνται οι ανάγκες διεθνούς προστασίας των ειδικότερων ομάδων που αναφέρονται στις παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες, συμπεριλαμβανομένων (i) όσων θεωρούνται αντίθετοι με τον Ισλαμικό νόμο (Sharia) και των μελών των μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων, (ii) των εθνοτικών μειονοτικών ομάδων (iii) όσων συνδέονται με την κυβέρνηση ή θεωρούνται υποστηρικτές της, συμπεριλαμβανομένων των μελών της κοινωνίας των πολιτών, (iv) των πραγματικών ή εικαζόμενων ομάδων των ενόπλων αντικυβερνητικών ομάδων, (v) των δημοσιογράφων, (vi) των υποστηρικτών και μελών του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν και / ή άλλων αριστερών κομμάτων, (vii) των γυναικών (viii) των παιδιών και (ix) όσων κινδυνεύουν από τις βεντέτες. Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σε ορισμένες περιοχές του Αφγανιστάν διάφοροι παράγοντες παρεμποδίζουν την εφαρμογή του θεσμού της εγχώριας προστασίας και / ή της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής. Πρόκειται για τη γενικότερη ικανότητα των φορέων δίωξης να διαπράττουν πράξεις βίας χωρίς να τιμωρούνται, την εκτεταμένη βία που προκαλούν οι ένοπλες συγκρούσεις, καθώς και για τις σοβαρές στοχευμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τους κινδύνους που ενέχουν τα ταξίδια σε όλη τη χώρα, και τις αποδεδειγμένες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι Αφγανοί για την εξασφάλιση των βασικών αγαθών επιβίωσης λόγω των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών αναταραχών που μαστίζουν τη χώρα. Γενικά δεν είναι εφικτή η εγχώρια προστασία ή η εγκατάσταση σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής όταν φορείς της δίωξης είναι κρατικά όργανα. Για τις περιπτώσεις των αιτούντων άσυλο που επικαλούνται φόβο δίωξης από μη κρατικούς φορείς, σημειώνεται ότι είναι μεγάλη η πιθανότητα της επέκτασης της δράσης τους πέραν των περιοχών που ελέγχουν. Επιβάλλεται η ενδελεχής εξέταση κάθε υπόθεσης σε εξατομικευμένη βάση, στις περιπτώσεις όπου η εθνική διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα επιβάλλει την αξιολόγηση της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής και / ή της εγχώριας προστασίας, υπό το πρίσμα της ανάλυσης της εύλογης απαίτησης και της πραγματικής δυνατότητας του ενδιαφερόμενου να εγκατασταθεί σε άλλη περιοχή του Αφγανιστάν, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικότερες περιστάσεις που επικαλείται καθώς και τις πληροφορίες που περιλαμβάνουν οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες. Στις εξαιρετικές περιπτώσεις όπου μπορεί να θεωρηθεί βιώσιμη λύση, που εξαλείφει τις

στην Κεντρική Αμερική, Μεξικό και Παναμά βλέπε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b36ec.html>. Αρκετά κράτη της Νοτίου Αμερικής έχουν μεταφέρει τη Διακήρυξη της Καρθαγένης στο εθνικό τους δίκαιο.

υφιστάμενες απειλές, η μετεγκατάσταση σε μια προσβάσιμη περιοχή, μόνον οι ισχυροί οικογενειακοί, κοινωνικοί ή φυλετικοί δεσμοί του ενδιαφερόμενου επιτρέπουν την εγκατάστασή του σε αυτήν χωρίς αδικαιολόγητες οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες.

Στο πλαίσιο της προστασίας των προσφύγων, υπό το πρίσμα των σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του ανθρωπιστικού δικαίου που έχουν διαπραχθεί στο Αφγανιστάν τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, εξετάζεται η περίπτωση της εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού. Απαιτείται η εξατομικευμένη αξιολόγηση κάθε υπόθεσης λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά πραγματικά περιστατικά που επικαλείται ο αιτών άσυλο που έχει τα χαρακτηριστικά και το υπόβαθρο που αναφέρουν οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες. Οι πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού μπορεί να έχουν διαπραχθεί τις περιόδους της διακυβέρνησης της χώρας από το κομμουνιστικό καθεστώς, του εμφυλίου πολέμου, της διακυβέρνησης της χώρας από τους Ταλιμπάν και των συγκρούσεων που ξέσπασαν για την απομάκρυνσή τους, καθώς και των τρεχουσών ένοπλων συγκρούσεων. Ο αποκλεισμός δικαιολογείται όταν τεκμηριώνεται η ατομική ευθύνη του αιτούντα άσυλο για ένα έγκλημα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού.

Στο Αφγανιστάν επιδεινώθηκαν εν γένει οι βίαιες συγκρούσεις. Ειδικότερα, αυξήθηκαν τόσο η ένταση όσο και η γεωγραφική εξάπλωση των εξελισσόμενων ένοπλων συγκρούσεων. Αφγανοί αιτούντες άσυλο που κατάγονται από περιοχές όπου μαίνονται ένοπλες συγκρούσεις μπορεί να δικαιούνται τη διεθνή προστασία που εγγυάται ο διευρυμένος ορισμός του πρόσφυγα, συμπεριλαμβανομένων, ανάλογα με την περίπτωση, της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας και της Διακήρυξης τη Καρθαγένης. Οι ισχυρισμοί των Αφγανών αιτούντων άσυλο που εκφράζουν φόβο σοβαρής και αδιάκριτης βλάβης λόγω των ένοπλων συγκρούσεων που ξεσπούν στη χώρα τους πρέπει να εξετάζονται σε εξατομικευμένη βάση, λαμβάνοντας υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλείται ο ενδιαφερόμενος και άλλες τρέχουσες και αξιόπιστες πληροφορίες για την περιοχή καταγωγής του. Επιβάλλεται η αξιολόγηση της προσήκουσας ικανοποίησης των αναγκών προστασίας των Αφγανών που κατάγονται από περιοχές που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις και δεν πληρούν τα κριτήρια της Σύμβασης του 1951 ή του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα, αλλά διαπιστώνεται ότι έχουν ανάγκη προστασίας που μπορεί να εγγραφεί

κάποια συμπληρωματική μορφή προστασίας²⁴. Σε αυτό το πλαίσιο, ισχύουν οι υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει τα κράτη δυνάμει του διεθνούς δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες καλεί τα κράτη, που δεν έχουν υιοθετήσει εθνικό νομοθετικό ή διοικητικό πλαίσιο για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα, να επιτρέπουν στους Αφγανούς αιτούντες άσυλο, και κυρίως σε όσους προέρχονται από περιοχές που πλήττονται από τις ένοπλες συγκρούσεις, να διαμένουν και να παραμένουν νόμιμα στην επικράτειά τους, έστω σε προσωρινή βάση, σε πλαίσιο που διευκολύνει και επιτρέπει την πρόσβασή τους σε βασικά μέτρα προστασίας.

Ενόψει της συνεχιζόμενης κατάστασης των ένοπλων συγκρούσεων και του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν σε επίπεδο προστασίας οι παραδοσιακές δομές της οικογένειας και της κοινότητας, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες αντιτάσσεται στην επιστροφή των Αφγανών σε περιοχές από τις οποίες δεν κατάγονται ή στις οποίες δεν διέμεναν, αφού δεν έχουν σε αυτές πραγματικούς οικογενειακούς ή φυλετικούς δεσμούς και δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τη διαβίωση σε υποστηρικτικό περιβάλλον. Επίσης, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συστήνει να μην απομακρύνονται οι Αφγανοί αιτούντες άσυλο στις χώρες από τις οποίες διήλθαν ή στις οποίες απολάμβαναν προηγουμένως προστασία, όταν σε αυτές διατρέχουν κίνδυνο επαναπροώθησης ή απέλασης.

2. Υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει των κριτηρίων της Σύμβασης του 1951

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1Α (2) της Σύμβασης του 1951 ο όρος «πρόσφυγας» εφαρμόζεται επί παντός προσώπου που

«λόγω βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και αδυνατεί ή, εξαιτίας του φόβου του αυτού, δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή μη έχουν ιθαγένεια και ευρισκόμενο εκτός

²⁴ Στο παρόν έγγραφο ο όρος «συμπληρωματικές μορφές προστασίας» σημαίνει τους μηχανισμούς που υιοθέτησαν τα κράτη ως συμπλήρωμα της προστασίας που παρέχει η Σύμβαση του 1951, ειδικότερα για να διασφαλίσουν την προστασία των προσώπων που παρότι δεν πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους ή συνήθους διαμονής τους και αδυνατούν να επιστρέψουν σε αυτήν λόγω σοβαρών και αδιάκριτων απειλών κατά της ζωής τους, της προσωπικής τους ασφάλειας ή ελευθερίας και οφείλονται σε γενικευμένη βία ή σε γεγονότα που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη. Βλέπε επίσης τις «Θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Επικουρική Προστασία της Οδηγίας της ΕΕ για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα στις περιπτώσεις σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας» (Οδηγία 2004/83/ΕΚ για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/479df742.html>).

της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, δεν δύναται ή λόγω του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτή».

Ο ορισμός αυτός εφαρμόζεται σε καταστάσεις ειρήνης, καθώς και σε ένοπλες συγκρούσεις, με διεθνή ή μη χαρακτήρα. Παρότι η Σύμβαση του 1951 δεν αναφέρεται ρητά στα πρόσωπα που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη χώρα καταγωγής τους ή της συνήθους διαμονής τους λόγω των ενόπλων συγκρούσεων, οι ενδιαφερόμενοι δικαιούνται την προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα, εφόσον έχουν βάσιμο φόβο δίωξης για έναν ή περισσότερους από τους λόγους που απαριθμεί εξαντλητικά η Σύμβαση. Δεν απαιτείται η εξατομικευμένη ή στοχευμένη δίωξη του ενδιαφερόμενου ούτε να διατρέχει κίνδυνο ή να υπομένει επιπτώσεις διαφορετικές από άλλα πρόσωπα. Επίσης, είναι αδιάφορο το μέγεθος της ομάδας που πλήττεται. Ολόκληρες κοινότητες ενδέχεται να κινδυνεύουν ή να υφίστανται διώξεις για τους λόγους που αναφέρει η Σύμβαση. Το γεγονός ότι πλήττονται εξίσου όλα τα μέλη της κοινότητας δεν υπονομεύει τη νομιμότητα του ειδικότερου ατομικού ισχυρισμού.

Ο ορισμός του καθεστώτος του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951 περιλαμβάνει ένα υποκειμενικό και ένα αντικειμενικό στοιχείο. Το πρώτο αφορά στο φόβο της βλάβης που κινδυνεύει να υποστεί ο ενδιαφερόμενος στην περίπτωση της επιστροφής στη χώρα καταγωγής του. Το αντικειμενικό στοιχείο αφορά στη βασιμότητα του φόβου του αιτούντα άσυλο, που σημαίνει την εύλογη πιθανότητα να επισυμβεί η βλάβη που φοβάται ή κάποια βλάβη άλλης μορφής στην περίπτωση επιστροφής²⁵. Ο βάσιμος φόβος δίωξης πρέπει να συνδέεται με έναν ή περισσότερους από τους σχετικούς λόγους της Σύμβασης του 1951, δηλαδή τη «φυλή», τη «θρησκεία», την «εθνικότητα», τις «πολιτικές πεποιθήσεις» ή τη «συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα». Ο λόγος της Σύμβασης πρέπει να είναι η πηγή του φόβου δίωξης αν και δεν είναι απαραίτητο να αναδεικνύεται ως η μοναδική ή η κυρίαρχη αιτία²⁶.

Εν προκειμένω, η βασιμότητα του φόβου δίωξης πρέπει να αξιολογείται το πλαίσιο της κατάστασης που επικρατεί στο Αφγανιστάν, λαμβάνοντας υπόψη τα προσωπικά χαρακτηριστικά, τις εμπειρίες και τις δραστηριότητες του αιτούντα άσυλο που ενέχουν κίνδυνο δίωξης. Δεν αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα η προηγούμενη δίωξη

²⁵ Βλέπε Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος των Προσφύγων σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, Αθήνα 1989, παράγραφοι 37 έως 41 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3314.html> (στη συνέχεια «Εγχειρίδιο»).

²⁶ Βλέπε για παράδειγμα, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Διεθνή Προστασία Νο. 1: Δίωξη λόγω γένους στα πλαίσια ερμηνείας του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων* της 7.5.2002, παράγραφο 20 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f1c64.html>

ή κακομεταχείριση που έχει υποστεί ο αιτών άσυλο: το στοιχείο αυτό αποτελεί δείκτη για τον κίνδυνο που διατρέχει να υποστεί κάποιας μορφής βλάβης στο μέλλον²⁷. Οι εμπειρίες άλλων προσώπων που έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά ή συνδέονται καθ' οιονδήποτε τρόπο με τον αιτούντα άσυλο μπορεί επίσης να αποτελούν δείκτη για τη βλάβη που κινδυνεύει να υποστεί²⁸. Ο φόβος της δίωξης είναι βάσιμος όταν είναι *εύλογη η πιθανότητα* να βιώσει ο ενδιαφερόμενος δίωξη στην περίπτωση της επιστροφής του στο Αφγανιστάν²⁹.

Η Σύμβαση του 1951 δεν περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας «δίωξη». Συνάγεται όμως ότι συνιστούν δίωξη η απειλή κατά της ζωής ή της προσωπικής ελευθερίας καθώς και άλλες σοβαρές βλάβες ή παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα³⁰. Επίσης, η δίωξη δεν περιορίζεται στις πράξεις που προκαλούν σωματική βλάβη. Με δίωξη ισοδυναμούν και οι σοβαρές διακρίσεις, ιδιαίτερα όταν πλήττουν την ικανότητα του ενδιαφερόμενου να διασφαλίζει τα προς το ζην. Είναι διωκτικής φύσης τα μέτρα που περιορίζουν την ικανότητα του προσώπου να κερδίζει τα προς το ζην απειλώντας την επιβίωσή του. Μεροληπτικά μέτρα που δεν χαρακτηρίζονται σοβαρά μπορεί να συνιστούν δίωξη εάν ληφθούν υπόψη σωρευτικά³¹.

Η τακτική έκθεση σε μέτρα, όπως είναι οι έλεγχοι ασφαλείας, οι επιδρομές, η ανάκριση, η έρευνα προσωπικών και περιουσιακών στοιχείων, καθώς και οι περιορισμοί της ελεύθερης κυκλοφορίας μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να προκαλεί αναίτιες δυσκολίες στους ενδιαφερόμενους και, σωρευτικά, να συνιστά δίωξη. Επιπλέον, οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου συμβάλουν στη δημιουργία αίσθησης ανασφάλειας και μπορεί να επιβαρύνουν τις συνέπειες των προαναφερόμενων μέτρων για ορισμένα πρόσωπα. Είναι αναγκαία η εξέταση αυτών των στοιχείων όταν αξιολογείται εάν συνιστά δίωξη η μεταχείριση που ισχυρίζεται ότι κινδυνεύει να υποστεί ο ενδιαφερόμενος.

3. Κύριες κατηγορίες των ισχυρισμών ασύλου των Αφγανών πολιτών

Λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερόμενες εκτιμήσεις, στη συνέχεια εξετάζονται οι ισχυρισμοί των Αφγανών που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο δίωξης ενόψει της κατάστασης ασφάλειας, της πολιτικής κατάστασης και της κατάστασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου που επικρατεί στη

²⁷ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο, ανωτέρω υποσημείωση 25, παράγραφος 45.

²⁸ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο, ανωτέρω υποσημείωση 25, παράγραφος 43.

²⁹ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο, ανωτέρω υποσημείωση 25, παράγραφος 42.

³⁰ Άρθρο 33 παρ. 1 της Σύμβασης του 1951.

³¹ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο, ανωτέρω υποσημείωση 25, παράγραφοι 54 έως 55.

χώρα, από την οποία διέφυγαν αιτούμενοι προστασία. Υπογραμμίζεται ότι δεν είναι εξαντλητικός ο κατάλογος των ισχυρισμών που αναλύονται στη συνέχεια.

(α) Πρόσωπα χαρακτηριζόμενα παραβάτες του Ισλαμικού Νόμου (Sharia) και μέλη των μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων

Σύμφωνα με παρατηρητές, ποσοστό 80% του αφγανικού πληθυσμού είναι Σουνίτες Μουσουλμάνοι, 19% Μουσουλμάνοι Shi'a και ποσοστό μικρότερο του 1% άλλες θρησκευτικές ομάδες³². Επίσης, η αφγανική κοινωνία περιλαμβάνει μια μικρή χριστιανική κοινότητα³³, μια μικρή κοινότητα Σιχ και ινδουιστών³⁴ και περίπου 400 Αφγανούς Baha'i που ζουν κυρίως στην Καμπούλ.

Παρότι το Σύνταγμα του Αφγανιστάν ορίζει ότι το Ισλάμ είναι η επικρατούσα θρησκεία του κράτους και ότι «κανένας νόμος δεν μπορεί να είναι αντίθετος με τις πεποιθήσεις και τα πιστεύω της ιερής θρησκείας του Ισλάμ»³⁵ προβλέπει «την ελευθερία των πιστών άλλων θρησκειών να ασκούν τα λατρευτικά τους καθήκοντα και τις θρησκευτικές τους τελετές στο πλαίσιο των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας»³⁶.

Το αφγανικό σύνταγμα δεν αναφέρεται σε ζητήματα προσηλυτισμού από το Ισλάμ στο Χριστιανισμό ή σε άλλες θρησκείες και, ενώ διακηρύσσει το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, παραπέμπει στο Νόμο της Shari'a για θέματα που δεν προβλέπει ρητά. Σύμφωνα με ορισμένες ερμηνείες του Νόμου της Shari'a ο προσηλυτισμός μουσουλμάνων σε άλλες θρησκείες θεωρείται αποστασία και τιμωρείται με τη θανατική ποινή. Όπως και στην περίπτωση της βλασφημίας, στο μουσουλμάνο Αφγανό πολίτη που ασπάζεται άλλη θρησκεία (στην περίπτωση των αντρών όταν είναι άνω των 18 ετών ή των γυναικών όταν είναι άνω των 16 ετών, και έχουν σώας τα φρένας) χορηγείται προθεσμία τριών ημερών για να απαρνηθεί τη νέα θρησκεία διαφορετικά τιμωρείται με θάνατο δι' απαγχονισμού³⁷. Επίσης, διατάσσεται η δήμευση όλων των υπαρχόντων και της περιουσίας των αποστατών μουσουλμάνων και ακυρώνε-

³² Βλέπε για παράδειγμα, *US Central Intelligence Agency, World Factbook – Afghanistan*, 23.4.2009, σε <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html> (στη συνέχεια «CIA Factbook»).

³³ Σύμφωνα με εκτιμήσεις 500 έως 8000 είναι τα μέλη της χριστιανικής κοινότητας. Βλέπε για παράδειγμα, *US Department of State, 2008, Report on International Religious Freedom – Afghanistan*, 19.9.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48d5cbf4c.html> (στη συνέχεια «US Department of State, Religious Freedom Report 2008»).

³⁴ *Ibid.* Εκτιμάται ότι στο Αφγανιστάν ζουν 3.000 Sikh και ινδουιστές.

³⁵ Βλέπε άρθρο 3 του Συντάγματος του Αφγανιστάν στις 3.1.2004 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/404d8a594.html> (στη συνέχεια «Σύνταγμα»).

³⁶ Άρθρο 2 του Συντάγματος.

³⁷ Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη ερμηνεία του νόμου της Shari'a ο προσηλυτισμός από τον ισλαμισμό τιμωρείται με την ποινή του θανάτου. Βλέπε *US Department of State, Religious Freedom Report 2008*, ανωτέρω υποσημείωση 33.

ται ο γάμος τους. Αναφέρεται ότι τα τελευταία χρόνια δεν εκτελείται η θανατική ποινή στην οποία καταδικάζονται οι αποστάτες μουσουλμάνοι³⁸. Επομένως, οι μουσουλμάνοι που ασπάζονται άλλη θρησκεία αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο δίωξης λόγω της θρησκείας τους.

Οι ακραίες ευαισθησίες που χαρακτηρίζουν τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και την ελευθερία της θρησκείας στο Αφγανιστάν αναδείχθηκαν το Μάρτιο του 2006, όταν διατάχθηκε η φυλάκιση του προσηλυτισθέντα στο χριστιανισμό μουσουλμάνου Abdul Rahman που απειλήθηκε με την τιμωρία της θανατικής ποινής. Η περίπτωση του προσέλκυσε την προσοχή των ΜΜΕ, αλλά δεν είναι μεμονωμένη. Λόγω της διεθνούς κατακραυγής, ο Abdul Rahman απολύθηκε από τις φυλακές μετά την έκδοση απόφασης Αφγανικού δικαστηρίου που τον έκρινε ανίκανο για δικαιοπραξία. Αργότερα, εγκατέλειψε το Αφγανιστάν και αναγνωρίστηκε πρόσφυγας³⁹.

Το Μάιο του 2007 η Γενική Διεύθυνση Fatwas και Αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου έκρινε την πίστη των Baha'i διακριτή από το Ισλάμ και μορφή βλασφημίας. Επομένως, οι Αφγανοί μουσουλμάνοι που ασπάζονται το μπαχαϊσμό διατρέχουν κίνδυνο δίωξης όμοιον με αυτόν που ενέχει για τους μουσουλμάνους ο εκχριστιανισμός⁴⁰.

Τα μέλη της οικογένειας και άλλες παραδοσιακές δομές (όπως είναι οι φυλές και οι υπο-φυλές) μπορεί να νοιώθουν ντροπή και αμηχανία για τους αποστάτες μουσουλμάνους, που είναι ιδιαίτερα πιθανό να βιώνουν την απομόνωση και την άσκηση ισχυρών πιέσεων για να απαρνηθούν τη νέα τους θρησκεία. Στην περίπτωση που δεν συμμορφωθούν με τις επιταγές της οικογένειας και της κοινότητας, οι αποστάτες κινδυνεύουν από απειλές και εκφοβισμούς και, σε ορι-

³⁸ US Department of State, *Religious Freedom Report 2008*, ανωτέρω υποσημείωση 33.

³⁹ Βλέπε M. Knust, *The case of an Afghan apostate – The right to a fair trial between Islamic law and human rights in the Afghan constitution*, Max Planck UNYB, Vol. 10, 2006, p. 591 & ff σε http://www.mpil.de/shared/data/pdf/knust_case_of_an_afghan_apostate.pdf.

⁴⁰ Βλέπε US Department of State, *International Religious Freedom Report 2007 – Afghanistan*, 14.9.2007 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/46ee679d5a.html>. Περαιτέρω, σύμφωνα με την έκθεση «παρότι είναι σφόδρα απίθανο να επηρεάσει η απόφαση του αλλοδαπούς Baha'is που ζουν στο Αφγανιστάν μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στη μικρή κοινότητα των Baha'is που ζουν στη χώρα, ειδικότερα όσον αφορά στο γάμο. Πολλοί Αφγανοί Baha'is παντρεύονται με Αφγανούς μουσουλμάνους. Επομένως, τα δικαστήρια μπορούν να επικαλεστούν την απόφαση για να ακυρώσουν γάμους μεταξύ Baha'is και μουσουλμάνων. Τούτο μπορεί να δημιουργήσει αξιοσημείωτη διάκριση όσον αφορά στον τρόπο με τον οποίον τα δικαστήρια αντιμετωπίζουν τη θρησκεία των Baha'is σε σχέση με το χριστιανισμό και τον ιουδαϊσμό, καθώς οι Χριστιανές και οι Εβραίες (αλλά όχι οι γυναίκες Baha'is) μπορούν νόμιμα να τελέσουν γάμο με άντρες μουσουλμάνους. (Οι μουσουλμάνες μπορούν να τελέσουν γάμο μόνο με μουσουλμάνους). Οι Αφγανοί μουσουλμάνοι πολίτες που ασπάζονται το μπαχαϊσμό διατρέχουν κίνδυνο δίωξης όμοιον με αυτόν των μουσουλμάνων που εκχριστιανίζονται. Αναμένεται η αντίδραση της κυβέρνησης όσον αφορά στη μεταχείριση των Baha'is δεύτερης γενιάς που δεν έχουν προσηλυτιστεί, καθώς γεννήθηκαν σε οικογένειες πιστών Baha'is, αλλά μπορεί να αντιμετωπίζονται ως αυτουργοί του αδικήματος της βλασφημίας». Βλέπε επίσης US Department of State, 2008 Country Reports on Human Rights Practices – Afghanistan, 25.2.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a8f1b0c.html> (στη συνέχεια «US, 2008 Report on Human Rights Practices»).

σμένες περιπτώσεις, από σοβαρές σωματικές βλάβες. Έτσι, αναγκάζονται να αποκρύπτουν τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις και να μην συμμετέχουν δημόσια σε λατρευτικές τελετές⁴¹.

Παρότι δεν απαγορεύεται αυστηρά από το νόμο, οι αρχές και η κοινωνία αντιμετωπίζουν αρνητικά τον προσηλυτισμό, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των μουσουλμάνων που ασπάζονται κάποια άλλη πίστη. Επομένως, πρόκειται για πρακτική που δεν εφαρμόζεται ανοικτά⁴². Τον Αύγουστο του 2006, απελάθηκαν από το Αφγανιστάν 1.000 μέλη νοτιο-κορεατικής χριστιανικής ανθρωπιστικής ομάδας, όταν μουσουλμάνοι κληρικοί τους κατηγορήσαν για απόπειρα προσηλυτισμού πιστών του Ισλάμ⁴³.

Αν και τυπικά δεν υπάρχουν περιορισμοί στην εισαγωγή θρησκευτικών βιβλίων στη χώρα, σύμφωνα με την επικρατούσα άποψη απαγορεύεται η εισαγωγή θρησκευτικών κειμένων άλλων θρησκειών αφού κατά την κυβέρνηση όλοι οι πολίτες είναι μουσουλμάνοι. Αναφέρθηκε επίσης ότι τοπικοί κυβερνητικοί αξιωματούχοι απαγόρευαν μουσική, ταινίες και τηλεοπτικές εκπομπές επικαλούμενοι θρησκευτικούς λόγους⁴⁴.

Οι κατηγορούμενοι για εγκλήματα, που παραβιάζουν το νόμο της Shari'a, όπως είναι η βλασφημία, η αποστασία, η ομοφυλοφιλία και η μοιχεία, κινδυνεύουν όχι μόνον από την κοινωνική απόρριψη και τη βία που υφίστανται από τα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας τους⁴⁵ αλλά και από την άσκηση ποινικής δίωξης. Για παράδειγμα, δικαστήριο της Balkh καταδίκασε πρωτοδίκως σε θάνατο το δημοσιογράφο Parviz Kambakhsh, κρίνοντάς τον ένοχο προσβολής των θρησκευτικών αξιών επειδή «κατέβασε» από το διαδίκτυο και διένειμε σε συναδέλφους του φοιτητές

⁴¹ Βλέπε για παράδειγμα United States Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2009 – Afghanistan*, May 2009 σε <http://www.uscifr.gov/images/AR2009/afghanistan.pdf> (στη συνέχεια «USCIRF Annual Report»).

⁴² US, 2008 Report on Human Rights Practices, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 40.

⁴³ Ibid. Βλέπε επίσης, BBC, *Kabul to deport Korean Christians*, 3.8.2006 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/5243448.stm, και R. Synovitz, *Kabul cancels Christian group's event, expels organizers*, Radio Free Europe / Radio Liberty, 4.8.2006 σε <http://www.rferl.org/content/article/1070314.html>.

⁴⁴ US Department of State, *Religious Freedom Report 2008*, ανωτέρω υποσημείωση 33. Τον Οκτώβριο του 2007 συνελήφθη ο Parwez Kambakhsh με την κατηγορία της διανομής άρθρου αναρτημένου το διαδίκτυο στο οποίο κατακρίνονταν οι ισλαμικές πολιτικές της μεταχείρισης των γυναικών. Στις 22.1.2008, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο της Balkh καταδίκασε τον Kambakhsh σε θάνατο «για προσβολή του προφήτη». Το Εφετείο της Καμπούλ μετέτρεψε σε 20ετή κάθειρξη τη θανατική ποινή. Στη συνέχεια, το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας επικύρωσε την εφετειακή απόφαση. Βλέπε για παράδειγμα Institute for War and Peace Reporting, *Kambakhsh to Fight On*, 23.10.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/494fa5821e.html>, Reporters without Borders, *World Report 2009 – Afghanistan*, 1.5.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49fea989c.html> και US, 2008 Report on Human Rights Practices, ανωτέρω υποσημείωση 40. Το Ανώτατο Δικαστήριο του Αφγανιστάν επικύρωσε την εφετειακή απόφαση στις 11.2.2009, βλέπε Human Rights Watch, *Afghanistan: 20 year sentence for Journalist upheld*, 10.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49b8e0341e.html>.

⁴⁵ Για παράδειγμα, αναφέρεται ότι, τον Απρίλιο του 2009 Ταλιμπάν δολοφόνησαν στη δυτική επαρχία Nimroz, δύο Αφγανούς εφήβους, που κατηγορήθηκαν για σύναψη προγαμιαίων σεξουαλικών σχέσεων, βλέπε Radio Free Europe/Radio Liberty, *Young Afghan Couple killed by Taliban*, 14.4.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49edb5f123.html>.

άρθρο που κατέκρινε την πολυγαμία που επιτρέπει το Ισλάμ⁴⁶. Τον Φεβρουάριο του 2008, το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας μετέτρεψε τη θανατική ποινή σε 20ετή κάθειρξη⁴⁷. Σύμφωνα με τις περισσότερες ερμηνείες του νόμου της Shari'a, τιμωρούνται με θάνατο η ομοφυλοφιλία καθώς και η αποστασία, ως εγκλήματα *Hudood*⁴⁸. Το 2008 δεν αναφέρθηκαν εκτελέσεις λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού. Εν γένει, δεν είναι ανεκτές οι εμφανείς ομοφυλοφιλικές σχέσεις.

Οι γυναίκες εξακολουθούν να διώκονται για μοιχεία (*zina*), συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων του βιασμού, με αποτέλεσμα να αποφεύγουν να καταγγέλλουν παρόμοια εγκλήματα. Επίσης, διατάσσεται η κράτηση γυναικών λόγω αόριστων «εγκλημάτων ηθικής», όπως είναι η εγκατάλειψη της οικογενειακής εστίας (οι γυναίκες συχνά διαφεύγουν με αυτόν τον τρόπο την ενδο-οικογενειακή βία) ή η άρνηση σύναψης γάμου. Τόσο η μοιχεία όσο και τα «εγκλήματα ηθικής» μπορεί να προκαλέσουν εγκλήματα τιμής και, ανάλογα με την περίπτωση, οι αρχές υποστηρίζουν ότι διατάσσουν την κράτηση των γυναικών που κατηγορούνται για αυτά τα εγκλήματα για να προστατεύσουν τη ζωή τους.

Το Σύνταγμα του Αφγανιστάν προβλέπει τη δυνατότητα εφαρμογής του νόμου της *Shari'a* εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 «*καθένας νόμος δεν μπορεί να αντίκειται στις αρχές και στις επιταγές της ιερής θρησκείας του Ισλάμ*». Το άρθρο 130, ορίζει για τη δυνατότητα εφαρμογής της νομολογίας *Hanafi* στις περιπτώσεις όπου ο νόμος σιωπά⁴⁹. Τα δικαστήρια κρίνουν τις υποθέσεις οικογενειακού δικαίου κατ'εφαρμογή του Αστικού Κώδικα στηρίζεται στη Σχολή *Hanafi* του σουνιτικού Ισλάμ, που εφαρμόζεται σε όλους τους μουσουλμάνους, σουνίτες και σίιτες, ανεξάρτητα από το δόγμα που ασπάζονται. Τον Απρίλιο του 2009, υπογράφηκε από τον πρόεδρο Καρζάϊ ο νόμος που υιοθέτησε το κοινοβούλιο για την προσωπική αστική κατάσταση των σιιτών. Μεταξύ άλλων, ο νόμος προβλέπει το

⁴⁶ Βλέπε BBC, *Afghan Blasphemy death sentence*, 23.1.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7204341.stm. Σε μια άλλη περίπτωση συνελήφθη και λιντσαρίστηκε εκπρόσωπος τύπου της κυβέρνησης επειδή κυκλοφόρησε μετάφραση του Κορανίου στη γλώσσα Dari χωρίς την προηγούμενη έγκριση των ανώτερων θρησκευτικών λογίων. Βλέπε US Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2008 – Afghanistan*, 1.5.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4855699b46.html>.

⁴⁷ Βλέπε Human Rights Watch, *World Report 2009 – Afghanistan*, 14.1.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49705faf5a.html> (στη συνέχεια «HRW, World Report 2009»).

⁴⁸ *Hudood*: πρόκειται για τις προϋποθέσεις εφαρμογής του Ισλαμικού Δικαίου για ορισμένα αδικήματα. Προέρχεται από τη λέξη «hadd» που σημαίνει όρια. Σε αντίθετα με τις κυρώσεις *ta'zir* οι αντίστοιχες *hudood* συνεπάγονται την υποχρεωτική εκτέλεση των ποινών. Όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή των τιμωριών *hudood* επιβάλλονται οι ποινές *ta'zir*, που προβλέπει ο Ποινικός Κώδικας. Οι κυρώσεις *hudood* διατάσσονται μεταξύ άλλων σε όσους είναι ένοχοι τέλεσης μοιχείας (*zina*), δολοφονιών, κλοπών και ληστειών. Βλέπε για παράδειγμα, UN Office on Drugs and Crime, *Afghanistan: female prisoners and their social reintegration*, March 2007 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49997af32.html>

⁴⁹ Η σχολή *Hanafi*, όπως και οι σχολές *Hanbali*, *Maliki*, *Ja'fari* και *Shafii* είναι μια από τις τέσσερις παραδοσιακές σουνιτικές ισλαμικές σχολές σκέψης. Οι σίιτες μουσουλμάνοι, συμπεριλαμβανομένων των Αφγανών, ακολουθούν κατά κανόνα της σχολή *Ja'fari*. Η σχολή *Hanafi* ακολουθείται κατά κανόνα στην Ασία.

συζυγικό βιασμό και, εκτός έκτακτων καταστάσεων, απαγορεύει στις γυναίκες να εγκαταλείπουν τη συζυγική εστία χωρίς την άδεια του συζύγου τους. Δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή και μετά τη διεθνή κατακραυγή⁵⁰ αναμένεται να επανεξεταστεί εάν είναι σύμφωνος με το Σύνταγμα της χώρας. Παρόμοια νομοθεσία που εισάγει διακρίσεις, παρότι δεν συνιστά κατά κανόνα δίωξη, αποτελεί σημαντικό, έστω και ενδεικτικά, στοιχείο⁵¹.

Επομένως, το αφγανικό νομικό σύστημα δεν προβλέπει μηχανισμούς προστασίας των πολιτών από αυστηρές κυρώσεις όταν ασκούν τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες τους. Επιπλέον, στις περισσότερες περιπτώσεις, το κράτος αποφασίζει και επιβάλλει την τιμωρία. Οι κατηγορούμενοι για αποστασία ή βλασφημία κινδυνεύουν να υποστούν διώξεις λόγω της θρησκείας τους⁵², ενώ οι γυναίκες που κατηγορούνται για εγκλήματα μοιχείας και οι ομοφυλόφιλοι κινδυνεύουν να υποστούν διώξεις επειδή ανήκουν σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα⁵³.

Περαιτέρω, στόχος των αντάρτικων ομάδων είναι οι φιλο-κυβερνητικοί θρησκευτικοί ηγέτες. Το 2008, οι Ταλιμπάν σκότωσαν τουλάχιστον δέκα κληρικούς και διέπραξαν πολλές βιαιότητες στους εσωτερικούς χώρους τζαμιών⁵⁴.

⁵⁰ Βλέπε για παράδειγμα, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Απόφαση της 24.4.2009 για τα δικαιώματα των γυναικών στο Αφγανιστάν, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a043dfd2.html> και USCIRF, 2009 Annual Report, ανωτέρω υποσημείωση 41. Για περισσότερες λεπτομέρειες για τις διατάξεις διακριτικής μεταχείρισης που προβλέπει ο Νόμος για την Προσωπική Αστική Κατάσταση των Σιιτών βλέπε Afghanistan Independent Human Rights Commission, AIHRC Press release on codification of the Shiite Personal Status Law, 7 April 2009, σε http://www.aihrc.org.af/pre_shiite.htm και No Peace Without Justice, Afghanistan's Shi'a Personal Status Law, Analysis, 21.4.2009, σε http://www.npwj.org/_resources/_documents/Uploaded-Files/Analysis%20of%20Shia%20Personal%20Status%20Law%20FINAL.pdf

⁵¹ Βλέπε παράγραφο 18 των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες της 28.4.2004 για τη θρησκεία ως λόγος φόβου δίωξης στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4090f9794.html>

⁵² Βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 51.

⁵³ Βλέπε τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες της 7.5.2002 για τη δίωξη λόγω γένους στα πλαίσια της ερμηνείας του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f1c64.html> και τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες της 21.11.2008 για τα αιτήματα ασύλου που στηρίζονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό και στην ταυτότητα του γένους σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48abd5660.html> Βλέπε επίσης την παράγραφο 4 της Γνωμοδότησης της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στο Δικηγορικό Σύλλογο του Τόκιο (Σεπτέμβριος 2004) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4551c0d04.html>

«Σήμερα ο σεξουαλικός προσανατολισμός νοείται γενικά ως εγγενές και ανεπίδεκτο αλλαγών χαρακτηριστικό ή τόσο θεμελιώδες για την ταυτότητα ή την ανθρωπινή αξιοπρέπεια ώστε δεν επιτρέπεται η εξαναγκασμένη αλλαγή του. Δεν απαιτείται να διακρίνεται η κοινωνική ομάδα από το στοιχείο της «συνохής», δηλαδή δεν είναι αναγκαίο να αποδείξει ο αιτών ότι τα μέλη της ομάδας γνωρίζονται ή συνδέονται μεταξύ τους. Το ζητούμενο είναι εάν τα μέλη της ομάδας έχουν ένα κοινό στοιχείο. Περαιτέρω, για τον καθορισμό της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι όλα τα μέλη της πιθανολογούμενης ομάδας κινδυνεύουν να υποστούν διώξεις. Ενόψει των ανωτέρω, κατά την άποψη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, οι ομοφυλόφιλοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας είτε ως ομάδα που έχει ένα κοινό χαρακτηριστικό είτε επειδή θεωρούνται διακριτή ομάδα της κοινωνίας. Τούτο αναγνωρίζουν στην πράξη πολλές έννομες τάξεις».

⁵⁴ Βλέπε Freedom House, Freedom in the World 2008 – Afghanistan, 2.7.2008 σε

Παρότι δικαιούνται να ασκούν δημόσια τα λατρευτικά τους καθήκοντα, τα μέλη της θρησκευτικής κοινότητας των Σιχ και οι Ινδουϊστές αντιμετωπίζουν διακρίσεις όταν αναζητούν εργασία στην τοπική ή στην κεντρική κυβέρνηση καθώς και κοινωνική εχθρότητα και παρενοχλήσεις⁵⁵. Για παράδειγμα, αναφέρεται ότι τα παιδιά των Σιχ και των Ινδουϊστών που φοιτούν σε κανονικά σχολεία υπέμεναν παρενοχλήσεις από παιδιά άλλων θρησκειών. Η κυβέρνηση ανέλαβε περιορισμένες πρωτοβουλίες για την προστασία αυτών των παιδιών: για παράδειγμα, ίδρυσε στο Ghazni με κρατική χρηματοδότηση το πρώτο σχολείο όπου φοιτούν αποκλειστικά τα παιδιά των Σιχ και των Ινδουϊστών⁵⁶. Επίσης, οι Σιχ και οι Ινδουϊστές εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα με τις τοπικές αρχές και τους διοικητές που κατάσχουν τη γη τους και δεν τους διευκολύνουν στην απόκτηση γης για την αποτέφρωση των νεκρών⁵⁷. Εκπρόσωποι των κοινοτήτων των Σιχ ανέφεραν στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες τουλάχιστον μια περίπτωση αναγκαστικής μετεγκατάστασης ομάδας οικογενειών Σιχ σε αστική περιοχή.

Οι θρησκευτικές διακρίσεις μπορεί να συνιστούν δίωξη όταν περιορίζουν σοβαρά τη δυνατότητα του αιτούντα άσυλο να απολαμβάνει τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου. Ενδεικτικά, παραδείγματα διακρίσεων που συνιστούν δίωξη είναι οι περιπτώσεις όπου η διακριτική μεταχείριση έχει επιζήμιες συνέπειες για τον ενδιαφερόμενο, όπως σοβαρούς περιορισμούς στην ικανότητα εξασφάλισης των προς το ζην ή στην πρόσβαση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και / ή σε υπηρεσίες υγείας⁵⁸.

Ενόψει της εκτεταμένης εφαρμογής του αυστηρού νόμου της Shari'a και των ιδιαίτερα δεδομένων συντηρητικών θρησκευτικών απόψεων, μπορεί να κινδυνεύουν από διώξεις, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσής τους, οι Αφγανοί αιτούντες άσυλο που επικαλούνται φόβο δίωξης επειδή παραβαίνουν διατάξεις νόμων ή επειδή είναι μέλη μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων.

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/487ca1eac.html>. Βλέπε επίσης, US, 2008 Report on Human Rights Practices, ανωτέρω υποσημείωση 40 και Alastair Leithead, *Gunmen attack Afghanistan mosque*, BBC, 10.10.2007 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7037310.stm.

⁵⁵ Βλέπε USCIRF, 2009 Annual Report, ανωτέρω υποσημείωση 41.

⁵⁶ Βλέπε US, 2008 Report on Human Rights Practices, ανωτέρω υποσημείωση 40.

⁵⁷ Ibid. Βλέπε επίσης, The Hindu, *Sikhs seek cremation grounds in Afghanistan*, 19.9.2007 σε <http://www.hindu.com/2007/09/19/stories/2007091961651500.htm>, P. Chauhan, *Life is hellish for Afghan Sikhs*, The Tribune σε <http://www.tribuneindia.com/2007/20070928/main5.htm> και The Tribune, *Angry Afghan Sikhs take coffin to UN HQ: Say Muslim opposing cremation*, 17.9.2007 σε <http://www.tribuneindia.com/2007/20070918/world.htm#3>

⁵⁸ Βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 51, παράγραφο 17 των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη θρησκεία ως λόγο φόβου δίωξης.

(β) Εθνοτικές μειονοτικές ομάδες

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, οι εθνοτικές ομάδες που απαρτίζουν το λαό του Αφγανιστάν είναι: Pashtuns, Τατζέκοι, Hazaras, Ουζμπέκοι, Τουρκμένοι, Baluch, Pashai, Nuristani, Aymaq, Άραβες, Qirghiz, Qizilbash, Gujur, Brahwi και άλλες⁵⁹.

→ Οι Pashtuns είναι η μεγαλύτερη ομάδα (περίπου 42% του πληθυσμού) και χωρίζονται σε δύο κύριες υπο-ομάδες: Durrani και Ghilzai, που καθεμιά διακρίνεται σε υπο-ομάδες και φυλές. Ενώ οι περισσότεροι είναι άποικοι, κάποιοι εξ αυτών, όπως οι Kuchis, διάγουν νομαδική ή ημι-νομαδική ζωή και είναι κτηνοτρόφοι.

→ Οι Τατζέκοι αποτελούν περίπου το 27% του πληθυσμού,

→ Οι Hazaras (περίπου 9%), οι Ουζμπέκοι (περίπου 9%), οι Τουρκμένοι, Baluch, Pashai, Nuristani, Aymaks, Άραβες, Qirghiz, Qizilbash, Gujur, Brahwi και άλλες μικρότερες ομάδες (13%)⁶⁰

Γενικά, κινδυνεύουν ιδιαίτερα οι αιτούντες άσυλο, που κατάγονται από περιοχές όπου αποτελούν εθνοτική μειονότητα, όταν αποπειρώνται να αξιώσουν την αποκατάστασή τους στη γη και στην περιουσία τους. Για παράδειγμα, μία από τις ομάδες που πλήττονται είναι οι Pashtuns, που ξεριζώθηκαν σε μεγάλους αριθμούς λόγω της εθνοτικής βίας που ξέσπασε στα βόρεια και στα δυτικά της χώρας μετά την πτώση του καθεστώτος των Ταλιμπάν⁶¹. Οι Pashtuns του βορείου Αφγανιστάν, όπου αποτελούν εθνοτική μειονότητα⁶², στοχοποιούνται λόγω των σχέσεών τους με το καθεστώς των Ταλιμπάν των οποίων οι ηγέτες είναι στην πλειοψηφία τους Pashtuns που κατάγονται από τα νότια της χώρας. Έτσι, οι Pashtuns υφίστανται κακοποιήσεις, συμπεριλαμβανομένων των δολοφονιών, της σεξουαλικής βίας, των ξυλοδαρμών, των εκβιασμών και των λεηλασιών⁶³. Επιπλέον, οι Pashtuns που εκτοπίστηκαν στο παρελθόν μπορεί να αδυνατούν να ανακτήσουν τη γη τους και την περιουσία τους όταν επιστρέψουν στον τόπο καταγωγής τους. Ομοίως, ενώ οι περισσότεροι Αφγανοί Gujurs από την περιοχή Baghlan μπορούσαν να επιστρέψουν στον τόπο καταγω-

⁵⁹ Άρθρο 4 του Συντάγματος.

⁶⁰ Βλέπε Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Country Report Afghanistan*, 11th European Country of Origin Information Seminar (Vienna, 21-22 June 2007), November 2007, p. 2 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/473451a31e.html>. Βλέπε επίσης CIA Factbook, ανωτέρω υποσημείωση 22.

⁶¹ Βλέπε Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples – Afghanistan: Pashtuns*, 2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49749d6745.html>.

⁶² Οι Pashtuns αποτελούν τη μεγαλύτερη εθνοτική ομάδα του Αφγανιστάν, αλλά είναι μειονότητα στο βόρειο Αφγανιστάν. Η παρουσία τους στο βόρειο Αφγανιστάν είναι κυρίως το αποτέλεσμα πολιτικής μετεγκατάστασής τους που εφαρμόστηκε τους προηγούμενους αιώνες. Αναφέρεται στην Ύπατη Αρμοσθεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ότι μετά την κατάρρευση του καθεστώτος των Ταλιμπάν οι χωρικοί και οι πολίτες Pashtuns υφίστανται παρενοχλήσεις, εκφοβισμούς και διακριτική μεταχείριση, βιαιότητες, ληστείες και διώξεις από τις αντάρτικες ομάδες που δρουν σε τοπική βάση και από άλλα μέλη των φατριών που ελέγχουν τις βόρειες περιοχές της χώρας.

⁶³ Βλέπε για παράδειγμα Human Rights Watch, *Paying for the Taliban's Crimes: abuses against ethnic Pashtuns in Northern Afghanistan*, 9.4.2002, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3cb2ad007.html>.

γής τους⁶⁴, οι Αφγανοί Gujurs από την περιοχή Takhar εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες.

Οι ιδιοκτησιακές διαφορές για τη γη, ειδικότερα όταν τα μέρη ανήκουν σε διαφορετικές εθνοτικές ομάδες ή όταν προβάλλονται αξιώσεις σε βάρος προσώπων που κατέχουν θέσεις εξουσίας, μπορεί να επιλυθούν με βία ή με κάποιο μέτρο επαπειλούμενης επίδειξης δύναμης. Μια πρόσφατη περίπτωση αφορά 77 οικογένειες Pashtuns που την επομένη της επιστροφής τους στον τόπο καταγωγής τους, στην επαρχία Takhar, αντιμετώπισαν τις βίαιες διαδηλώσεις χιλιάδων Τατζέκων και Ουζμπέκων⁶⁵. Τον Ιανουάριο του 2008, στην επαρχία Sar-e Pol μια τοπική κοινότητα διαμαρτυρήθηκε για την εκτόπιση πολλών οικογενειών λόγω της κατάσχεσης της γης και για την ένοπλη βία που άσκησαν οι τοπικοί διοικητές καθώς και για την αδυναμία των τοπικών αρχών να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα⁶⁶. Σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις, καταπατητές της γης μπορεί να είναι τοπικοί διοικητές που διατηρούν σχέσεις με τα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο. Οι δικαιούχοι που αξιώνουν την αποκατάσταση στην περιουσία τους μπορεί να κινδυνεύουν όταν δεν απολαμβάνουν πολιτική, φυλετική ή οικογενειακή προστασία και οι αρχές αδυνατούν ή δεν επιθυμούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένης της εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων⁶⁷. Οι νόμιμοι δικαιούχοι διατρέχουν τον κίνδυνο της κακομεταχείρισης, της σύλληψης και της κράτησης από τους αρχηγούς των τοπικών αντάρτικων ομάδων ή από τους αξιωματούχους των υπηρεσιών ασφαλείας.

Εξακολουθούν να αναφέρονται περιπτώσεις διακριτικής κοινωνικής μεταχείρισης των Hazaras⁶⁸, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης δωροδοκίας στις συνοριακές διαβάσεις που οι Pashtuns διασχίζουν ελεύθερα. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση των ιστορικών εντάσεων που πλήττουν την κοινότητα των Hazaras, συμπεριλαμβανομένης της διακριτικής μεταχείρισης στην απασχόληση, κάποιοι από τους ηγέτες της κοινότητάς τους κατηγορήσαν τον πρόεδρο της χώρας Καρζαΐ ότι επιφυλάσσει προνομιακή μεταχείριση στους

⁶⁴ Για παράδειγμα, αναφέρθηκε ότι το Σεπτέμβριο του 2008 ξέσπασαν συγκρούσεις μεταξύ των κατοίκων και των επαναπατριζόμενων Pashtuns μετά τη μετεγκατάστασή τους στην Khowaja της περιφέρειας Bahawodeed της επαρχίας Takhar, βλέπε US, *2008 Report on Human Practices*, ανωτέρω υποσημείωση 40. Βλέπε επίσης Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Afghanistan: ethnic antagonism spurs land disputes in north*, 11.9.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48ce1d6ec.html>.

⁶⁵ Σύμφωνα με παρατηρητές της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

⁶⁶ Βλέπε BBC Monitoring, *Elders in Afghan north say commanders grabbing their land by force*, monitoring from Ariana TV, Kabul, 2.1.2008 (υπηρεσία συνδρομητών).

⁶⁷ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Συνεντεύξεις με τους Επαναπατριζόμενους, 2007.

⁶⁸ Στο παρελθόν, οι Hazaras ήταν η μεγαλύτερη εθνοτική ομάδα του Αφγανιστάν. Σήμερα αποτελούν περίπου το 9% του πληθυσμού της χώρας και ζουν κυρίως στην Hazarajat, στο βασικό ορεινό όγκο του κεντρικού Αφγανιστάν ή στα βουνά Badakhshan. Βλέπε Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples – Afghanistan: Hazaras*, 2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49749d693d.html> (στη συνέχεια «Minority Rights Group International, Hazaras»).

Pashtuns σε βάρος άλλων μειονοτήτων και, ιδίως, των Hazaras⁶⁹. Ανησυχία προκαλεί στους Hazaras η ενίσχυση της δύναμης των πολεμάρχων καθώς μπορεί να απειλήσουν την κοινότητά τους ενόψει της απουσίας της κρατικής παρουσίας και του κράτους δικαίου σε πολλές περιοχές⁷⁰.

Παρά τις συνταγματικές εγγυήσεις για «ισότητα όλων των εθνοτικών ομάδων και φυλών»⁷¹ και τις προσπάθειες της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των εθνοτικών μειονοτήτων, εξακολουθούν⁷² οι εθνοτικές και οι βασιζόμενες στη διακριτική μεταχείριση συγκρούσεις ειδικότερα για ιδιοκτησιακές διαφορές γης. Αναφέρεται επίσης ότι σε ορισμένες περιοχές οι εθνοτικές μειονότητες υφίστανται σοβαρή διακριτική μεταχείριση, συνήθως με τη μορφή της άρνησης της πρόσβασης στην εκπαίδευση και σε άλλες υπηρεσίες καθώς και στην πολιτική εκπροσώπηση. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, τα μέλη των εθνοτικών ομάδων μπορεί να κινδυνεύουν να υποστούν διώξεις λόγω της εθνοτικής καταγωγής / φυλής τους στις περιοχές όπου είναι μειονότητα⁷³. Σε αυτό το πλαίσιο, ο φόβος δίωξης δεν αφορά κατ' ανάγκη όλη την επικράτεια του Αφγανιστάν.

⁶⁹ Βλέπε US, 2008 Report on Human Rights Practices, ανωτέρω υποσημείωση 40 και Minority Rights Group International, Hazaras, ανωτέρω υποσημείωση 68.

⁷⁰ Βλέπε Minority Rights Group International, Hazaras, ανωτέρω υποσημείωση 68.

⁷¹ Άρθρο 6 του Συντάγματος.

⁷² Για παράδειγμα, τον Ιούνιο του 2008 ξέσπασαν βίαιες συγκρούσεις μεταξύ των Hazaras και των Kuchis, που είναι κατά βάση νομάδες εθνοτικής καταγωγής Pashtuns, στην περιφέρεια Behsud της επαρχίας Wardak για την πρόσβαση σε βοσκοτόπια. Οι συγκρούσεις προκάλεσαν το θάνατο 23 πολιτών, την εκτόπιση περισσότερων των 6.000 οικογενειών και την καταστροφή περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των τζαμιών. Καθώς παρόμοιες συγκρούσεις είχαν ξεσπάσει το 2007, οι Αφγανικές οργανώσεις προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου φοβήθηκαν ότι μπορεί να καταλήξουν σε εκτεταμένη βία αφού καμιά από τις αντιμαχόμενες πλευρές δεν είχε εμπιστοσύνη στην ικανότητα της κυβέρνησης να επιλύσει το πρόβλημα. Βλέπε για παράδειγμα, UN Human Rights Council, Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of the human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights, 26.1.2009, par. 73 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a2688e2.html>, Radio Free Europe/Radio Liberty, Ethnic Hazaras protest in Kabul in feud with Afghan nomads, 22.7.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4889d087c.html>, IRIN, Afghanistan: thread of ethnic clashes over grazing land, 7.4.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47fcca351a.html>, Ethnic clashes over grazing land remain a concern, βλέπε IRIN, Afghanistan: UNAMA supporting efforts to end dispute over grazing land, 13.5.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a0dbdcac.html>.

⁷³ Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 25, παραγράφους 68 έως 70. Βλέπε επίσης RRT Case No. 071852303 [2008] RRTA 17, 25.1.2008 (Refugee Review Tribunal of Australia) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/482047422.html>, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι ο προσφεύγων, Hazara ως προς την εθνοτική καταγωγή, κινδύνευε να υποστεί δίωξη στην περίπτωση επιστροφής του στο Αφγανιστάν, μεταξύ άλλων, λόγω της εθνοτικής καταγωγής του. Περαιτέρω, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι οι Hazaras κινδυνεύουν ιδιαίτερα στο Αφγανιστάν στις περιοχές όπου ο πληθυσμός είναι κατά πλειοψηφία Pashtuns, ως προς την εθνοτική καταγωγή. Βλέπε επίσης RRT Case No. 071246761 [2007] RRTA 147, 9.7.2007 (Refugee Review Tribunal of Australia) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47f379342.html> και RRT Case No. 060627969 [2006] RRTA 183, 30.10.2006 (Refugee Review Tribunal of Australia) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47a708080.html>, για την απουσία αποτελεσματικής και πραγματικής προστασίας των Hazaras στο Αφγανιστάν.

(γ) Τα πρόσωπα που συνδέονται ή εκλαμβάνονται ως υποστηρικτές της κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνητικών αξιωματούχων και των μελών της κοινωνίας των πολιτών

Είναι εκτεταμένη και συστηματική η εκστρατεία που έχουν εξαπολύσει οι ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες με στόχο του πολίτες που συνδέονται με την κυβέρνηση ή τη διεθνή κοινότητα ή εκλαμβάνονται ως υποστηρικτές τους⁷⁴. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του Ο.Η.Ε., το 2008 ήταν η πιο βίαιη χρόνια στο Αφγανιστάν μετά το 2001, με 31% περισσότερα περιστατικά σε σχέση με το 2007⁷⁵. Οι επιθέσεις, που συνίσταντο σε εκφοβισμό, δολοφονίες, απαγωγές και βομβιστικές επιθέσεις, με χρήση αυτοσχέδιων εκρηκτικών μηχανισμών καθώς και επιθέσεις αυτοκτονίας, είχαν στόχο αμάχους, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνητικών αξιωματούχων και των δημοσίων υπαλλήλων, των φυλετικών ηγετών που πρόσκυνται στην κυβέρνηση, των μελών των Συμβουλίων των Ulema, των καθηγητών της θεολογίας, των γιατρών και των δασκάλων, των υπερασπιστών των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των μελών της κοινωνίας των πολιτών, των εργαζομένων στις ανθρωπιστικές οργανώσεις και του προσωπικού που απασχολείται στα έργα ανασυγκρότησης της χώρας⁷⁶. Οι απώλειες των αμάχων που προκάλεσαν τα αντι-κυβερνητικά στοιχεία αυξήθηκαν από 700 το 2007 σε 1160 το 2008, δηλαδή κατά 65%⁷⁷.

Η αυξημένη στοχοποίηση των αμάχων μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί απόπειρα των ενόπλων αντι-κυβερνητικών ομάδων να ελέγξουν εδάφη και πληθυσμούς. Σε τοπικό επίπεδο, οι κάτοικοι εξαναγκάστηκαν να στηρίξουν τις αντι-κυβερνητικές ομάδες που, με τη χρήση απειλής ή βίας, δημιούργησαν στους πολίτες δυσπιστία για την ικανότητα της αφγανικής κυβέρνησης και των διεθνών δυνάμεων να διατηρήσουν την ασφάλεια και να τους εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες⁷⁸.

⁷⁴ Για αναλυτικές πληροφορίες για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διέπραξαν οι στασιαστές στο πλαίσιο της ένοπλης σύγκρουσης στο Αφγανιστάν βλέπε Afghanistan Independent Human Rights Commission, *Insurgent Abuses Against Afghan Civilians*, December 2008, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a03f7a82.html> (στη συνέχεια «AIHRC, Insurgent Abuses Against Afghan Civilians»).

⁷⁵ Βλέπε UN General Assembly, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security: report of the Secretary General*, 10.3.2009, par. 19 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49be2c142.html> (στη συνέχεια «UN Secretary General, March 2009 Report»). Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, τους τελευταίους τρεις μήνες επιδεινώθηκε περισσότερο η κατάσταση ασφάλειας στο Αφγανιστάν, βλέπε UN General Assembly, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security: report of the Secretary General*, 23.6.2009, paras. 18-24, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a4c72c52.html>.

⁷⁶ Βλέπε AIHRC, *Insurgent Abuses Against Afghan Civilians*, ανωτέρω υποσημείωση 74 και Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ *March 2009 Report*, ανωτέρω υποσημείωση 75, παράγραφος 21.

⁷⁷ UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflicts*, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 16, σελίδα 26.

⁷⁸ Οι περισσότερες περιοχές στις νότιες, νοτιο-ανατολικές, νοτιοδυτικές, ανατολικές και κεντρικές περιφέρειες της χώρας, που αποτελούν το 50% της επικράτειας του Αφγανιστάν χαρακτηρίζονται «εξαιρετικά επικίνδυνες και εχθρικό περιβάλλον» για τα επιχειρησιακά προγράμματα που υλοποιεί ο ΟΗΕ και συχνά παρέχουν περιορισμένη

Οι τακτικές εκφοβισμού που εφάρμοσαν οι ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες κατά του άμαχου πληθυσμού περιλαμβάνουν μεμονωμένες ή μαζικές προειδοποιήσεις ή απειλές θανάτου ή κακομεταχείρισης, συχνά με τη μορφή «επιστολών που διανέμονται νυκτερινές ώρες» (*shab nameha*), προκειμένου να πιάσουν να υποστηρίξουν την κυβέρνηση ή τις διεθνείς δυνάμεις ή να εργάζονται σε κυβερνητικές θέσεις⁷⁹. Για παράδειγμα, στην περιοχή Kunar παρόμοιες απειλητικές επιστολές απεστάλησαν σε γυναίκες που εργάζονται για την κυβέρνηση και διεθνείς οργανισμούς⁸⁰. Αναφέρθηκε επίσης ότι οι ένοπλες αντι-κυβερνητικές δυνάμεις εκφόβισαν τον πληθυσμό με απειλητικά τηλεφωνήματα, λεκτικές παρενοχλήσεις καθώς και σωματική βία, ακόμη και με εμπρησμό των οικιών και άλλων περιουσιακών στοιχείων, όπως μικρών καταστημάτων.

Αναφέρεται ότι, τον Ιούνιο του 2007 οι Ταλιμπάν εκτέλεσαν 30 πολίτες στην περιοχή Chora της επαρχίας Uruzgan επειδή αρνήθηκαν να τους συνδράμουν στις μάχες κατά των δυνάμεων του NATO και των Αφγανικών Ενόπλων Δυνάμεων⁸¹. Στα φυλάκια ελέγχου που είναι επανδρωμένα με Ταλιμπάν, οι επιβάτες υποβάλλονται συστηματικά σε σωματικό έλεγχο για να διαπιστωθεί εάν κατέχουν δολάρια ή κινητά τηλέφωνα με επαφές στην αγγλική γλώσσα, στοιχεία που θεωρείται ότι αποδεικνύουν ότι οι ενδιαφερόμενοι εργάζονται για την κυβέρνηση ή τη διεθνή κοινότητα εν γένει⁸².

Πολυάριθμες εκθέσεις αναφέρουν τον κίνδυνο εκτέλεσης που διατρέχουν από τις αντι-κυβερνητικές ένοπλες δυνάμεις όσοι θεωρούνται ύποπτοι «κατασκοπείας» για λογαριασμό των αφγανικών ενόπλων δυνάμεων ή των διεθνών δυνάμεων. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι εξεγερμένοι εκτέλεσαν με συνοπτικές διαδικασίες πολίτες με τα προαναφερόμενα χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένων γυναικών και παιδιών⁸³. Αναφέρεται επίσης ότι οι Ταλιμπάν εκτέλεσαν στο Πακι-

πρόσβαση σε άοπλους δημόσιους λειτουργούς. Βλέπε χάρτες ασφαλείας και περιφερειακή ανάλυση του Τμήματος Ασφάλειας του ΟΗΕ (UNDSS σε <https://dss.un.org/dssweb/>).

⁷⁹ Σύμφωνα με πληροφορίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Αυτές οι επιστολές διανέμονται όχι μόνο σε αγροτικές περιοχές αλλά επίσης σε σημαντικές πόλεις: σύμφωνα με αναφορές έχουν διανεμηθεί σε διάφορα αστικά κέντρα της χώρας, όπως στις Nimruz, Farah, Herat, Badghis, Kabul, Balkh, Nangarar, Kunar και Laghman. Η ΑΙΗCR έχει τεκμηριώσει περιπτώσεις εκφοβισμού σε διάφορες περιοχές, όπως στις Khost, Paktia, Paktika, Kandahar, Zabul, Kunar, Helmand και Nangahar. Βλέπε ΑΙΗCR, *Insurgent Abuses Against Afghan Civilians*, ανωτέρω υποσημείωση 74.

⁸⁰ Πληροφορία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

⁸¹ Βλέπε HRW, *Troops in Contact*, ανωτέρω υποσημείωση 15.

⁸² Επιτόπιες παρατηρήσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (2007).

⁸³ Στις 12 Δεκεμβρίου 2008 οι Ταλιμπάν εκτέλεσαν μια 60χρονη και το 12χρονο εγγονό της σε οδόφραγμα της επαρχίας Uruzgan κατηγορώντας τους για «κατασκοπεία υπέρ της αφγανικής κυβέρνησης και των αμερικανικών δυνάμεων» επειδή ανακάλυψαν στην τσέπη του αγοριού ένα αμερικάνικο νόμισμα. Στις 20.12.2008 δύο νεαροί άντρες που κατηγορούνταν για κατασκοπεία απαγχονίστηκαν στην περιοχή Kajaki της επαρχίας Helmand. Στις 7.12.2008 οι Ταλιμπάν απαγχόνισαν ένα 12χρονο αγόρι στην περιοχή Sangin της επαρχίας Helmand. Βλέπε για παράδειγμα Moor, M., *NATO confronts surprisingly fierce Taleban*, The Washington Post, 26.2.2008, σε http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/02/25/AR2008022503089_pf.html. Η ΑΙΗCR έχει τεκμηριώσει την περίπτωση 16 αστυνομικών που κρατήθηκαν και καταδικάστηκαν σε θάνατο από τα ισλαμικά

στάν Αφγανούς που θεωρούσαν ύποπτους κατασκοπείας⁸⁴. Ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο στοχοποίησης διατρέχει το αφγανικό πολιτικό προσωπικό που απασχολείται στις Επαρχιακές Ομάδες Ανασυγκρότησης, ή, γενικότερα, στη διεθνή στρατιωτική δύναμη.

Τα κυβερνητικά στελέχη όλων των βαθμίδων διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο στοχοποίησης σε περιοχές που ελέγχονται από τις ένοπλες αντι-κυβερνητικές δυνάμεις ή σε οιαδήποτε περιοχή υπάγεται στην επιχειρησιακή τους δράση. Από την 1.1.2008 έως την 30.8.2008, ο Ο.Η.Ε. κατέγραψε τη δολοφονία 30 δημοσίων λειτουργών (εξαιρουμένων των μελών των δυνάμεων ασφαλείας)⁸⁵. Αυξημένο κίνδυνο δολοφονίας διατρέχουν όσοι εργάζονται σε θέσεις υπηρεσιών ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων των διοικητών και των υπαλλήλων των Υπουργείων Εσωτερικών, Άμυνας και Δικαιοσύνης, καθώς και άλλων αξιωματούχων των υπηρεσιών ασφαλείας⁸⁶.

Τον Φεβρουάριο του 2009, συντονισμένη επίθεση στα υπουργεία Δικαιοσύνης και Παιδείας στην Καμπούλ προκάλεσε το θάνατο 26 πολιτών αναδεικνύοντας την ικανότητα των Ταλιμπάν να στοχοποιούν δημόσιους υπαλλήλους και κτίρια που φυλάσσονται με δρακόντεια μέτρα ασφαλείας στην πρωτεύουσα της χώρας⁸⁷. Στόχος επιθέσεων υπήρξαν επίσης μέλη της δημόσιας διοίκησης εν γένει, συμπεριλαμβανομένων όσων απασχολούνται στα Υπουργεία Γυναικών Υποθέσεων, Πληροφόρησης και Πολιτισμού και σε κοινωνικές υπηρεσίες⁸⁸. Οι χαμηλόβαθμοι υπάλληλοι κινδυνεύουν περισσότερο να εκδιωχθούν από τις περιοχές ή τις επαρχίες που εργάζονται παρά να δο-

δικαστήρια των Ταλιμπάν που λειτουργούν στις περιοχές που ελέγχουν, βλέπε AIHRC, *Insurgent Abuses Against Civilians*, ανωτέρω υποσημείωση 74.

⁸⁴ Το ειδησεογραφικό πρακτορείο BBC ανέφερε ότι τον Ιούνιο του 2008 ότι οι Ταλιμπάν εκτέλεσαν δημόσια δύο Αφγανούς «ενώπιον χιλιάδων οπαδών τους που τους επευφημούσαν» με την κατηγορία της παροχής πληροφοριών στα στρατεύματα των ΗΠΑ που διέταξαν αεροπορική επιδρομή στη δυτική ζώνη της περιοχής Bajaur προκαλώντας το θάνατο 14 αμάχων. Βλέπε, BBC Pakistan Taleban «execute spies», 27.6.2008, σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7477238.stm.

⁸⁵ Σύμφωνα με πηγές του ΟΗΕ, Καμπούλ, Σεπτέμβριος 2008.

⁸⁶ Συνέντευξη με τοπική μη κυβερνητική οργάνωση στην Καμπούλ, Σεπτέμβριος 2008. Αναφέρονται ενδεικτικά οι περιπτώσεις δολοφονίας του βουλευτή Habibullah Jan στην περιοχή Zharī της επαρχίας Kandahar, στις 5.7.2008 (βλέπε BBC, *Gunmen kill Afghan PM in Kandahar*, 5.7.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7491069.stm), του διοικητή της περιοχής Guzara της επαρχίας Herat, το Φεβρουάριο του 2008 καθώς και μιας γυναίκας αστυνομικού στη Herat (βλέπε BBC, *Afghan policewoman shot dead*, 24.6.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7471906.stm). Επίσης, η απόπειρα δολοφονίας κατά του κυβερνήτη της περιοχής Logar τον Ιούλιο του 2008, που τελικώς δολοφονήθηκε λίγες βδομάδες αργότερα σε μια άλλη επίθεση (βλέπε BBC, *Afghan provincial governor killed*, 13.9.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7613888.stm), η ενέδρα σε βάρος του κυβερνήτη της περιοχής Ghazni τον Αύγουστο του 2008 (βλέπε Jason Burke, *Three western aid workers killed in Afghanistan ambush*, 13.8.2008 σε <http://www.guardian.co.uk/world/2008/aug/13/afghanistan.usa>) και δύο απόπειρες δολοφονίας κατά του κυβερνήτη της περιοχής Nimruz (η μια εκ των οποίων το 2007) (βλέπε Al Jazeera, *Deadly bomb targets Afghan governor*, 2.7.2008, σε <http://english.aljazeera.net/news/asia/2008/07/200872145744957335.html>).

⁸⁷ Βλέπε Radio Free Europe/Radio Liberty, *Coordinated Taliban attacks kill at least 26 in Kabul*, 11.2.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/499e98d6c.html>.

⁸⁸ Βλέπε BBC, *Suicide attack at Afghan ministry*, 30.10.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7699111.stm.

λοφονηθούν⁸⁹. Από τις διαθέσιμες πληροφορίες προκύπτει ότι οι γυναίκες που εργάζονται για την κυβέρνηση κινδυνεύουν περισσότερο από τους άντρες συναδέλφους τους⁹⁰. Αναφέρεται επίσης ότι στοχοποιήθηκαν τα μέλη των οικογενειών των κυβερνητικών αξιωματούχων ή των εργαζομένων στις δυνάμεις ασφαλείας⁹¹.

Όλο και συχνότερα στοχοποιούν οι ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες εκπαιδευτικά ιδρύματα, φοιτητές και διδακτικό προσωπικό⁹². Σύμφωνα με την UNICEF, σε σχέση με το 2007, το 2008 αυξήθηκαν κατά 24% (293) οι επιθέσεις στα σχολεία και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ιδιαίτερο στόχο αποτελούν οι γυναίκες και προσφέρονται σημαντικά ποσά για τη δολοφονία τους⁹³. Στις 12.11.2008, σε μια ευρέως γνωστή επίθεση στην πόλη Kandahar οι δράστες επιτέθηκαν με οξύ στις φοιτήτριες και στις εκπαιδευτικούς προκαλώντας το σοβαρό τραυματισμό 16 εξ αυτών, συμπεριλαμβανομένων τεσσάρων καθηγητριών⁹⁴.

⁸⁹ Σύμφωνα με πηγή του ΟΗΕ με βάση συνέντευξη που παραχώρησε στην Καμπούλ.

⁹⁰ Για παράδειγμα, τον Απρίλιο του 2009 δολοφονήθηκε στην επαρχία Kandahar μια γυναίκα πολιτικός, η Sitara Achikzai (βλέπε UN News Service, *Afghanistan: UN condemns «cowardly» killing of female politician in Kandahar*, 13.4.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49fab9e71e.html>). Το Σεπτέμβριο του 2008 δολοφονήθηκε ενώ αναχωρούσε από την οικία της η συνταγματάρχης Malalai Kakar, η μόνη υψηλόβαθμη γυναίκα των αστυνομικών δυνάμεων της χώρας (βλέπε BBC, *Top Afghan policewoman shot dead*, 28.9.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7640263.stm). Επίσης, τον Ιούνιο του 2008 δολοφονήθηκε στη Herat η 26χρονη Bibi Hoor, μια άλλη γυναίκα αστυνόμος (βλέπε για παράδειγμα, *The Straits Times*, *Top Afghan woman officer dead*, 28.9.2008 σε http://www.straitstimes.com/Breaking+News/World/Story/STIStory_283633.html).

⁹¹ Για παράδειγμα, σύμφωνα με πηγές του ΟΗΕ, οι εξεγερμένοι δολοφόνησαν στην περιοχή Kapisa τον ανιψιό αξιωματούχου της Διεύθυνσης Εθνικής Ασφάλειας. Το Νοέμβριο του 2007, στην περιοχή Shaidaiee της επαρχίας Herat, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες διεξήγαγε συνέντευξη με οικογένεια που διέμενε στον καταυλισμό των εσωτερικά εκτοπισμένων επειδή εκτοπίστηκε από τους Ταλιμπάν από την περιοχή Muqur της επαρχίας Badghis λόγω της απασχόλησης του γιου τους στις αστυνομικές δυνάμεις. Σύμφωνα με τον καθηγητή Philip Alston, «οι γυναίκες απειλούνται ή αποτελούν στόχο δολοφονικών επιθέσεων που εξαπολύουν οι Ταλιμπάν και άλλα αντι-κυβερνητικά στοιχεία για διάφορους λόγους: επειδή οι γιοι τους εργάζονται για τις αφγανικές ένοπλες δυνάμεις ή δυνάμεις τάξης και ασφάλειας, επειδή εργάζονται στη Διεύθυνση Γυναικείων Υποθέσεων ή επειδή διεκδικούν τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματά τους». Βλέπε Alston, P. *Statement by Professor Philip Alston, Special Rapporteur of United Nations Rights Council on Extrajudicial, Summary or Arbitrary Executions*, Kabul, 15.5.2008 σε <http://www2.ohchr.org/SPdocs/Press/Finalstatement.doc>). Βλέπε επίσης AIHRC, *Insurgent Abuses Against Afghan Civilians*, ανωτέρω υποσημείωση 74.

⁹² Βλέπε για παράδειγμα, UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16.

⁹³ Σύμφωνα με εσωτερικό κανονισμό των Ταλιμπάν που έχει διανεμηθεί από τα MME «απαγορεύεται η εργασία των δασκάλων στο σημερινό καθεστώς των ανδρείκελων, γιατί τούτο ενισχύει το σύστημα των απίστων. Οι αληθινοί μουσουλμάνοι πρέπει να σπουδάζουν υπό την καθοδήγηση δασκάλου με θρησκευτική παιδεία σε τζαμί ή σε παρόμοιο ίδρυμα. Τα σχολικά βιβλία πρέπει να είναι της εποχής της Jihad ή του καθεστώτος των Ταλιμπάν (...). Οι δάσκαλοι που παρά τις προειδοποιήσεις συνεχίζουν να εργάζονται για το σημερινό καθεστώς των ανδρείκελων υπόκειται σε ξυλοδαρμό. Εάν συνεχίζουν να διδάσκουν σε αντίθεση με τις αρχές του Ισλάμ ο περιφερειακός διοικητής ή ο αρχηγός της ομάδας οφείλει να διατάξει την εκτέλεσή τους». Σύμφωνα με την *Iyagha* ή Κανονισμό των Ταλιμπάν, που δημοσιεύτηκε από την εφημερίδα *Die Weltwoche*, 16.11.2006. Για την απόδοση στην αγγλική βλέπε <http://www.signandsight.com/features/1071.html>. Πηγές πληροφοριών της Καμπούλ δήλωσαν τον Οκτώβριο του 2008 ότι η *Iyagha* είναι αυθεντικό κείμενο.

⁹⁴ Βλέπε για παράδειγμα, UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflicts*, ανωτέρω υποσημείωση 16 και BBC, *Acid attack on Afghan schoolgirls*, 12.11.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7724505.stm).

Αυξήθηκαν οι αναφορές για τις επιθέσεις που εξαπέλυσαν οι ένοπλες αντι-κυβερνητικές δυνάμεις σε παραδοσιακές τοπικές ηγετικές φυσιογνωμίες, όπως είναι οι «γέροντες» των φυλών, οι *mullahs* και οι *pirs*⁹⁵. Τα πρόσωπα αυτά κινδυνεύουν να θεωρηθούν σύμμαχοι της κυβέρνησης ή της διεθνούς κοινότητας, ή απλά αρνητικά διακείμενα στα αντι-κυβερνητικά στοιχεία⁹⁶. Στα αξιοσημείωτα περιστατικά περιλαμβάνονται η δολοφονία ενός σεβάσμιου *pir* στην περιοχή Uruzgan το Μάιο 2008⁹⁷, καθώς και η δολοφονική επίθεση σε βάρος του Malim Akbar Khakrezwal στην περιοχή Arghandab βόρεια του Kandahar⁹⁸. Είκοσι κληρικοί δολοφονήθηκαν μεταξύ του θέρους του 2005 και του θέρους του 2006⁹⁹ ενώ αναφέρεται ότι οι στασιαστές σκότωσαν το 2008 τουλάχιστον δέκα φιλο-κυβερνητικούς κληρικούς¹⁰⁰.

Εν προκειμένω, υπογραμμίζεται ότι είναι διαφορετική η θρησκευτική ιδεολογία των τοπικών *mullahs* ή *pirs* από εκείνη των Ταλιμπάν. Τα δόγματα *Wahabbist* και *salafist* αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της ιδεολογίας των Ταλιμπάν, που υποστηρίζει ένα περισσότερο παγκοσμιοποιημένο και ριζοσπαστικό πολιτικό Ισλάμ, που φυσικά αντιμετωπίζει με δυσπιστία τις παραδοσιακές και λαϊκές θεολογικές απόψεις των τοπικών *mullahs*, της πλειοψηφίας των *pirs*, και άλλων θρησκευτικών ηγετών¹⁰¹. Παρότι μπορεί να θεωρηθεί θρησκευτική δίωξη, η στοχοποίηση των μετριοπαθών θρησκευτικών ηγετών, ενδέχεται να οφείλεται στις προσπάθειες των αντι-κυβερνητικών στοιχείων να αποκτήσουν τον έλεγχο ορισμένων περιοχών. Έτσι, οι πολιτικές πεποιθήσεις αποτελούν επίσης λόγο φόβου δίωξης των θρησκευτικών ηγετών, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που το αξίωμά τους θεωρείται απειλή για τα αντι-κυβερνητικά στοιχεία.

⁹⁵ Ο *pir* (ή γέροντας, μερικές φορές χρησιμοποιείται ισοδύναμα με την αραβική λέξη *sheikh*) είναι μυστικιστής που λειτουργεί ως δάσκαλος και μέντορας του ισλαμικού μυστικισμού ή σουφισμού για μια ομάδα οπαδών. Στις περισσότερες περιπτώσεις ανήκει σε μια από τα σημαντικότερες σουφιστικές αδερφότητες ή *tariqat*. Στο Αφγανιστάν, οι *pirs* είναι αναγνωρίσιμα πρόσωπα που έχουν ιδιαίτερο κοινωνικό και πολιτικό βάρος. Οι βασικότερες αδερφότητες στο Αφγανιστάν είναι: Qadiriya, Chestiya και Nasqhandiya. Ωστόσο, μπορεί να υπάρχουν και άλλες μικρότερες. Βλέπε γενικότερα, Annetarie Schimmel, *Mystical Dimensions of Islam*, The University of North Carolina Press, 1978, pp. 228 – 258.

⁹⁶ Πηγή: οργανώσεις του ΟΗΕ στην Καμπούλ.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Βλέπε Xinhua, Gunmen kill pro-gov't tribal leader in S. Afghanistan, 6.6.2008 σε http://www.afghanemb-canada.net/en/news_bulletin/2008/june/06/index.php. Άλλο περιστατικό αφορά στη δολοφονία του μουλά της περιοχής Bala Morghad στην Badghis, το 2008. Οι εξεγερμένοι Ταλιμπάν έσπασαν το χέρι του για να τον τιμωρήσουν επειδή ακολουθούσε την παράδοση της έγγραφης ευλογίας του τοπικού πληθυσμού. Τελικώς, τον απαγχόνισαν επειδή συνέχισε αυτήν την πρακτική (πηγή: Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες).

⁹⁹ Βλέπε Antonio Giustozzi, *Koran, Kalashnikov and Laptop: the neo-taliban insurgency in Afghanistan 2002 – 2007*, C. Hurst & Co. Publishers Ltd, 2007, p. 46 (στη συνέχεια: «Giustozzi»)

¹⁰⁰ Βλέπε, US, *2008 Report on Human Rights Practices*, ανωτέρω υποσημείωση 40.

¹⁰¹ Για τις γενικότερες ιδεολογικές καταβολές των Ταλιμπάν βλέπε Rashid, A. *Taliban, Militant Islam, Fundamentalism and Oil in Central Asia*, Yale, Yale University Press 2001. Για τις διαφορές wahabbism και salafism και των παραδοσιακών και λαϊκών μορφών του Ισλάμ βλέπε Roy, O., *Globalized Islam: the search for a new ummah*, Columbia University Press 2006. Giustozzi παρέχει μια συνοπτική αλλά σαφή ανάλυση της σχέσης μεταξύ των Ταλιμπάν, των δικτύων των κληρικών, των γερόντων σουφί και των φυλετικών αρχηγών, ανωτέρω υποσημείωση 99, σελίδες 43-52.

Άλλες ομάδες υψηλού κινδύνου είναι οι Αφγανοί που εργάζονται ή που συνδέονται με διεθνείς οργανισμούς ή δυνάμεις ασφαλείας, ανθρωπιστικές οργανώσεις και υποστηρικτές της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε περιοχές όπου δρουν οι εξεγερμένοι ή όπου έχουν παρεισφρήσει δυνάμεις των Ταλιμπάν ή / και της ομάδας *Hezb-e-Islami*. Τα πρόσωπα αυτά κινδυνεύουν κυρίως επειδή θεωρούνται υποστηρικτές της κεντρικής κυβέρνησης. Σε διάφορα περιστατικά που αναφέρθηκαν από το 2006 έως το 2008 στις περιοχές Kandahar, Helmand και Kunar στοχοποιήθηκαν Αφγανοί που κατηγορήθηκαν επειδή συνεργάζονταν με τις διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις¹⁰². Οι κυριότεροι στόχοι αυτών των επιθέσεων ήσαν μέλη του πολιτικού προσωπικού, όπως οδηγοί φορτηγών ή οικοδόμοι. Από το 2007, αυξήθηκαν οι απαγωγές με πολιτικά και εγκληματικά κίνητρα, συμπεριλαμβανομένων όσων συνδέονταν ή θεωρούνταν υποστηρικτές της κυβέρνησης ή της διεθνούς κοινότητας, κυρίως στις νότιες, νοτιοανατολικές, ανατολικές και δυτικές περιφέρειες της χώρας¹⁰³.

Επιπλέον, ορισμένες εθνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου δεν έχουν πλέον πρόσβαση σε τμήματα των επαρχιών Ghazni, Kapisa, Wardak, Kandahar, Helmand, Uruzgan και Zabol¹⁰⁴. Αναφέρεται επίσης ότι οι υπερασπιστές των δικαιωμάτων του ανθρώπου αναγκάζονται να ταξιδεύουν χωρίς τα κινητά τους τηλέφωνα προκειμένου να αποφύγουν την αποκάλυψη των επαφών τους με τη διεθνή κοινότητα και χωρίς υλικό σχετικό με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Λόγω των ένοπλων συγκρούσεων, πολλές από τις περιοχές που κάποτε ήσαν προσβάσιμες είναι πλέον απρόσιτες στις περισσότερες ανθρωπιστικές οργανώσεις¹⁰⁵. Οι εργαζόμενοι των ανθρωπιστικών οργανώσεων κινδυνεύουν όλο και περισσότερο να στοχοποιηθούν¹⁰⁶. Το 2008, το

¹⁰² Βλέπε *2008 Report of the High Commissioner for Human Rights*, ανωτέρω υποσημείωση 9. Βλέπε επίσης UN Human Rights Council, *Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights*, Human Rights Council, 5.3.2007 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/46237f882.html>.

¹⁰³ Βλέπε για παράδειγμα, US Department of State, *Country Reports on Terrorism 2008 – Afghanistan*, 30.4.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49fac6a7c.html> και UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16.

¹⁰⁴ Συνέντευξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες με τους εργαζόμενους του Δικτύου της Κοινωνίας των Πολιτών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Human Rights Civil Society Network), Σεπτέμβριος 2008.

¹⁰⁵ Σύμφωνα με την έκθεση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ το Δεκέμβριο του 2008 231 από τις 400 περιοχές του Αφγανιστάν βρίσκονταν εκτός του ελέγχου της κυβέρνησης και η πρόσβαση στις υπόλοιπες 165 ήταν δύσκολη ή προβληματική. Βλέπε UN Secretary General, *March 2009 Report*, ανωτέρω υποσημείωση 75, παράγραφοι 24 και 71.

¹⁰⁶ Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής επιθέσεις: δύο υπάλληλοι μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνταν στην απο-ναρκοθέτηση εκτελέστηκαν στην Kunduz στις αρχές Απριλίου 2008 (πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες), δύο Γάλλοι, υπάλληλοι μη κυβερνητικής οργάνωσης απήχθησαν τον Ιούλιο του 2008 στην επαρχία Daikundi (πρόκειται για την πρώτη περίπτωση απαγωγής εργαζομένων μη κυβερνητικής οργάνωσης στα υψίπεδα του Κεντρικού Αφγανιστάν, πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες), στις 13.8.2008 οι εξεγερμένοι Ταλιμπάν δολοφόνησαν στη Logar τέσσερις εργαζόμενους (έναν Αφγανό και τρεις Αμερικανούς) της International Rescue Committee (βλέπε Al Jazeera, *Aid workers killed in Afghanistan*, 13.8.2008 σε

Τμήμα του ΟΗΕ για την Ασφάλεια κατέγραψε περισσότερες από 198 επιθέσεις και περιστατικά εκφοβισμού σε βάρος των εργαζομένων των ανθρωπιστικών οργανώσεων, που προκάλεσαν το θάνατο 38 υπαλλήλων και την απαγωγή άλλων 147¹⁰⁷. Το Μάιο του 2008, το Υπουργείο Υγείας ανακοίνωσε ότι τα δύο τελευταία χρόνια σκοτώθηκαν ή απήχθησαν εν ώρα εργασίας 40 υπάλληλοι του τομέα της υγείας¹⁰⁸. Όλα τα περιστατικά αναδεικνύουν ότι απειλείται αδιακρίτως το προσωπικό (τοπικοί και διεθνείς υπάλληλοι) των ανθρωπιστικών οργανώσεων: του ΟΗΕ, των μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων ανθρωπιστικών φορέων. Στόχος των επιθέσεων μπορεί επίσης να είναι τα μέλη των οικογενειών των εργαζομένων στις ανθρωπιστικές οργανώσεις, ιδίως όταν ζουν σε περιοχές όπου διανέμεται ανθρωπιστική βοήθεια¹⁰⁹. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, ήσαν Αφγανοί πολίτες τα μέλη του προσωπικού των μη κυβερνητικών οργανώσεων που στοχοποιήθηκαν¹¹⁰.

Είναι αυξανόμενες οι ενδείξεις για τον κίνδυνο στοχοποίησης που διατρέχουν από τα αντι-κυβερνητικά στοιχεία όσοι υλοποιούν ή θεωρείται ότι υλοποιούν κυβερνητικά προγράμματα καθώς και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις ή οι εργολάβοι με πραγματικούς ή αποδιδόμενους δεσμούς με τις διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις¹¹¹. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι δεσμοί αυτοί τεκμαίρονται από τους εξεγερμένους από την απλή συμμετοχή μιας μη κυβερνητικής οργάνωσης στο πρόγραμμα άμεσης ανθρωπιστικής βοήθειας που παρέχεται στα θύματα των αεροπορικών επιδρομών των δυνάμεων ISAF (Διεθνής Δύναμη Βοήθειας για την Ασφάλεια) ή OEF (Επιχείρηση Διαρκής Ελευθερία) ή των εχθροπραξιών που ξεσπούν στη χώρα μεταξύ των εμπολέμων¹¹². Σε γεωγραφικούς όρους, η απειλή είναι πραγματική όπου είναι παρούσες ή έχουν ελάχιστη επιχειρησιακή δράση οι ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες. Το Γραφείο Ασφάλειας των Μη Κυβερνητικών

<http://english.aljazeera.net/news/asia/2008/08/20088139251345245.html>), τον ίδιο μήνα οι Ταλιμπάν απήγαγαν τέσσερις εργαζόμενους μη κυβερνητικής οργάνωσης που δραστηριοποιείται στην απο-ναρκοθέτηση που αργότερα αφέθησαν ελεύθεροι (πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες), στην επαρχία Balkh όχημα διεθνούς μη κυβερνητικής οργάνωσης πυρπολήθηκε σε ενέδρα (πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες), τον Απρίλιο του 2008 βομβιστής αυτοκτονίας επιτέθηκε σε ομάδα Ινδών εργαζομένων στην επαρχία Nimruz, προκαλώντας το θάνατο δύο Ινδών μηχανικών και ενός αφγανού εργάτη (Βλέπε Noor Kham, Afghan police kill 9 Taliban fighters in Kandahar, Associated Press, 22.4.2008 σε <http://www.afghanistannewscenter.com/news/2008/april/apr222008.html>).

¹⁰⁷ UNDSS, στατιστικά στοιχεία που δεν περιλαμβάνουν εργάτες που απασχολούνται στην οικοδομή, μηχανικούς ή δημοσιογράφους, που έχουν καταγραφεί από την UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16, σελίδα 34.

¹⁰⁸ Βλέπε IRIN, *Afghanistan: over 360.000 affected by reduced health services*, 14.5.2008 σε <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportId=78185>.

¹⁰⁹ Πληροφορίες αξιόπιστης μη κυβερνητικής οργάνωσης στην Καμπούλ.

¹¹⁰ Βλέπε ANSO, *ANSO, Quarterly Data Report (Q3-2008)*, 20.9.2009 σε [http://www.internal-displacement.org/8025708F004CE90B/%28httpDocuments%29/DA93DE98DBE6A870C12574EC0047F65B/\\$file/ANSO+Q+3+Data+Report+-+2008+%282%29.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004CE90B/%28httpDocuments%29/DA93DE98DBE6A870C12574EC0047F65B/$file/ANSO+Q+3+Data+Report+-+2008+%282%29.pdf) (στη συνέχεια «ANSO Quarterly Data Report»).

¹¹¹ ANSO, *ANSO Quarterly Data Report*, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 110.

¹¹² Σύμφωνα με πληροφορίες αξιόπιστης μη κυβερνητικής οργάνωσης που εδρεύει στην Καμπούλ.

Οργανώσεων στο Αφγανιστάν (ANSO) επέστησε την προσοχή στη σημαντική αύξηση των επιθέσεων σε ΜΚΟ στις δυτικές και βόρειες περιοχές της χώρας¹¹³.

Οι εργαζόμενοι των ανθρωπιστικών οργανώσεων και τα μέλη των οικογενειών τους διατρέχουν τον κίνδυνο διώξεων λόγω των αποδιδόμενων πολιτικών πεποιθήσεων, που στηρίζονται στην εκλαμβανόμενη συμμαχία τους με την κυβέρνηση και / ή τη διεθνή κοινότητα. Η σαφής απόδοση των πολιτικών πεποιθήσεων προκύπτει από το κείμενο των Κανονισμών του Αυτο-ανακηρυχθέντος Ισλαμικού Εμιράτου του Αφγανιστάν (Ταλιμπάν). Στο αποκαλούμενο «βιβλίο των κανόνων» το καθεστώς των Ταλιμπάν αναφέρει ότι:

«[όσες] μη κυβερνητικές οργανώσεις δραστηριοποιούνται στη χώρα στο πλαίσιο του κράτους των απίστων πρέπει να απολαμβάνουν τη μεταχείριση που επιφυλάσσεται στην κυβέρνηση. Βρίσκονται στη χώρα με το πρόσχημα της ανθρωπιστικής βοήθειας, αλλά στην πραγματικότητα αποτελούν τμήμα του καθεστώτος. Έτσι, δεν ανεχόμαστε τις δραστηριότητές τους, είτε πρόκειται για κατασκευή δρόμων, γεφυρών, κλινικών, σχολείων, Madrases (σχολείων για τη μελέτη του Κορανίου) ή άλλων έργων. Πρέπει να πυρπολείται κάθε σχολείο που δεν λαμβάνει σοβαρά την προειδοποίηση να κλείσει. Όμως, πρέπει να έχουν διαφυλαχθεί εκ των προτέρων όλα τα θρησκευτικά βιβλία»¹¹⁴.

(δ) Πραγματικοί ή εικαζόμενοι υποστηρικτές των ένοπλων αντι-κυβερνητικών ομάδων

Για κάποιες απώλειες αμάχων ευθύνονται οι Αφγανικές και οι διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις, ειδικότερα στις περιπτώσεις των αεροπορικών επιδρομών αλλά και των χερσαίων επιχειρήσεων¹¹⁵. Εκτός από τις παράπλευρες απώλειες που προκαλούν οι αεροπορικές επιθέσεις, σε κάποιες περιπτώσεις ο θάνατος των αμάχων είναι αποτέλεσμα της κατά λάθος στοχοποίησής τους. Οι επιθέσεις αυτές οφείλονται στις εσφαλμένες πληροφορίες που παρέχουν οι υπηρεσίες ασφαλείας στις διεθνείς δυνάμεις ή στις ένοπλες δυνάμεις της αφγανικής κυβέρνησης, ή στην παρουσία εξεγερμένων στους χώρους αμάχων¹¹⁶.

¹¹³ ANSO, *ANSO Quarterly Data Report*, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 110.

¹¹⁴ Βλέπε, Newsweek, *Afghanistan: the Taliban's Book of Rules*, 12.12.2006, σε <http://www.newsweek.com/id/44121>.

¹¹⁵ Βλέπε UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που τηρεί ο Ο.Η.Ε. το 2008 ποσοστό 39% των 2.118 απωλειών των αμάχων οφείλονται στις επιχειρήσεις των διεθνών και εθνικών Αφγανικών ενόπλων δυνάμεων, βλέπε Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, *March 2009 Report*, ανωτέρω υποσημείωση 75, παράγραφος 66.

¹¹⁶ Για τις αεροπορικές επιδρομές των φιλο-κυβερνητικών αφγανικών δυνάμεων βλέπε γενικά Afghan Independent Human Rights Commission, *From Hope to Fear, an Afghan Perspective on Operations of Pro-government Forces in Afghanistan*, December 2008, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a03f60e2.html>.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι Αφγανοί πολίτες που κατηγορήθηκαν για συνεργασία με τις ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες αντιμετώπισαν την κράτηση ή υπέστησαν κακοποίηση από τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας¹¹⁷. Επίσης αναφέρθηκε ότι υφίστανται κακομεταχείριση όσοι κρατούνται σε εγκαταστάσεις που διαχειρίζονται οι ΗΠΑ στο πλαίσιο της «Επιχείρησης Διαρκής Ελευθερία»¹¹⁸. Αναφέρθηκε ότι, το 2008 κρατήθηκε για έντεκα μήνες και κακοποιήθηκε δημοσιογράφος για τον οποίον οι αρχές ισχυρίστηκαν ότι διατηρούσε επαφές με τους Ταλιμπάν¹¹⁹. Τον Ιούνιο του 2008, η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού ανέφερε ότι επισκεπτόταν σε τακτική βάση στις στρατιωτικές εγκαταστάσεις Bagram¹²⁰ περίπου 600 κρατούμενους, αλλά η Ανεξάρτητη Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Αφγανιστάν και η Αποστολή του ΟΗΕ για τη Βοήθεια στο Αφγανιστάν είχαν πολύ περιορισμένη πρόσβαση στους χώρους κράτησης. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ ανακοίνωσε ότι, τον Απρίλιο του 2008 κρατούνταν στις στρατιωτικές εγκαταστάσεις Bagram δέκα ανήλικοι¹²¹.

Αναφέρεται επίσης ότι υφίστανται κακομεταχείριση οι κρατούμενοι που κατηγορούνται για εγκλήματα κατά της εθνικής ασφάλειας, ιδίως όταν υπάγονται στη δικαιοδοσία της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφάλειας. Η Εθνική Υπηρεσία Ασφάλειας λειτουργεί βάσει μη δημοσιευμένου προεδρικού διατάγματος και είναι αρμόδια για την κράτηση και την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος όσων κατηγορούνται για εγκλήματα που στρέφονται κατά της εθνικής ασφάλειας της χώρας¹²². Αυτή η κατάσταση δεν έχει βελτιωθεί, καθώς συνεχίζει να είναι ιδιαίτερα περιορισμένη η πρόσβαση των ανθρωπιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων προστασίας των δικαιωμάτων

¹¹⁷ Βλέπε UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16.

¹¹⁸ Βλέπε Human Rights Watch, *USA: By the Numbers: Findings of the Detainee Abuse and Accountability Project*, 26.4.2006 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/45c2c7e52.html> και Lasseeter, T., *Day 2: US abuse of detainees was routine in Afghanistan bases*, McClatchy Washington Bureau, 16.6.2006, σε <http://www.mcclatchydc.com/259/story/38775.html>. Βλέπε επίσης Physicians for Human Rights, *Broken Laws, broken lives: medical evidence of torture by US Personnel and its Impact*, Ιούνιος 2008 σε <http://brokenlives.info/>.

¹¹⁹ Βλέπε Reporters without Borders, *Fixer released after being held arbitrarily and mistreated by US military for 11 months*, 24.9.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48dc86afc.html/>.

¹²⁰ Βλέπε International Committee of Red Cross (ICRC), *Questions relatives aux personnes détenues par les États – Unis pour des raisons liées aux événements du 11.9.201 et à leurs conséquences – le rôle du ICRC*, 30.6.2008 σε <http://www.icrc.org/web/fre/sitefre0.nsf/htmlall/usa-detention-update-121205>.

¹²¹ Βλέπε UN Committee on the Rights of Child (CRC), *Written replies by the Government of the United States of America concerning the list of issues to be taken up in connection with the consideration of the initial report of the United States of America under article 8, paragraph 1 of the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict*, Ιούνιος 2008, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4885cfb20.html>. Η UNAMA έχει τεκμηριώσει πολλές περιπτώσεις αντρών και αγοριών που συνέλαβαν οι διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις (ISAF) και στη συνέχεια παρέδωσαν στις αρχές της Αφγανικής κυβέρνησης (κυρίως στην Εθνική Υπηρεσία Ασφάλειας) που διέταξαν την κράτησή τους για παρατεταμένες περιόδους χωρίς τις ελάχιστες διαδικαστικές εγγυήσεις και την ενημέρωση των συγγενών τους, βλέπε UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16.

¹²² Βλέπε 2008 Report of the High Commissioner for Human Rights, ανωτέρω υποσημείωση 9, σελίδα 16. Βλέπε επίσης UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16, σελίδα 23.

του ανθρώπου στους κρατούμενους σε χώρους που υπάγονται στη δικαιοδοσία της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφάλειας. Το Νοέμβριο του 2007, η Διεθνής Αμνηστία ανέφερε ότι τουλάχιστον πέντε χώρες, που συμμετέχουν στη διεθνή στρατιωτική δύναμη (ISAF), έχουν συνάψει συμφωνίες με την Αφγανική κυβέρνηση για τη μεταφορά κρατουμένων στο Αφγανιστάν, όπου υπάγονται στη δικαιοδοσία της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφάλειας. Η ίδια πηγή αναφέρει τουλάχιστον έξι περιπτώσεις κρατουμένων που υπέστησαν βασανιστήρια και κακομεταχείριση μετά την παράδοσή τους από τις Καναδικές στις Αφγανικές αρχές¹²³. Λόγω των καταγγελιών, το 2007, ο Καναδάς στάμησε να παραδίδει κρατούμενους στις Αφγανικές αρχές, αλλά σχετικές επιχειρήσεις επαναλήφθηκαν το 2008. Αναφέρεται ότι έκτοτε έχουν υποστεί κακομεταχείριση από την Εθνική Υπηρεσία Ασφάλειας του Αφγανιστάν άλλοι οκτώ κρατούμενοι¹²⁴. Επομένως, οι Αφγανοί αιτούντες άσυλο που επικαλούνται φόβο δίωξης από τις Αφγανικές αρχές λόγω της πραγματικής ή αποδιδόμενης υποστήριξης των ένοπλων αντι-κυβερνητικών δυνάμεων μπορεί να κινδυνεύουν να υποστούν διώξεις λόγω των (αποδιδόμενων) πολιτικών πεποιθήσεων, ανάλογα πάντα με τα ειδικότερα χαρακτηριστικά και περιστάσεις κάθε υπόθεσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις ενδέχεται να είναι αναγκαία η ανάλυση της υπόθεσης υπό το φως του άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης προκειμένου να καθοριστεί εάν ο ενδιαφερόμενος έχει τελέσει πράξεις που επισύρουν τον αποκλεισμό του από την προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα.

(ε) Δημοσιογράφοι

Ο νόμος εγγυάται την ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα έκδοσης και δημοσίευσης χωρίς προηγούμενη έγκριση από τις κρατικές αρχές¹²⁵. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης¹²⁶, που ψήφισε το Κοινοβούλιο το Σεπτέμβριο του 2008, έχει ήδη υπογραφεί από τον πρόεδρο Καρζάϊ και καταργεί το προηγούμενο του 2006. Όμως, αμφισβητείται έντονα εάν πράγματι ισχύει και εφαρμόζεται ο νέος νόμος¹²⁷. Δεδομένου ότι, βάσει του νέου νόμου

¹²³ Βλέπε Amnesty International, *Afghanistan: detainees transferred to torture: ISAF complicity?*, 13.11.2007, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/473969ab2.html>.

¹²⁴ Βλέπε Smith, G., *Canada resumes Afghan detainee transfers*, The Globe and Mail, 29.2.2008 σε <http://www.theglobeandmail.com/news/world/article669955.ece>.

¹²⁵ Άρθρο 34 του Συντάγματος. Λειτουργούν περίπου 650 εκδοτικοί οίκοι, 55 ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, 15 τηλεοπτικά δίκτυα και 10 ειδησεογραφικά πρακτορεία. Στη χώρα λειτουργούν επίσης 150 ιδιωτικοί εκδοτικοί οίκοι και 145 εταιρείες μέσω μαζικής ενημέρωσης και παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών. Οι σημαντικότεροι τηλεοπτικοί σταθμοί είναι TOLO TV, του ομίλου Moby Media, που κατέχει ποσοστό 60% της αγοράς των MME και ARIANA TV, που κατέχει ποσοστό 35% της αγοράς των MME, βλέπε US, *2008 Report on Human Rights Practices*, ανωτέρω υποσημείωση 40.

¹²⁶ Βλέπε Mass Media Law of Afghanistan, 2006 σε <http://www.mfa.gov.af/Documents/massmedialaw.pdf>.

¹²⁷ Στο μέτρο που ο νόμος ψηφίστηκε από τα δύο τρίτα των βουλευτών του Κοινοβουλίου κάποιιοι ισχυρίζονται ότι άρχισε να ισχύει, ενώ οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι ισχυρίζονται ότι θα αρχίσει να ισχύει μετά τη δημοσίευσή του. Βλέπε για παράδειγμα, Institute for the War and Peace Reporting, *Media Law Wrangling Leaves Journalists in*

για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η κυβέρνηση επέτρεψε κάποια ανεξαρτησία στο υπαγόμενο στην κρατική διαχείριση ράδιο-τηλεοπτικό συγκρότημα Radio Television Afghanistan, οι παρατηρητές ανησυχούν για την «ισότητα των όπλων» κατά τις επικείμενες εκλογές του Αυγούστου¹²⁸. Επίσης, εκφράζονται φόβοι για την εφαρμογή κάποιων αμφιλεγόμενων διατάξεων που θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν την πολιτική συζήτηση¹²⁹.

Συνεχίζουν να αναφέρονται περιπτώσεις περιορισμού των μέσων ενημέρωσης¹³⁰. Αυξήθηκαν οι περιπτώσεις εκφοβισμού, παρενόχλησης και βίας κατά των δημοσιογράφων¹³¹. Πολλοί δημοσιογράφοι συνελήφθησαν από τις Αφγανικές αρχές λόγω των δραστηριοτήτων τους. Επίσης, οι δημοσιογράφοι απειλούνται ή παρενοχλούνται από τους πολιτικούς, τις υπηρεσίες ασφάλειας, και άλλα όργανα που κατέχουν θέσεις εξουσίας¹³². Αυξήθηκαν οι απειλές και ο εκφοβισμός των δημοσιογράφων που καλύπτουν θέματα που θεωρούνται ευαίσθητα, όπως είναι οι ένοπλες συγκρούσεις, η διαφθορά και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών. Σε αρκετές περιπτώσεις, είναι εξαιρετικά δύσκολος ο εντοπισμός του δράστη της επίθεσης. Για τις επιθέσεις αυτές μπορεί να ευθύνονται ισχυροί αρχηγοί των αντάρτικων ομάδων, οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, διεφθαρμένοι κρατικοί υπάλληλοι, ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες ή από κοινού όλες ή μερικές από τις προανα-

Limbo, 24.2.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a79e04c.html>.

¹²⁸ Βλέπε για παράδειγμα, Reuters, *Afghan Media: Law delay raises fears over fair poll*, 9.4.2009 σε <http://www.reuters.com/article/worldNews/idUSISL37174320090409>, Institute for War and Peace Reporting, *Media Law Wrangling Leaves Journalists in Limbo*, 24.2.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a79e04c.html>. Βλέπε επίσης US, *Report on Human Rights Practices*, ανωτέρω υποσημείωση 40.

¹²⁹ Βλέπε, UN Secretary General, *March 2009 Report*, ανωτέρω υποσημείωση 75, παράγραφος 62.

¹³⁰ Βλέπε Human Rights Council, *Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights*, Human Rights Council, 5.3.2007, παράγραφοι 46 έως 52 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/46237f882.html>.

¹³¹ Βλέπε UN Security Council, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security: report of the Secretary General*, 23.9.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48e32d142.html> και US, *Report on Human Rights Practices*, ανωτέρω υποσημείωση 40.

¹³² Βλέπε, Freedom House, *Freedom in the World 2008 – Afghanistan*, 2.7.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/487ca1eac.html>. Τον Ιανουάριο του 2008, άγνωστοι (μάρτυρες αναφέρονται σε ίχνη υποδημάτων στρατιωτών) εισέβαλαν στο γραφείο της εφημερίδας Bostaan στην Kunduz, βλέπε BBC Monitoring, *Afghan journalists union asks government to examine media rights cases*, 30.1.2008 (υπηρεσία συνδρομητών). Αναφέρθηκε ότι στην Καμπούλ, τον Απρίλιο του 2008 δημοσιογράφος υπέστη ξυλοδαρμό από στρατιώτη και στη συνέχεια κρατήθηκε από την Αστυνομία, βλέπε BBC Monitoring, *Afghan TV official reportedly beaten by army officer*, 12.4.2008 (υπηρεσία συνδρομητών). Τον Απρίλιο του 2008, εξέχουσα γυναίκα δημοσιογράφος ήταν για δεύτερη φορά την ίδια βδομάδα στόχος επίθεσης με χειροβομβίδα, βλέπε Afghan Press, *Attack on Home of Female Radio Journalist Khadija Ahadi*, 15.4.2008, σε <http://www.afghan-press.com/release/attack-on-home-of-female-radio-journalist-khadija-ahadi/>. Τον Ιούλιο του 2008 το Υπουργείο Ενημέρωσης και Πολιτισμού διέταξε την κράτηση εξέχοντος παρουσιαστή της τηλεόρασης από την Εθνική Υπηρεσία Ασφάλειας επειδή κατέκρινε κυβερνητικούς αξιωματούχους, βλέπε BBC Monitoring, *Afghan media workers express concern over detention of private TV journalist*, 29.7.2008 (υπηρεσία συνδρομητών). Τον Ιούνιο του 2008, εξαφανίστηκε στην περιοχή Helmand ανταποκριτής του BBC που διερευνούσε παράνομες φυτείες ναρκωτικών. Αργότερα βρέθηκε νεκρός, βλέπε R. Synovitz, *Afghanistan: death threats, intimidation part of journalist's daily lives*, RFE / RL, 10.6.2008 σε <http://www.rferl.org/articleprintview/1144585.html>.

φερόμενες ομάδες¹³³. Τον Ιούνιο του 2008, δολοφονήθηκε στην επαρχία Helmand ο Abdul Samad Rohani, δημοσιογράφος του BBC που διερευνούσε θέματα παράνομης καλλιέργειας και εμπορίου οπίου. Οι Ταλιμπάν αρνήθηκαν κάθε ευθύνη και τα τοπικά ΜΜΕ ανέφεραν ότι υπήρχαν υποψίες ότι δράστες της δολοφονίας ανήκαν σε οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, που ενδεχομένως συνδέονταν με τις τοπικές αρχές¹³⁴. Το Institute for War and Peace Reporting (IWPR) ανέφερε ότι «στη Helmand δέχθηκαν απειλές οι περισσότεροι [από τους δημοσιογράφους] πολλοί εκ των οποίων κρύβονται»¹³⁵.

Τα ένοπλα στοιχεία διαπράττουν σοβαρές παραβιάσεις των βασικών δικαιωμάτων του ανθρώπου σε βάρος των δημοσιογράφων με κίνητρο τις ιδεολογικές αντιθέσεις, την αποδιδόμενη πολιτική γνώμη που αντιβαίνει στα πιστεύω τους, ή την αποδιδόμενη ενεργητική ή παθητική υποστήριξη αντίπαλης ένοπλης ομάδας. Για τους ίδιους λόγους κινδυνεύουν εξίσου ομάδες της κοινωνίας των πολιτών και πρόσωπα που δραστηριοποιούνται δημόσια σε θέματα μεταβατικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, «ενώ οι ομάδες της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν όλο και πιο ενεργό ρόλο στη μεταβατική δικαιοσύνη, συχνά κακοποιούνται, απειλούνται ή λογοκρίνονται όσοι απευθύνουν έκκληση για δικαιοσύνη και διερεύνηση ή καταγγελία των υποθέσεων παραβίασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου»¹³⁶. Παρατηρητές σημειώνουν επίσης ότι οι δημοσιογράφοι είναι εξαιρετικά προσεκτικοί και φοβισμένοι όταν αρθρογραφούν ή αναμεταδίδουν υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών και κυβερνητικής διαφθοράς¹³⁷.

Επιπλέον, κίνδυνο δίωξης μπορεί να διατρέχουν οι δημοσιογράφοι και άλλοι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης που εκφράζουν δημοσίως απόψεις για το Ισλάμ. Τα φώτα της δημοσιότητας προσέλυσε η περίπτωση του Sayed Perwiz Kambakhsh, φοιτητή στο Πανεπιστήμιο Balkh και δημοσιογράφου της ημερήσιας εφημερίδας Jahan-e Naw, που συνελήφθη τον Οκτώβριο του 2007 με την κατηγορία της βλασφημίας επειδή «κατέβασε» από το διαδίκτυο και στη συνέχεια διένειμε άρθρο για το ρόλο των γυναικών στο Ισλάμ. Το Εφετείο μετέτρεψε σε 20ετή κάθειρξη τη θανατική ποινή στην οποία καταδικάστηκε πρωτοδίκως¹³⁸.

¹³³ Βλέπε για παράδειγμα Amnesty International, *Freedom of expression in Afghanistan faces increasing threats*, 13.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49be0a0699.html>.

¹³⁴ Βλέπε R. Synovitz, *Afghanistan: death threats, intimidation part of journalist's daily lives*, RFE / RL, 10.6.2008 σε <http://www.rferl.org/articleprintview/1144585.html>.

¹³⁵ Βλέπε J. Mackenzie, *Afghan Recovery Report: Project Highlights*, Institute for War and Peace Reporting, Ιούνιος 2008 σε http://www.iwpr.net/?p=arr&s=f&o=345834&apc_state=henparr.

¹³⁶ Βλέπε UN General Assembly, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security: report of the Secretary General*, 6.3.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47d4f0c32.html>.

¹³⁷ Βλέπε Human Rights Watch, *Open letter from Human Rights Watch to the International Afghanistan Support Conference on June 12, 2008*, 10.6.2008 σε <http://www.hrw.org/en/news/2008/06/09/open-letter-human-rights-watch-international-afghanistan-support-conference-june-12>.

¹³⁸ Σύμφωνα με τους Reporters without Borders συνελήφθησαν, παραπέμφθηκαν σε δίκη, φυλακίστηκαν – και

Ενόψει των ανωτέρω, οι δημοσιογράφοι που ασχολούνται με ευαίσθητα θέματα, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων των ενόπλων συγκρούσεων, της πολιτικής διαφθοράς και του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, κινδυνεύουν να υποστούν δίωξη από τα κρατικά όργανα και τους μη κρατικούς φορείς λόγω των (αποδιδόμενων) πολιτικών πεποιθήσεων.

(στ) Πρόσωπα που συνδέονται με το πρώην Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα του Αφγανιστάν και άλλα αριστερά πολιτικά κόμματα

Το Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα του Αφγανιστάν (People's Democratic Party of Afghanistan), με μαρξιστική / λενινιστική ιδεολογία, ιδρύθηκε το 1965 από τον Nur Mohammad Taraki ως αντίδραση στην εγχώρια δυσαρέσκεια και στην έλλειψη πολιτικών ελευθεριών. Πρέσβευε τη λειτουργία ενός μονοκομματικού, κοσμικού κράτους και δεν ανεχόταν την αντιπολίτευση των ισλαμιστών αντιπάλων του. Αργότερα, διασπάστηκε σε δύο τμήματα: *Khalq* (Λαός) και *Parcham* (Σημαία). Το 1978, το τμήμα *Khalq* του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν, υποστηριζόμενο από τους οπαδούς του στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας, ανέτρεψε την κυβέρνηση με πραξικόπημα (η Επανάσταση Saur) και σχημάτισε κυβέρνηση που επέδειξε μηδενική ανοχή στην αντιπολίτευση και κατέστειλε με βία κάθε αντιπολιτευτική δραστηριότητα. Οι υποστηριζόμενες από τη Σοβιετική Ένωση μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της κυβέρνησης του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν στους τομείς της πολιτικής και της κοινωνίας ενίσχυσαν τους αντίπαλους της Ισλαμιστές, που αποπειράθηκαν να την ανατρέψουν με την υποστήριξη του Πακιστάν. Με την πίεση των Σοβιετικών τα δύο τμήματα του κόμματος συνενώθηκαν το 1977: το κόμμα που προέκυψε μετονομάστηκε *Watan* (Πατρίδα) και διαλύθηκε το 1992, όταν, μετά τις Συμφωνίες της Peshawar εισηλθαν στην Καμπούλ τα στρατεύματα των Mujaheddin και ο τελευταίος πρόεδρος της κομμουνιστικής κυβέρνησης του Αφγανιστάν, Mohamed Najibullah (πρώην επικεφαλής των μυστικών υπηρεσιών KhAD) αναγκάστηκε να καταφύγει σε κτίριο του ΟΗΕ στην πόλη, όπου δολοφονήθηκε το Σεπτέμβριο του 1996 από τα στρατεύματα των Ταλιμπάν, που κατέλαβαν την αφγανική πρωτεύουσα.

Στα τέλη του 2003, συγκλήθηκε στο Αφγανιστάν συνέδριο του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν, που αποφάσισε την ίδρυση του Ηνωμένου Εθνικού Κόμματος (*Hezb-e-Mutahid-e-Mili*) που καταχωρήθηκε το 2005 με 600 μέλη. Αναφέρεται ότι ίδρυσαν μικρότερα

σε αρκετές περιπτώσεις – αναγκάστηκαν να διαφύγουν από τη χώρα φοβούμενοι τη δίωξη λόγω θρησκευτικών αδικημάτων περίπου άλλοι δέκα δημοσιογράφοι, μπλόγκερ και διανοούμενοι. Βλέπε Reporters without Borders, *Afghanistan: what gains for press freedom from Hamid Karzai's seven years as president?*, 26.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49c38f742.html>.

κόμματα¹³⁹ πρώην μέλη του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν. Πρόσφατα, στις 12.3.2007, ιδρύθηκε μια νέα κοινοβουλευτική ομάδα, το Ηνωμένο Εθνικό Μέτωπο (United National Front¹⁴⁰): πρόκειται για ευρύ συνασπισμό στον οποίο συμμετέχουν πρώην και νυν ηγέτες των ανταρτών, διοικητές της αντίστασης κατά της Σοβιετικών, πρώην κομμουνιστές και διάφοροι εκπρόσωποι κοινωνικών και εθνοτικών ομάδων¹⁴¹.

Σήμερα κατέχουν κυβερνητικές θέσεις¹⁴² πολλά πρώην μέλη του πρώην Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν (PDPA) – που στη συνέχεια μετονομάστηκε Watan (Πατρίδα) – και πρώην υπάλληλοι των υπηρεσιών ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένης της Υπηρεσίας Μυστικών Υπηρεσιών (KhAD / WAD)¹⁴³.

Γενικά, παρότι δεν κινδυνεύουν τα περισσότερα από τα πρώην μέλη του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν και αξιωματούχοι της κομμουνιστικής κυβέρνησης, ειδικότερα όσοι απολαμβάνουν προστασία και έχουν ισχυρισμούς δεσμούς με φατρίες και πρόσωπα που ασκούν επιρροή στη σημερινή κυβέρνηση, κίνδυνο δίωξης εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ορισμένα υψηλόβαθμα στελέχη του κόμματος. Οι κίνδυνοι που διατρέχουν εξαρτώνται από τις περιστάσεις της υπόθεσής τους, συμπεριλαμβανομένων του οικογενειακού τους υπόβαθρου, της επαγγελματικής τους θέσης, των πολιτικών τους δεσμών, και της σχέσης τους, πραγματικής ή αποδιδόμενης, με τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου που διέπραξε το κομμουνιστικό καθεστώς του Αφγανιστάν από το 1979 έως το 1992.

Τα πρώην υψηλόβαθμα στελέχη του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν που δεν απολαμβάνουν πραγματική προστασία από τα ισλαμικά πολιτικά κόμματα, φυλές ή πρόσωπα που κατέχουν θέσεις επιρροής, και διατρέχουν κίνδυνο δίωξης είναι:

- τα υψηλόβαθμα στελέχη του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν, ανεξάρτητα από τη συμμετοχή τους στο τμήμα *Parcham* ή *Khalq*, μπορεί να κινδυνεύουν όταν είναι γνωστά

¹³⁹ Για λεπτομερειακό κατάλογο των καταχωρημένων πολιτικών κομμάτων βλέπε Islamic Republic of Afghanistan Ministry of Justice, Κατάλογο των Νόμιμων Πολιτικών Κομμάτων σε <http://www.moj.gov.af/?lang=en>.

¹⁴⁰ Για περισσότερες πληροφορίες για το Ηνωμένο Εθνικό Μέτωπο βλέπε <http://www.afgha.com/?q=node/2472>.

¹⁴¹ Βλέπε Agence France Press, *Afghan strongmen form united front*, 3.4.2007 σε <http://www.afghanistannewscenter.com/news/2007/april/apr32007.html#3>. Βλέπε επίσης, Ron Synovitz, *Afghanistan: new political bloc unites old adversaries*, Radio Free Europe/Radio Liberty, 5.4.2007 σε <http://www.rferl.org/content/article/1075718.html>.

¹⁴² Βλέπε SocialistWorld.net, *Mafia, warlords and ex-Jihadi win elections*, 8.11.2005 σε <http://socialistworld.net/eng/2005/11/08afghanistan.html>.

¹⁴³ KhAD είναι ακρωνύμιο των Khadimat-e Atal'at-e Dowlati, δηλαδή Υπηρεσία Μυστικών Υπηρεσιών. WAD είναι ακρωνύμιο των Wezarat-e Amniyat-e Dowlati, δηλαδή Υπουργείο Κρατικής Ασφάλειας. Η KhAD ήταν η βασική υπηρεσία πληροφοριών του κομμουνιστικού καθεστώτος από το 1980 έως το 1986. Το 1986 αναβαθμίστηκε σε Υπουργείο και μετονομάστηκε WAD. Βλέπε γενικά UNHCR, *Note on the Structure and Operation of KhAD/WAD in Afghanistan 1978-1992*, Μάιος 2008, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/482947db2.html> (στη συνέχεια UNHCR, *Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD*).

δημόσια πρόσωπα. Πρόκειται για τα υψηλόβαθμα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής και των Επαρχιακών Επιτροπών του Κόμματος, για τα μέλη των οικογενειών τους και για τους γραμματείς του κόμματος σε δημόσιους φορείς εξουσίας, και

- οι πρώην υπάλληλοι των υπηρεσιών ασφαλείας του κομμουνιστικού καθεστώτος, συμπεριλαμβανομένων των μελών της *KhaD*, εξακολουθούν να κινδυνεύουν, κυρίως από τους πολίτες – π.χ. οικογένειες των θυμάτων κακομεταχείρισης από την *KhaD* – λόγω της πραγματικής ή εικαζόμενης συμμετοχής τους σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράχθηκαν κατά τη διακυβέρνηση της χώρας από το κομμουνιστικό καθεστώς.

Κινδυνεύουν από τους ηγέτες των *mujaheddin* και από τις ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες πρώην υψηλόβαθμα στελέχη του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν ή όσοι συμμετείχαν στην τέλεση παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου κατά τη διακυβέρνηση της χώρας από το κομμουνιστικό καθεστώς.

Η ανάδειξη και η διαμόρφωση των πολιτικών κομμάτων στο Αφγανιστάν έχει μακροχρόνια και περίπλοκη ιστορία. Από το 2002, μεταλλάσσεται συνεχώς το πολιτικό σύστημα της χώρας. Παλιά και πιο σταθερά κόμματα συνυπάρχουν με νεότερα και οι συμμαχίες είναι πρόσκαιρες. Οι σύγχρονες αριστερές τάσεις (εκτός εκείνων που συνδέονται με το πρώην Λαϊκό Δημοκρατικό Κίνημα του Αφγανιστάν) περιλαμβάνουν παλιά κινήματα της δεκαετίας του 1960, κινήματα που υπήρχαν ήδη την περίοδο της διακυβέρνησης της χώρας από το καθεστώς των Ταλιμπάν, που πρόσφατα υιοθέτησε μετριοπαθές πρόγραμμα, και κινήματα νέων που υποστηρίζουν τη δυτικού τύπου σοσιαλο-δημοκρατία.

Το σημαντικότερο από τα παλιά κινήματα είναι το Hezb e-Komunist (Mao'ist)-e Afghanistan, (Κομμουνιστικό (Μαοϊστικό Κόμμα του Αφγανιστάν), που ιδρύθηκε το 2004 με τη συγχώνευση τεσσάρων ομάδων¹⁴⁴. Πρόδρομος αυτού του μαοϊκού κόμματος είναι το *Jerian e-Demokratik e-Newin* (Σύγχρονη Νέα Δημοκρατία) που ιδρύθηκε το 1968 από τους Abdulrahim Mahmudi, Abdulhadi Mahmudi, Akram Yari και Sediq Yari. Μετά τη δημοσίευση του *Shola'ye jawid* (Αιώνια Φλόγα) τα μέλη του ονομάστηκαν *shola'i*. Το 1972 αυτή η πολιτική ομάδα διασπάστηκε σε πολλά μικρότερα τμήματα¹⁴⁵. Η γνωστή μη κυβερνητική οργάνωση RAWA (Revolutionary Association of Women of Afghanistan – Επαναστατική Ένωση Γυναικών του Αφγανιστάν) έχει τις ρίζες της στα

¹⁴⁴ Βλέπε τον ιστότοπο του Κομμουνιστικού Μαοϊστικού Κόμματος του Αφγανιστάν: <http://www.sholajawid.org/>.

¹⁴⁵ Βλέπε T. Ruttig, *Islamist, Leftists – and a Void in the Centre Afghanistan's Political Parties and where they come from* (1902-2006), Konrad Adenauer Stiftung, Kabul 2008, σελίδες 7 και 10, σε http://www.kas.de/wf/doc/kas_9674-544-2-30.pdf (στη συνέχεια Ruttig).

μαοϊκά κινήματα της δεκαετίας του 1960¹⁴⁶. Το κόμμα *Sazman-Raha'ibakhsh e-e-Khalqha-ye Afghanistan* ή *Raha'i* (Οργάνωση για την Απελευθέρωση του Λαού του Αφγανιστάν) ιδρύθηκε το 1979, εμπνεόμενο από το ιρανικό κόμμα Mojaheddin-e Khalq, και μπορεί να έχει ακόμη υποστηρικτές στο Δυτικό Αφγανιστάν¹⁴⁷. Το *Sazman-Azadibakhsh-e Mardom-e Afghanistan* (Οργάνωση για την Ελευθερία του Λαού του Αφγανιστάν) ή SAMA, ιδρύθηκε το 1979 από μαοϊστές ηγέτες, αλλά με ευρύτερη βάση και αναφέρεται ότι έχει μυστικούς οπαδούς στο εξωτερικό¹⁴⁸.

Στα πιο πρόσφατα και σύγχρονα κεντρο-αριστερά κόμματα που επί του παρόντος αξιολογούνται ως μη ενέχοντα ιδιαίτερους κινδύνους για τα μέλη τους συγκαταλέγεται το *Payman e-Kabul*, μια συμμαχία που ιδρύθηκε το 2004 με στόχο τη συσπείρωση των αριστεριστών¹⁴⁹. Ένας από τους αρχηγούς του κόμματος *Payman* ήταν ο Dadfar Spanta, υπουργός Εξωτερικών της σημερινής κυβέρνησης του Αφγανιστάν που αργότερα εντάχθηκε στην *Hezb-e-Hambastegi-ye Afghanistan* (Κόμμα Αλληλεγγύης του Αφγανιστάν)¹⁵⁰.

Κίνδυνο δίωξης λόγω της ιδεολογίας τους μπορεί να αντιμετωπίζουν όσοι χαρακτηρίζονται ή θεωρούνται κομμουνιστές ή μαοϊστές αφού οι Ταλιμπάν και μεγάλα τμήματα του πληθυσμού τους θεωρούν άπιστους και αντι-ισλαμιστές. Επομένως, σε σχέση με τα πρώην μέλη του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν μπορεί να αντιμετωπίζουν τον ίδιο ή και υψηλότερο κίνδυνο δίωξης. Ο κίνδυνος που διατρέχουν τα μέλη άλλων ομάδων που αναφέρονται στις παρούσες οδηγίες μπορεί να οφείλεται στην ιδεολογία τους, όταν θεωρείται αριστερή ή «δυτική», που αποτελεί επιβαρυντικό παράγοντα φόβου δίωξης, ιδίως στις περιοχές που ελέγχονται από τις ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες. Οι γυναίκες με αριστερή ιδεολογία διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο κακομεταχείρισης όχι μόνον από τους αντάρτες, αλλά και από τα σκληροπυρηνικά συντηρητικά στοιχεία¹⁵¹.

(ζ) Γυναίκες

Οι γυναίκες διατρέχουν υψηλό κίνδυνο κακομεταχείρισης όταν η συμπεριφορά τους δεν συνάδει στο ρόλο που τους αποδίδει η κοινωνία, η παράδοση ακόμη και το νομικό σύστημα. Η κακοποίηση εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους και δράστες μπορεί να είναι διάφοροι φορείς, συ-

¹⁴⁶ Σύμφωνα με πληροφορίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

¹⁴⁷ Βλέπε Ruttig, ανωτέρω υποσημείωση 145, σελίδα 38.

¹⁴⁸ Βλέπε Ruttig, ανωτέρω υποσημείωση 145, σελίδα 38.

¹⁴⁹ Βλέπε International Crisis Group, *Political Parties in Afghanistan*, 2.6.2005, π. 11, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49997ae51f.html> (στη συνέχεια ICG, *Political Parties in Afghanistan*)

¹⁵⁰ Βλέπε Ruttig, ανωτέρω υποσημείωση 145, σελίδα 38.

¹⁵¹ Βλέπε, BBC, *Afghan MP says she will not be silenced*, 27.1.2006 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4606174.stm.

μπεριλαμβανομένων των μελών της οικογένειας. Παρόμοια μεταχείριση περιλαμβάνει την ενδο-οικογενειακή βία, ιδιαίτερα αυστηρές ποινές στερητικές της ελευθερίας και απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση. Παρότι είναι περιορισμένος ο αριθμός των γυναικών που κατέχουν δημόσια αξιώματα, δεν έχει σταματήσει η αποδυνάμωση, η συστηματική παραβίαση και η καταστολή των δικαιωμάτων των γυναικών. Για παράδειγμα, ο πρόεδρος Καρζαΐ υπέγραψε το νόμο που ψήφισε τον Απρίλιο του 2009 το Κοινοβούλιο για την προσωπική κατάσταση των Σιτών. *Μεταξύ άλλων*, ο νόμος επιβάλλει στις γυναίκες την υποχρέωση να ικανοποιούν τις σεξουαλικές απαιτήσεις των συζύγων τους και, εκτός από περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, να ζητούν την άδειά τους για να εγκαταλείψουν τη συζυγική εστία¹⁵². Ο νόμος δεν έχει αρχίσει να ισχύει και πρόκειται να αναθεωρηθεί μετά την πίεση που άσκησε η διεθνής κοινότητα¹⁵³.

Στο Αφγανιστάν, από το Μάρτιο του 2007 έως το Μάρτιο του 2008 αυξήθηκαν κατά 40% τα κρούσματα σωματικής βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, σήμερα ποσοστό περίπου 80% των Αφγανών γυναικών υποφέρει από την ενδο-οικογενειακή βία¹⁵⁴. Οι οργανώσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου αναφέρουν γενικότερη αύξηση των αυτοκαταστροφικών περιπτώσεων και άλλων μορφών αυτοκτονίας¹⁵⁵. Το φαινόμενο της γυναικείας αυτοκαταστροφικότητας συνδέεται στενά με τη διαδεδομένη κοινωνική διάκριση που υφίστανται οι γυναίκες¹⁵⁶. Όσες επιβιώνουν από τη σεξουαλική βία δεν έχουν πρόσβαση σε βασικούς υποστηρικτικούς μηχανισμούς, όπως είναι η μετα-τραυματική συμβουλευτική και η ιατρική περίθαλψη, ούτε τη δυνατότητα εξέτασης από ιατροδικαστή. Ο κοινωνικός στιγματισμός που συνε-

¹⁵² Άρθρα 132 (4) και 177 το Νόμου για την Αστική Κατάσταση των Σιτών.

¹⁵³ Βλέπε για παράδειγμα, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Απόφαση της 24.4.2009 για τα δικαιώματα των γυναικών στο Αφγανιστάν*, 23.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a043dfd2.html> και USCIRF, 2009 Annual Report, ανωτέρω υποσημείωση 41. Για λεπτομέρειες για τις διατάξεις διακριτικής μεταχείρισης που προβλέπει ο Νόμος βλέπε Afghanistan Independent Human Rights Commission, *AIHRC Press Release on codification of the Shiite Personal Status Law*, 7.4.2009 σε http://www.aihrc.org.af/pre_shiite.htm.

¹⁵⁴ Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της UNIFEM που επιβεβαίωσε η AIHRC. Βλέπε Afghanistan Independent Human Rights Commission, *Economic and Social Rights Report in Afghanistan III*, December 2008, p. 36 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a03f56b2.html> (στη συνέχεια AIHRC, *Economic and Social Rights Report III*). Βλέπε επίσης IRIN, *Afghanistan: sharp rise in reported cases of violence against women*, 8.3.2008, σε <http://www.irin-news.org/Report.aspx?ReportId=77156>.

¹⁵⁵ Το 2008 η AIHRC κατέγραψε 72 περιπτώσεις αυτοκτονίας, βλέπε US 2008 Report on Human Rights Practices, ανωτέρω υποσημείωση 40. Βλέπε επίσης, BBC Monitoring, *Self-immolation among women increase in Afghan west-radio*, 5.8.2008 (υπηρεσία συνδρομητών). Από το Μάρτιο έως τον Αύγουστο του 2008 στο νοσοκομείο της πόλης Herat καταγράφηκε 47 περιπτώσεις γυναικών που αποπειράθηκαν να αυτοκτονήσουν, επτά εκ των οποίων επέζησαν αλλά 40 αποβίωσαν. Βλέπε, IRIN, *Afghanistan: self immolation on the rise among women*, 9.9.2008, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48ce1d6dc.html>,

¹⁵⁶ Βλέπε Medica Mondiale, *Dying to be heard*, 2007 σε http://www.peacewomen.org/resources/Afghanistan/Dying%20to%20be%20heard_Oct07.pdf.

πάγεται η καταγγελία βίαιων πράξεων που οφείλονται στο φύλο συχνά λειτουργεί αποτρεπτικά όσον αφορά στην πρόσβαση των θυμάτων σε ψυχολογική και ιατρική θεραπεία¹⁵⁷.

Οι Αφγανές, που έχουν υιοθετήσει λιγότερο συντηρητικό, από πολιτιστική άποψη, τρόπο ζωής, όπως όσες επιστρέφουν από την εξορία στο Ιράν ή στην Ευρώπη, θεωρείται ότι παραβιάζουν τους παραδοσιακούς κοινωνικούς και θρησκευτικούς κανόνες και, κατά συνέπεια, υποφέρουν από την ενδο-οικογενειακή βία και άλλες μορφές τιμωρίας που κυμαίνονται από την απομόνωση και το στιγματισμό έως τα εγκλήματα τιμής, στην περίπτωση όσων κατηγορούνται ότι ντροπιάζουν τις οικογένειές τους, τις κοινότητες ή τις φυλές τους. Οι πραγματικές ή οι εικαζόμενες παραβιάσεις του κώδικα κοινωνικής συμπεριφοράς δεν περιλαμβάνουν μόνο την κοινωνική συμπεριφορά, στο πλαίσιο της οικογένειας ή της κοινότητας, αλλά και το σεξουαλικό προσανατολισμό, την επαγγελματική σταδιοδρομία καθώς και απλές διαφωνίες για τον τρόπο ζωής της οικογένειας.

Οι ασυνόδευτες γυναίκες ή οι γυναίκες χωρίς άρρενα «κηδεμόνα» (*mahram*) συνέχισαν να αντιμετωπίζουν περιορισμούς και να αδυνατούν να διάγουν φυσιολογική κοινωνική ζωή. Πρόκειται για τις διαζευγμένες γυναίκες, τις άγαμες, που δεν είναι παρθένες, και για τις αρραβωνιασμένες όπου δεν τηρήθηκε η συμφωνία του γάμου. Λόγω του κοινωνικού στίγματος, η κοινωνική απόρριψη και οι διακρίσεις συνεχίζουν να αποτελούν τον κανόνα για τις γυναίκες αυτές, εκτός από την περίπτωση που νυμφευθούν¹⁵⁸. Στις περισσότερες Αφγανές απαγορεύεται να εξέλθουν από την οικία χωρίς *burqa* και τη συνοδεία άρρενα μέλους της οικογένειάς τους, δηλαδή του συζύγου τους ή στενού συγγενή τους¹⁵⁹. Γενικά, λόγω των κοινωνικών περιορισμών, οι άγαμες γυναίκες, χωρίς αντρική παρουσία στο πλευρό τους και χωρίς προστασία, στερούνται των μέσων επιβίωσης, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας κυκλοφορίας. Η κατάσταση αυτή αντανακλάται στο έλλειμμα των βιώσιμων λύσεων για τις ελάχιστες γυναίκες που έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στα καταφύγια γυναικών που είναι θύματα της ενδοοικογενειακής βίας. Αδυνατούν να ζήσουν σε συνθήκες ανεξαρτησίας, βιώνουν για χρόνια συνθήκες που μοιάζουν με την κράτηση, με αποτέλεσμα οι περισσότερες να αναγκάζονται να επιστρέψουν στο οικογενειακό περιβάλλον που προκάλεσε την κακοποίησή τους. Συνήθως δεν παρακολουθούνται τα αποτελέσματα παρόμοιων

¹⁵⁷ Βλέπε Womankind Worldwide, *Taking stock: afghan women and girls seven years on*, February 2008, pp. 27-28 σε <http://www.womankind.org.uk/upload/Taking%20Stock%20Report%2068p.pdf>. Βλέπε επίσης, BBC, *Afghan foetus aborted by razor*, 8.1.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7815896.stm.

¹⁵⁸ Βλέπε Womankind Worldwide, *Taking stock: afghan women and girls seven years on*, February 2008, p. 25 σε <http://www.womankind.org.uk/upload/Taking%20Stock%20Report%2068p.pdf>.

¹⁵⁹ Βλέπε, Human Rights Watch, *World Report 2009*, ανωτέρω υποσημείωση 47.

«συμφιλιώσεων» και συχνά οι γυναίκες υπόκεινται εκ νέου κακομεταχείριση ή είναι θύματα εγκλημάτων τιμής των οποίων οι δράστες παραμένουν ατιμώρητοι.

Οι αναγκαστικοί γάμοι και οι γάμοι των παιδιών αποτελούν διαδεδομένη πρακτική στο Αφγανιστάν και τελούνται με διάφορες μορφές¹⁶⁰. Τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία αναδεικνύουν ότι σε ποσοστό 60% τα κορίτσια του Αφγανιστάν παντρεύονται πριν συμπληρώσουν το 16ο έτος της ηλικίας τους¹⁶¹. Οι περισσότεροι γάμοι ρυθμίζονται από τις οικογένειες. Στην πλέον καταπιεστική μορφή του ο γάμος μπορεί να συγκαλύπτει «πώληση», δηλαδή το κορίτσι πωλείται με αντάλλαγμα συγκεκριμένη ποσότητα αγαθών, χρημάτων ή για την τακτοποίηση οικογενειακού χρέους: *bad dadan*, είναι μια φυλετική μορφή διακανονισμού των διαφορών όπου η οικογένεια δράστης προσφέρει στη ζημιωθείσα οικογένεια ένα κορίτσι για γάμο, για παράδειγμα για τη διευθέτηση βεντέτας¹⁶² και *badal*, όταν δύο οικογένειες ανταλλάσσουν τις κόρες τους, για να ελαχιστοποιήσουν τα έξοδα του γάμου¹⁶³.

Επιπλέον, όσες γυναίκες υπερασπίζονται τα δικαιώματα των γυναικών αντιμετωπίζουν απειλές και εκφοβισμό, ιδιαίτερα όταν εκφράζουν απερίφραστα την άποψή τους για τα δικαιώματα των γυναικών, το ρόλο του Ισλάμ ή τη συμπεριφορά των διοικητών¹⁶⁴. Αυξάνουν οι ενδείξεις για τις συστηματικές κοινωνικές διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στις περιοχές που υπάγονται στον έλεγχο των αντι-κυβερνητικών ενόπλων δυνάμεων. Για παράδειγμα, σημαντικός αριθμός των γυναικών που είναι απόφοιτοι ιατρικών σχολών αρνούνται να εργαστούν σε αγροτικές περιοχές, λόγω του φόβου της στοχοποίησής τους από τους εξεγερμένους αντάρτες¹⁶⁵. Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν δυσανάλογα την πρόσβαση των γυναικών στις υπηρεσίες υγείας¹⁶⁶.

¹⁶⁰ Σύμφωνα με την Αφγανική νομοθεσία η νόμιμη ηλικία γάμου για τα κορίτσια είναι το 16ο έτος της ηλικίας τους και για τα αγόρια το 18ο έτος. Αν και η νομοθεσία απαγορεύει τους αναγκαστικούς γάμους ή τους γάμους παιδιών δεν έχουν αναφερθεί περιπτώσεις άσκησης ποινικής δίωξης στους παραβάτες. Για τις πρακτικές γάμου στο Αφγανιστάν και για τη σχέση της ενδο-οικογενειακής βίας με τις διάφορες πρακτικές γάμου βλέπε Afghanistan Research and Evaluation Unit, *Decisions, Desires and Diversity: Marriage Practices in Afghanistan*, February 2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4992cc722.html>.

¹⁶¹ Βλέπε AIHRC, *Economic and Social Rights Report III*, ανωτέρω υποσημείωση 154, σελίδα 36.

¹⁶² Βλέπε για παράδειγμα την περίπτωση 2χρονου κοριτσιού που «πωλήθηκε» σε *baad* προς αποκατάσταση της σεξουαλικής κακής συμπεριφοράς του θείου της, Institute for War and Peace Reporting, *Afghan girls suffer for sins of male relatives*, 26.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49dc4b201c.html>.

¹⁶³ Βλέπε για παράδειγμα, AIHRC, *Economic and Social Rights Report III*, ανωτέρω υποσημείωση 154, σελίδες 34-35. Βλέπε επίσης Institute for War and Peace Reporting, *Afghanistan's Frustrated Singles*, 26.4.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f7ff541e.html>.

¹⁶⁴ Βλέπε Human Rights Watch, *Campaigning against fear Women's participation in Afghanistan's 2005 elections*, August 2005 σε <http://www.hrw.org/legacy/backgrounder/wrd/afghanistan0805/afghanistan081705.pdf>.

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Σύμφωνα με το Υπουργείο Υγείας περισσότεροι από 600.000 πολίτες δεν έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας λόγω των επιθέσεων που πλήττουν τις εγκαταστάσεις παροχής υγειονομικής περίθαλψης – ο αριθμός αυτός διπλασιάστηκε το 2007. Βλέπε IRIN, *Afghanistan: growing number of afghans lack health care – Ministry*, 7.4.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ddfa68a.html>.

Περαιτέρω, σοβαρά περιορισμένη είναι η πρόσβαση των κοριτσιών στην εκπαίδευση¹⁶⁷. Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και τις ανθρωπιστικές οργανώσεις περισσότερα από πέντε εκατομμύρια παιδιά σχολικής ηλικίας (εκ των οποίων τρία εκατομμύρια είναι κορίτσια) έχουν στερηθεί την εκπαίδευση λόγω των συντηρητικών εθίμων και παραδόσεων¹⁶⁸, της φτώχειας, της έλλειψης υποδομών και της νοοτροπίας των διακρίσεων λόγω γένους¹⁶⁹.

Καταστροφικές συνέπειες για την εκπαίδευση είχε η επιδείνωση της κατάστασης ασφαλείας. Οι ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες συνέχισαν συστηματικά να εξαπολύουν επιθέσεις σε σχολεία, καθηγητές, μαθητές (κυρίως μαθήτριες) και στους γονείς. Σύμφωνα με το αφγανικό Υπουργείο Παιδείας, περισσότερα από 600 ιδρύματα της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έκλεισαν εξαιτίας παρόμοιων επιθέσεων. Σε ποσοστό 80% είναι κλειστά τα σχολεία στις τέσσερις νότιες επαρχίες Helmand, Kandahar, Zabul και Urozgan. Στην επαρχία Helmand λειτουργούσαν μόλις 54 σχολεία, κυρίως για αγόρια, ενώ το 2002 λειτουργούσαν 223. Σύμφωνα με αξιωματούχους του Υπουργείου Παιδείας, σε 12 επαρχίες της χώρας 230.000 έως 300.000 μαθητές στερήθηκαν την εκπαίδευση¹⁷⁰. Στόχο επιθέσεων αποτελούν τα σχολεία όπου φοιτούν κορίτσια. Σε ποσοστό 50% τα περιστατικά ασφαλείας που σημειώθηκαν σε ολόκληρη τη χώρα, έπληξαν τα σχολεία θηλέων παρότι αποτελούν μόλις το 14,8% του συνολικού αριθμού των σχολείων της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα¹⁷¹. Επιπλέον, στόχος επιθέσεων είναι οι καθηγήτριες και προσφέρονται υψηλότερες αμοιβές για τη δολοφονία τους¹⁷². Το Νοέμβριο του 2008, σε μια ευρέως γνωστή επίθεση στην πόλη Kandahar

¹⁶⁷ Σύμφωνα με την Αφγανική νομοθεσία είναι υποχρεωτική η δευτεροβάθμια εκπαίδευση και παρέχεται δωρεάν η εκπαίδευση σε επίπεδο κολεγίου. Το άρθρο 44 του Συντάγματος προβλέπει τη δυνατότητα θετικών διακρίσεων ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην εκπαίδευση για τις γυναίκες και τους Kuchis.

¹⁶⁸ Σύμφωνα με την AIHRC «είναι απίθανο να επιτρέψουν οι γονείς στα κορίτσια τους, συχνά νεαρά, να περπατήσουν ασυνόδευτα για δύο ώρες προκειμένου να φθάσουν στο σχολείο. Άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν στον περιορισμό της πρόσβασης των κοριτσιών στο σχολείο είναι η έλλειψη δασκάλων γυναικών και χωριστών σχολείων, αρρένων και θηλέων, μετά την ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης». Βλέπε AIHRC, Economic and Social Report III, ανωτέρω υποσημείωση 154, σελίδα 60. Βλέπε επίσης, IRIN, *Afghanistan: five million children not in school*, 21.4.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f012b91c.html>.

¹⁶⁹ Βλέπε IRIN, *Afghanistan: five million children not in school*, 21.4.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f012b91c.html>. Όμως, σύμφωνα με την AIHRC, στο Αφγανιστάν, περίπου 1.000.000 κορίτσια δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση λόγω έλλειψης σχολικών εγκαταστάσεων, βλέπε AIHRC, Economic and Social Rights Report III, ανωτέρω υποσημείωση 154, σελίδα 60.

¹⁷⁰ Βλέπε UNAMA, 2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict, ανωτέρω υποσημείωση 16 και IRIN, *Afghanistan: attacks deprive 300.000 students of education*, 22.9.2008 σε <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=80506>. Η UNICEF αναφέρει ότι από τον Ιανουάριο του 2007 έως τον Ιούνιο 2008 σημειώθηκαν 311 επιβεβαιωμένες επιθέσεις σε σχολεία, προκαλώντας το θάνατο 84 και τον τραυματισμό 115 μαθητών, δασκάλων και άλλων υπαλλήλων, βλέπε US, *2008 Report on Human Rights Practices*, ανωτέρω υποσημείωση 40.

¹⁷¹ Σύμφωνα με στοιχεία της UNAMA, September 2008. Βλέπε επίσης, IRIN, *Afghanistan: attacks deprive 300.000 students of education*, 8.9.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48e085ea1e.html>.

¹⁷² Σύμφωνα με εσωτερικό κανονισμό των Ταλιμπάν που έχει διανεμηθεί στα μέσα μαζικής ενημέρωσης: «απαγορεύεται στους δασκάλους να εργάζονται στο σημερινό καθεστώς των ανδρείκελων, επειδή η διδασκαλία ενι-

άγνωστοι περιέλουσαν με οξύ 12 μαθήτριες και τέσσερις καθηγήτριες, προκαλώντας τους σοβαρά τραύματα¹⁷³.

Ανάλογα με το ατομικά τους χαρακτηριστικές και τις ειδικότερες περιστάσεις της υπόθεσής τους, στο Αφγανιστάν, οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορεί να κινδυνεύουν από διώξεις λόγω των διαδεδομένων κοινωνικών διακρίσεων και της εκτεταμένης σεξουαλικής βίας και των βίαιων περιστατικών που οφείλονται στο γένος, ιδίως όταν ζουν σε περιοχές που πλήττονται από τις ένοπλες συγκρούσεις ή που υπάγονται στο *de facto* έλεγχο των ενόπλων αντι-κυβερνητικών ομάδων. Η παράλειψη συμμόρφωσης με τους παραδοσιακούς κανόνες ή η παραβίαση των κοινωνικών και θρησκευτικών κανόνων εκθέτουν τις γυναίκες και τα κορίτσια στη βία, στις διακρίσεις και σε παρενοχλήσεις. Επομένως, μπορεί να κινδυνεύουν να υποστούν δίωξη λόγω της συμμετοχής τους σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα¹⁷⁴ οι γυναίκες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των θυμάτων της ενδοοικογενειακής ή άλλων σοβαρών μορφών βίας, των ασυνόδευτων γυναικών ή των νοικοκυριών με αρχηγό γυναίκα, των γυναικών με διακριτό κοινωνικό ή επαγγελματικό ρόλο, όπως είναι οι δημοσιογράφοι, οι υπερασπιστές των δικαιωμάτων του ανθρώπου και οι εργαζόμενες στην κοινότητα. Όταν η παράλειψη συμμόρφωσης με τους παραδοσιακούς ρόλους εκλαμβάνεται ως αντίθεση στις παραδοσιακές δομές εξουσίας, ο κίνδυνος της δίωξης μπορεί να οφείλεται στη θρησκεία ή / και στις πολιτικές πεποιθήσεις¹⁷⁵. Επίσης, δίωξη συνιστούν τα μέτρα που περιορίζουν την ικανότητα της ενδιαφερόμενης να κερδίζει τα προς το ζην, με

σχέει το καθεστώς των απίστων. Οι πραγματικοί μουσουλμάνοι πρέπει να μαθητεύουν με δασκάλους με θρησκευτική παιδεία και να παρακολουθούν μαθήματα σε τζαμί ή άλλο παρόμοιο ίδρυμα. Τα σχολικά βιβλία πρέπει να προέρχονται από την εποχή του Jihad ή να έχουν εγκριθεί από το καθεστώς των Ταλιμπάν [...]. Οιοσδήποτε εργάζεται ως δάσκαλος για το σημερινό καθεστώς των ανδρείκελων και αρνείται να συμμορφωθεί με την προειδοποίηση αυτή πρέπει να υφίσταται ξυλοδαρμό. Εάν συνεχίζει να διδάσκει αντίθετα με τις αρχές του Ισλάμ ο διοικητής ή ο αρχηγός της ομάδας οφείλει να τον σκοτώσει». Σύμφωνα με την Iyegha ή βιβλίο των κανόνων των Ταλιμπάν, που έχει δημοσιευθεί από την Die Weltwoche, 16.11.2006, αγγλική μετάφραση σε <http://www.signandsight.com/features/1071.html>. Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές της Καμπούλ η Iyegha θεωρείται αυθεντική.

¹⁷³ Βλέπε UNAMA, *2008 Annual Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16.

¹⁷⁴ Βλέπε, *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Ιδιαίτερη Κοινωνική Ομάδα*, ανωτέρω υποσημείωση 53. Βλέπε επίσης, *Islam (A.P.) v. Secretary of State for the Home Department: R. v. Immigration Appeal Tribunal and Another, Ex Parte Shah (A.P.)*, session 1998-1999, 25.3.2009 (Ηνωμένο Βασίλειο, Βουλή των Λόρδων) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3dec8abe4.html>. Το Δικαστήριο έκρινε ότι αποτελούν ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα οι γυναίκες του Πακιστάν (που κινδυνεύουν από την ενδο-οικογενειακή βία. Κατά το Δικαστήριο το Πακιστάν δεν εγγυάται την προστασία των γυναικών καθώς εν μέρει ανέχεται και εν μέρει τιμωρεί τη διακριτική μεταχείριση των γυναικών.

¹⁷⁵ Βλέπε *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη Δίωξη λόγω Γένους στα πλαίσια της ερμηνείας του άρθρου 1 A (2) της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων* σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f1c64.html>

αποτέλεσμα να απειλείται η επιβίωσή της, ή οι αυστηροί περιορισμοί κατά την πρόσβαση στην εκπαίδευση και στις υπηρεσίες υγείας¹⁷⁶.

(η) Παιδιά ¹⁷⁷

Αναφέρεται ότι η επιδείνωση της κατάστασης ασφαλείας και η βία που επικρατεί στο Αφγανιστάν συνέβαλε στην αύξηση του αριθμού των παιδιών που είναι θύματα δολοφονιών, εκμετάλλευσης και κακομεταχείρισης. Επίσης, αναφέρεται στρατολόγηση παιδιών από ένοπλες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με το καθεστώς των Ταλιμπάν, σε όλες τις περιφέρειες της χώρας, ειδικά στις νότιες, στις νοτιο-ανατολικές και στις ανατολικές. Επιπλέον, παιδιά στρατολογούνται σε περιοχές με υψηλή συγκέντρωση επαναπατριζόμενων ή εκτοπισμένων, κυρίως στις νότιες και νοτιο-ανατολικές επαρχίες. Πρόσφατα, αναφέρθηκε ότι προσφέρθηκαν χρήματα σε παιδιά που ζουν στις νότιες μεθοριακές περιοχές προκειμένου να διεκπεραιώσουν βίαιες πράξεις για λογαριασμό των ενόπλων ομάδων. Μελέτη που διεξήγαγε η Αποστολή Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών στο Αφγανιστάν (UNAMA) τεκμηριώνει περιπτώσεις παιδιών που χρησιμοποίησαν οι Ταλιμπάν για να διαπράξουν επιθέσεις αυτοκτονίας¹⁷⁸. Εκφράζονται επίσης ανησυχίες για την κατάταξη παιδιών στις αστυνομικές δυνάμεις του Αφγανιστάν λόγω των ακατάλληλων διαδικασιών που εφαρμόζονται για τον καθορισμό της ηλικίας¹⁷⁹.

Οι Αφγανικές αρχές επιβολής του νόμου και οι διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις συλλαμβάνουν και διατάσσουν την κράτηση παιδιών επικαλούμενες την υποτιθέμενη σχέση τους με τις ένοπλες ομάδες¹⁸⁰. Τα διαθέσιμα στοιχεία αποδεικνύουν την κακομεταχείριση των παιδιών¹⁸¹ και

¹⁷⁶ Βλέπε *Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα Κριτήρια και τις Διαδικασίες για τον Καθορισμό του Καθεστώτος των Προσφύγων*, ανωτέρω υποσημείωση 25, παράγραφος 54.

¹⁷⁷ Για πληροφορίες για τους αναγκαστικούς γάμους και τους γάμους παιδιών και για την πρόσβαση των κοριτσιών στην εκπαίδευση βλέπε το κεφάλαιο που αφορά στις γυναίκες.

¹⁷⁸ Βλέπε UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16, σελίδα 28. Για περισσότερες πληροφορίες και παραδείγματα των σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων των παιδιών στο Αφγανιστάν βλέπε UN Security Council, *Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Afghanistan*, 5.11.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/492bbeb62.html> (στη συνέχεια «*Report of the Secretary General on children and armed conflict*»).

¹⁷⁹ Βλέπε *Report of the Secretary General on children and armed conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 178, παράγραφο 24.

¹⁸⁰ Είναι άγνωστος ο ακριβής αριθμός των παιδιών που έχουν συλληφθεί και κρατούνται από τις αφγανικές αρχές επιβολής του νόμου και τις διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις λόγω της υποτιθέμενης σχέσής τους με ένοπλες αντικυβερνητικές ομάδες. Σύμφωνα με πληροφορίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης και των οργανώσεων προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών από τον Οκτώβριο του 2007 έως τον Ιούλιο του 2008 διατάχθηκε η κράτηση τουλάχιστον 28 παιδιών, που κατηγορήθηκαν για παραβίαση της νομοθεσίας για την προστασία της εθνικής ασφάλειας: πρόκειται για αγόρια, στην πλειοψηφία τους ηλικίας μεταξύ 15 και 17 ετών κατά το χρόνο της σύλληψης ενώ το νεαρότερο ήταν 12 ετών. Βλέπε *Report of the Secretary General on children and armed conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 178, παράγραφος 26.

¹⁸¹ Σύμφωνα με την AIHRC σε ποσοστό τουλάχιστον 48% τα παιδιά βίωσαν σωματική κακοποίηση ή βασανιστήρια κατά την υπαγωγή τους στο δικαστικό σύστημα ανηλίκων της χώρας. Αναφέρονται ως συνήθεις πρακτικές η

την παρατεταμένη κράτησή¹⁸² τους από την Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας χωρίς τη δυνατότητα πρόσβασης σε νομική συνδρομή κατά παράβαση των διατάξεων του Αφγανικού Κώδικα Ανηλίκων και των διεθνών προτύπων για την απονομή δικαιοσύνης στους ανήλικους. Τον Νοέμβριο του 2007, η Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας συνέλαβε ένα 17χρονο αγόρι για τη δολοφονία του επικεφαλής του Τμήματος Γυναικείων Υποθέσεων από τους Ταλιμπάν στην Kandahar, διέταξε την κράτησή του χωρίς την απαγγελία κατηγορίας και το υπέβαλε σε κακομεταχείριση (ξυλοδαρμό) ενώ του στέρησε την τροφή και τον ύπνο. Στη συνέχεια ο κατηγορούμενος μετήχθη στα κρατητήρια της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφάλειας στην Καμπούλ, δικάστηκε και καταδικάστηκε σε 15ετή κάθειρξη στο σωφρονιστικό κατάστημα Pul-i-Charki, όπου εκτίουν τις ποινές τους ενήλικες¹⁸³.

Σε όλη την επικράτεια αναφέρονται περιπτώσεις παιδιών που χάνουν τη ζωή τους λόγω των ένοπλων συγκρούσεων. Στο νότιο και ανατολικό Αφγανιστάν τα παιδιά παγιδεύονται ανάμεσα στα αντιμαχόμενα μέρη. Στο ανατολικό Αφγανιστάν 73 παιδιά σκοτώθηκαν και 91 τραυματίστηκαν από τον Ιανουάριο έως το Δεκέμβριο του 2008. 100 παιδιά σκοτώθηκαν και 116 τραυματίστηκαν στο νότιο Αφγανιστάν. Επιπλέον, στις βορειοανατολικές, δυτικές και κεντρικές περιοχές της χώρας τα παιδιά είναι θύματα των ασύμμετρων επιθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των βομβιστικών επιθέσεων αυτοκτονίας, των αυτοσχέδιων εκρηκτικών μηχανισμών που επικολλώνται στα αυτοκίνητα και στο σώμα καθώς και των επιθέσεων των αντικυβερνητικών όπως είναι οι Ταλιμπάν, που στρέφονται κατά των εθνικών και διεθνών δυνάμεων ασφαλείας, των κυβερνητικών υποδομών και υπαλλήλων. Για παράδειγμα, στις 20.10.2008 πέντε παιδιά σκοτώθηκαν και δύο τραυματίστηκαν σε επίθεση αυτοκτονίας στην περιοχή όπου βρίσκεται το φυλάκιο ελέγχου των

άσκηση σωματικής βίας, η κακομεταχείριση και τα βασανιστήρια κατά την σύλληψη και την ανάκριση των νέων – 48% ανέφεραν ότι υποβλήθηκαν σε ξυλοδαρμό από τις αστυνομικές αρχές κατά τη σύλληψη, 62% ότι κατά τη σύλληψή τους χρησιμοποιήθηκαν χειροπέδες και πολλοί ανέφεραν ότι παρέμεναν «δεμένοι» στα κρατητήρια προκειμένου να μην αποδράσουν τις νυκτερινές ώρες, κατά τη μεταγωγή τους ή ακόμη και για τιμωρία. Βλέπε UNICEF & Afghanistan Independent Human Rights Commission, *Justice for Children. The situation of children in conflict with the law in Afghanistan*, 26.6.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47fdfae50.html>.

¹⁸² Σύμφωνα με τον Κώδικα Ανηλίκων η ανώτατη περίοδος κράτησης ενός ανήλικου από τη σύλληψη έως την ολοκλήρωση της δίκης δεν μπορεί να υπερβαίνει τις σαράντα ημέρες. Όμως, η μελέτη της UNICEF – AIHRC αποκαλύπτει ότι μόλις το 16% των ερωτηθέντων ανηλίκων κρατήθηκαν για διάστημα μικρότερο του ενός μηνός στα ειδικά κέντρα κράτησης ανηλίκων, ενώ το 46% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι παρέμειναν σε αυτά τα κέντρα για διάστημα που κυμαίνεται από έναν έως έξη μήνες. Συνολικά 30% των ερωτηθέντων ανηλίκων δήλωσε ότι παρέμεινε στα κέντρα κράτησης για διάστημα μεγαλύτερο των έξη μηνών. Περαιτέρω, ο Κώδικας Ανηλίκων προβλέπει μειωμένες ποινές για παιδιά ηλικίας 12 έως 15 ετών και 6 έως 17 ετών και ορίζει ότι η στέρηση της ελευθερίας πρέπει να διατάσσεται ως έσχατο σωφρονιστικό μέτρο και για συντομότερο δυνατό διάστημα. Μόλις το 50% των 114 ανηλίκων που δικάστηκαν είχαν ενημερωθεί για τη διάρκεια της ποινής που τους επιβλήθηκε. Στην πλειοψηφία τους καταδικάστηκαν σε κράτηση πλέον του ενός έτους (71%) παρότι το ένα τρίτο των υποθέσεων αφορούσαν αδικήματα κατά της περιουσίας (ληστείες ή κλοπές) και σημαντικός αριθμός «αδικήματα ηθικής». Βλέπε UNICEF & Afghanistan Independent Human Rights Commission, *Justice for Children. The situation of children in conflict with the law in Afghanistan*, 26.6.2008, σελίδες 10 και 22 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47fdfae50.html>.

¹⁸³ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε *Report of the Secretary General on children and armed conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 178, παράγραφοι 25 έως 31.

διεθνών δυνάμεων στην επαρχία Kunduz. Επίσης, συνολικά 106 παιδιά (94 αγόρια και 12 κορίτσια) σκοτώθηκαν και 409 (354 αγόρια και 55 κορίτσια) τραυματίστηκαν από νάρκες κατά προσωπικού και πυρομαχικά που δεν είχαν εκραγεί, κυρίως στις επαρχίες Baghlan, Kabul και Kandahar¹⁸⁴.

Κλιμακώθηκαν τα επεισόδια που πλήττουν τον τομέα της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων των επιθέσεων σε σχολεία, μαθητές και καθηγητές¹⁸⁵. Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και τις ανθρωπιστικές οργανώσεις περισσότερα από πέντε εκατομμύρια παιδιά (εκ των οποίων τρία εκατομμύρια είναι κορίτσια) στερούνται την εκπαίδευση λόγω των συντηρητικών εθίμων, της φτώχειας, της έλλειψης εκπαιδευτικών υποδομών και της νοοτροπίας των διακρίσεων με βάση το γένος¹⁸⁶. Ανησυχία προκαλεί το περιστατικό που συνέβη στις 12.11.2008, όταν μαχητές Ταλιμπάν περιέλουσαν με οξύ τα πρόσωπα μιας ομάδας κοριτσιών που κατευθύνονταν στο σχολείο τους. Αναφέρεται ότι πληρώθηκαν 100.000 πακιστανικές ρουπίες για την πυρπόληση κάθε κοριτσιού. Επίσης τα σχολεία έχουν υποστεί καταστροφές από την ανταλλαγή πυρών μεταξύ των αντι-κυβερνητικών στοιχείων και των διεθνών στρατιωτικών δυνάμεων¹⁸⁷.

Από το Δεκέμβριο του 2007 αυξήθηκαν τα περιστατικά της σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών και οι περιπτώσεις ατιμωρησίας των αυτουργών. Το Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2008, τόσο η Ανεξάρτητη Επιτροπή του Αφγανιστάν για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου όσο και το Δίκτυο των Αφγανών Γυναικών ανέφεραν αύξηση των περιπτώσεων βιασμού παιδιών¹⁸⁸ ενώ σύμφωνα με Institute for War and Peace Reporting συνεχίστηκε με αυξητικούς ρυθμούς η πρακτική της αρπαγής παιδιών για σεξουαλική εκμετάλλευση, κυρίως στις βόρειες περιοχές της χώρας¹⁸⁹. Στο πλαίσιο αυτό αξίζει να σημειωθεί η πρακτική *bacha bazi* (αγόρι που παίζει), που συνίσταται στην κατακράτηση μικρών αγοριών για σεξουαλική απόλαυση, ιδιαίτερα από ώριμους και ισχυρούς άντρες. Πρόκειται για κοινωνικά αποδεκτή πρακτική που αποτελεί σύμβολο επίδειξης της κοινω-

¹⁸⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε *Report of the Secretary General on children and armed conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 178, παράγραφοι 32 έως 38.

¹⁸⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε το κεφάλαιο που αφορά στις [γυναίκες](#).

¹⁸⁶ Βλέπε, IRIN, *Afghanistan: five million children not in school*, 21.4.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f012b91c.html>.

¹⁸⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε *Report of the Secretary General on children and armed conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 178, παράγραφοι 40 έως 43. Βλέπε επίσης, Thalif Deen, *Rights: Recruiters of child soldiers defy UN pressure*, IPS News, 29.4.2009, σε <http://ipsnews.net/news.asp?idnews=46669>.

¹⁸⁸ BBC Monitoring, *Afghan rights official says child rape cases increasing*, 26.3.2008 (υπηρεσία συνδρομητών), BBC Monitoring, *Afghan Women's network condemns sexual violence against children*, 17.4.2008 (υπηρεσία συνδρομητών).

¹⁸⁹ Βλέπε US Department of State, *2007 Country Reports on Human Rights Practices – Afghanistan*, 11.3.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47d92c5db9.html>. Σύμφωνα με πηγή του Ο.Η.Ε. αφέθηκαν ελεύθεροι αφού δωροδόκησαν τις αρχές δύο αστυνομικοί που συνελήφθησαν σε νοτιο-ανατολική επαρχία κατηγορούμενοι για τη σεξουαλική κακοποίηση 15χρονου αγοριού. Στο βορρά, δύο στρατιώτες κακοποίησαν σεξουαλικά ένα 16χρονο αγόρι που κατατάχθηκε στις ένοπλες δυνάμεις με πλαστά έγγραφα.

νικής θέσης, καθώς οι άντρες μοιράζονται τα αγόρια (αποκαλούμενα *halekon* στον νότο της χώρας, και *bacha bi reesh*, «αγόρια χωρίς γενειάδες» σε άλλες περιοχές¹⁹⁰) σε γιορτές και συναθροίσεις. Οι κριτές των αιτημάτων ασύλου πρέπει να αντιμετωπίζουν αυτά τα παιδιά ως θύματα και επιζώντες βιασμού και όχι ως πρόσωπα που επιδίδονται ελεύθερα στις σεξουαλικές τους προτιμήσεις. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα παιδιά υποκύπτουν σε αυτήν την πρακτική λόγω της φτώχειας, της πίεσης ή της βίας που τους ασκείται¹⁹¹.

Περαιτέρω, έχουν τεκμηριωθεί αναφορές παιδιών-θύματων σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης από τις ένοπλες δυνάμεις και τις ένοπλες ομάδες. Παρότι κάποιες από αυτές τις περιπτώσεις διερευνήθηκαν και οι δράστες καταδικάστηκαν σε φυλάκιση, τα περισσότερα παρόμοια περιστατικά δεν καταγγέλλονται στις αρχές λόγω του φόβου της αντεκδίκησης και σε ελάχιστες περιπτώσεις ασκείται ποινική δίωξη¹⁹². Ωστόσο, σε κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις ασκήθηκε ποινική δίωξη σε βάρος ισχυρών αρχηγών ένοπλων ομάδων που ασκώντας επιρροή εκμεταλλεύονταν νεαρά αγόρια για σεξουαλικούς σκοπούς¹⁹³.

Όσον αφορά στην παιδική εργασία, αναφέρεται ότι είναι ιδιαίτερα μεγάλος ο αριθμός των παιδιών που εγκαταλείπουν το σχολείο για να εργαστούν, συχνά σε συνθήκες δύσκολες και επικίνδυνες¹⁹⁴. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας, 92,5% των παιδιών – εργατών ηλικίας 12 έως 17 ετών εργάζονται για περισσότερες από 42 ώρες την εβδομάδα ενώ στην πλειοψηφία τους εκτίθενται σε επικίνδυνες συνθήκες εργασίας, όπως είναι το μολυσμένο περιβάλλον ή η χρήση επικίνδυνου εξοπλισμού¹⁹⁵. Μελέτη που διεξήγαγε το Κέντρο Έρευνας και Αξιολόγησης του Αφγανιστάν για την Καμπούλ αναδεικνύει ότι δεν επηρεάζει την παιδική εργασία η έλλειψη των αντρών εργαζομένων. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και άλλοι παράγοντες όπως είναι το χαμηλό εισόδημα ή η εργασιακή ανασφάλεια¹⁹⁶. Παρότι δεν διαπιστώνεται με ειδική έρευνα, είναι πι-

¹⁹⁰ *Halek* (πληθυντικός *halekon*) είναι λέξη της γλώσσας *pashto* που σημαίνει «αγόρι». Ανάλογα με την περίπτωση και τα συμφραζόμενα μπορεί να σημαίνει το σεξουαλικό σύντροφο. Η έκφραση *bacha bi reesh της γλώσσας dari* παραπέμπει συνήθως στην έννοια του σεξουαλικού συντρόφου.

¹⁹¹ Βλέπε Reynolds, Maura, *Kandahar's lightly veiled homosexual habits*, Los Angeles Times, 3.4.2002 σε <http://tornafghanistan.tripod.com/id28.html>. Για επικαιροποιημένες πληροφορίες που αφορούν ειδικά στο βόρειο Αφγανιστάν βλέπε Reuters, *Afghan boy dancers sexually abused by former warlords*, 18.11.2007 σε <http://www.reuters.com/article/idUSISL1848920071119>.

¹⁹² Για παράδειγμα αφέθηκαν ελεύθεροι αφού δωροδόκησαν τις αρχές δύο αστυνομικοί που συνελήφθησαν σε νοτιο-ανατολική επαρχία κατηγορούμενοι για τη σεξουαλική κακοποίηση 15χρονου αγοριού. Βλέπε *Report of the Secretary General on children and armed conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 178, παράγραφοι 48 και 49.

¹⁹³ Βλέπε για παράδειγμα *Report of the Secretary General on children and armed conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 178, παράγραφος 50.

¹⁹⁴ Βλέπε *2008 Report of the High Commissioner for Human Rights*, ανωτέρω υποσημείωση 9, σελίδα 5.

¹⁹⁵ Βλέπε ILO/Altai Consulting, *A rapid assessment of child labourers in Kabul*, January 2008.

¹⁹⁶ Βλέπε, Afghanistan Research and Evaluation Unit, *Factors influencing decisions to use child labour: a case study of poor households in Kabul*, April 2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48030f231.html>. Βλέπε επίσης Afghanistan Research and Evaluation Unit, *Confronting child labour in Afghanistan*, May 2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a26585e2.html>.

θανό να επέδρασε καθοριστικά στην επικράτηση της παιδικής εργασίας η αύξηση που σημειώθηκε το 2008 στις τιμές των τροφίμων.

Το Αφγανιστάν δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος στο *Πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, ή στη Σύμβαση της Ένωσης της Νοτιοανατολικής Ασίας για την Περιφερειακή Συνεργασία (SAARC) για την πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και παιδιών για σεξουαλικούς λόγους (πορνεία)*. Η κυβέρνηση επεξεργάζεται σχέδιο νόμου για την καταπολέμηση της απαγωγής και της εμπορίας ανθρώπων, έχει συστήσει Επιτροπή για την Αντιμετώπιση της Εμπορίας Παιδιών και υιοθετήσει Σχέδιο Δράσης. Όμως, δεν εφαρμόζεται ο μηχανισμός παρακολούθησης με αποτέλεσμα τα παιδιά να είναι εν δυνάμει θύματα εμπορίας¹⁹⁷. Επίσης, αυξάνονται οι αναφορές για άπορες οικογένειες που πωλούν τα παιδιά τους για να αγοράσουν τρόφιμα ή που τα εξαναγκάζουν να εγκαταλείψουν το σχολείο για να εργαστούν¹⁹⁸.

Για να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της ενδεχόμενης βλάβης πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση των παιδιών. Μια πράξη που λόγω της σοβαρότητάς της δεν είναι δικτικής φύσης για τους ενήλικες μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά δίωξη όταν πρόκειται για παιδιά¹⁹⁹. Οι ψυχολογικές και σωματικές επιπτώσεις της εργασίας σε σκληρές συνθήκες, η αναγκαστική στρατολόγηση, ή η εμπορία ανθρώπων, μπορεί να έχουν καταστροφικές συνέπειες για τη ζωή των παιδιών. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις, το κράτος αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να αποτρέψει παρόμοιες καταστάσεις. Σε άλλες περιπτώσεις, εγκληματικές ομάδες, όπως οι διακινητές, ενδέχεται να απολαμβάνουν την προστασία του κρατικού μηχανισμού.

Στο Αφγανιστάν, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και τα χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά²⁰⁰ είναι μια από τις πλέον ευάλωτες ομάδες, λόγω των κινδύνων που διατρέχουν και των ανί-

¹⁹⁷ Βλέπε IOM, *Trafficking in person in Afghanistan, Field Survey Report*, June 2008, σελίδες 5-6 σε http://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/countries/docs/afghanistan/iom_report_trafficking_afghanistan.pdf. Παρότι η μελέτη δεν επιβεβαιώνει την εμπορία παιδιών με σκοπό την αφαίρεση οργάνων, έχουν αναφερθεί ανέκδοτα στοιχεία που τεκμηριώνουν παρόμοια πρακτική.

¹⁹⁸ Βλέπε IRIN, *I sold my daughter to feed the rest of my family*, May 2008 σε <http://www.irinnews.org/HOVReport.aspx?ReportId=78276>.

¹⁹⁹ Βλέπε UNHCR, *Οδηγίες για τις πολιτικές και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στους ασυνόδευτους ανήλικους αιτούντες άσυλο*, βλέπε σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3360.html>.

²⁰⁰ Για τους ορισμούς αυτούς βλέπε *Inter-agency Guiding Principles on Unaccompanied and Separated Children*, των ICRC, IRC, Save the Children (UK), UNICEF, UNHCR και World Vision που εκδόθηκαν το 2004 στη Γενεύη από τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού (ICRC), σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4113abc14.html>. Σημειώνεται ότι θεωρούνται αυθεντικοί από την ανθρωπιστική κοινότητα. Η έννοια των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών, ως διακριτή ευάλωτη κατηγορία σε σχέση με τα ασυνόδευτα παιδιά, έχει ιδιαίτερη σημασία στο μέτρο που δηλώνει τα παιδιά που έχουν χάσει κάθε επαφή με τους γονείς τους και μπορεί να κινδυνεύουν ακόμα και όταν συνοδεύονται από άλλα πρόσωπα ή συγγενείς. Έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις όπου ήσαν αναμειγμένοι σε εμπορία παιδιών οι ενήλικες που συνόδευαν τα ασυνόδευτα παιδιά αιτούντες άσυλο και δήλωναν συγγενείς ή υπεύθυνοι για τη

σχυρων κοινωνικών και νομικών δικτύων προστασίας. Δεν έχει βελτιωθεί η αντιμετώπιση ζητημάτων όπως είναι η εμπορία ανθρώπων ενώ έχουν αναφερθεί στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες περιπτώσεις σοβαρής κακομεταχείρισης ακόμη και βασανιστηρίων διακινούμενων παιδιών που τελικώς παραδίδονται σε δράστες εμπορίας ανθρώπων και σε άλλους εγκληματίες. Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών απειλείται από την επιδείνωση της ανθρωπιστικής κατάστασης, την ένταση των ένοπλων συγκρούσεων καθώς και από τα σοβαρά προβλήματα πρόσβασης στην ανθρωπιστική βοήθεια. Μεταξύ άλλων, ευάλωτα είναι παιδιά που κινδυνεύουν από την αναγκαστική στρατολόγηση (συμπεριλαμβανομένης της εκμετάλλευσής τους ως βομβιστών αυτοκτονίας), τη σεξουαλική βία, την παιδική εργασία σε συνθήκες εκμετάλλευσης και από την εμπορία ανθρώπων. Σε παρόμοιες περιπτώσεις τα παιδιά κινδυνεύουν να υποστούν δίωξη ως μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας²⁰¹. Η αναγκαστική στρατολόγηση παιδιών για σεξουαλική εκμετάλλευση είναι μια μορφή βίας που σχετίζεται με το γένος, και μπορεί να συνιστά δίωξη. Μετά την απόδραση από τους διώκτες τους και / ή κατά την επιστροφή στη χώρα καταγωγής τους τα διακινούμενα παιδιά διατρέχουν τον κίνδυνο να υποστούν σοβαρής φύσης αντίποινα από τους διακινητές, να καταστούν εκ νέου θύματα εμπορίας ή να εξοστρακισθούν από την οικογένεια ή την κοινότητά τους ή / και να υποστούν σοβαρή διακριτική μεταχείριση²⁰². Για τον αποκλεισμό των παιδιών – στρατιωτών από την προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα ιδιαίτερης σημασίας είναι η εξέταση παραγόντων όπως η ηλικία, η ψυχική και συναισθηματική ωριμότητα, ο εθελοντικός χαρακτήρας της στρατολόγησης, και η μεταχείριση που τους επιφυλάσσουν οι υπόλοιποι στρατιώτες²⁰³.

φροντίδα τους. Βλέπε UNHCR, *Refugee Children: Guidelines on Protection and Care*, 1994, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3470.html>. Το βιβλίο διατίθεται στην ελληνική γλώσσα (Παιδιά Πρόσφυγες: Προστασία και Πρόνοια) από το γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα.

²⁰¹ Βλέπε τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την εφαρμογή του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων στα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή στα πρόσωπα που κινδυνεύουν από την εμπορία ανθρώπων, 7.4.2006, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/443679fa4.html>. Για τα παιδιά που είναι θύματα αναγκαστικής στρατολόγησης από τις ένοπλες δυνάμεις/ομάδες βλέπε επίσης *Lukwago v. Ashcroft, Attorney General*, No. 02-1812, 14.5.2003 (US Court of Appeals for the 3rd Circuit) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47a7078c3.html>, όπου το Εφετείο έκρινε ότι τα παιδιά στρατιώτες που κρατούνταν αιχμάλωτα και δραπέτευσαν από τις ένοπλες δυνάμεις «Lord's Resistance Army» (Ουγκάντα) συνιστούν ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα.

²⁰² Βλέπε τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την εφαρμογή του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων στα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή στα πρόσωπα που κινδυνεύουν από την εμπορία ανθρώπων, 7.4.2006, παραγράφους 19, 20, 38 και 39 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/443679fa4.html>. Βλέπε επίσης *SB (PSG) – Protection Regulations – Reg 6 Moldova* CG [2008] UKAIT 00002, 26.11.2007 (UK Asylum and Immigration Tribunal) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47837c902.html> όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι «τα πρώην θύματα της εμπορίας ανθρώπων» και τα «πρώην θύματα της εμπορίας ανθρώπων για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης» μπορεί να είναι μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας επειδή έχουν κοινό υπόβαθρο ή επειδή έχουν βιώσει την εμπειρία του θύματος της εμπορίας ανθρώπων.

²⁰³ Βλέπε, UNHCR, *Advisory opinion from the office of UNHCR regarding the international standards for exclu-*

(θ) Βεντέτες

Στο Αφγανιστάν, θύματα βεντέτας μπορεί να είναι γυναίκες και άντρες. Στην αφγανική κοινωνία, οι βεντέτες είναι συγκρούσεις που ξεσπούν μεταξύ αντίπαλων οικογενειών, φυλών και ένοπλων ομάδων. Συχνά εκδηλώνονται ως αντίδραση στις υποτιθέμενες προσβολές της τιμής των γυναικών, των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και στο πλαίσιο των διαφορών που αφορούν στη γη και στο νερό. Σύμφωνα με τους κανόνες του κώδικα *Pashtunwali* τα αίτια της βεντέτας είναι η προσβολή των «*zar, zan, zamin*» – του χρυσού, των γυναικών και της γης.

Στο Αφγανιστάν, οι βεντέτες μπορεί να είναι μακροχρόνιες συγκρούσεις, με κύκλους βίαιων αντιποίνων μεταξύ των μερών. Αυτή η βία συχνά στοχοποιεί πρόσωπα που συνδέονται με την οικογένεια ή τη φυλή ή το πρόσωπο που θεωρείται δράστης της προσβολής. Σε παρόμοιες καταστάσεις, η φυλή του θύματος ή τα μέλη της οικογένειάς του επιδιώκουν την εκδίκηση δολοφονώντας, τραυματίζοντας ή προσβάλλοντας δημόσια το δράστη ή τα πρόσωπα που συνδέονται με τη φυλή ή την οικογένειά του. Πρόκειται για πρακτική που εντάσσεται στον κώδικα της παραδοσιακής ηθικής των Pashtuns ή Pashtunwali. Ωστόσο, αυτή η παράδοση έχει παρεισφρήσει στις πρακτικές και άλλων εθνοτικών ομάδων. Σε κανονικές συνθήκες η επίλυση της διαφοράς με δικαστική απόφαση δεν θέτει τέλος στη βεντέτα. Ιδιαίτερα στην κοινότητα των Pashtuns, βεντέτες μπορεί να ξεσπάσουν ακόμη και μετά την έκδοση απόφασης από τη *Jirga*, δηλαδή από το όργανο με αποφασιστική αρμοδιότητα στο οποίο μετέχουν μόνον άντρες. Η διαφορά μπορεί να μην εξελιχθεί σε βεντέτα όταν επιτυγχάνεται συμβιβαστική λύση, για παράδειγμα με γάμους *bad dadan*²⁰⁴.

«Συνιστά πάντα δίωξη η παραβίαση του δικαιώματος της ζωής, που περιλαμβάνει το δικαίωμα το δικαίωμα να μην στερείται κανείς αυθαίρετα τη ζωή του»²⁰⁵. Στο πλαίσιο της βεντέτας, για την αξιολόγηση του κινδύνου που διατρέχει ο ενδιαφερόμενος κατά την επιστροφή στη χώρα καταγωγής του πρέπει να συνεκτιμώνται διάφορα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων της φύσης της βεντέτας, των εμπειριών των άλλων μελών της οικογένειας ή των φατριών που έχουν εμπλακεί σε αυτήν (για παράδειγμα αν υπάρχουν μέλη της οικογένειας που έχουν δολοφονηθεί ή τραυματιστεί από την αντίπαλη οικογένεια ή φατρία) και του πολιτισμικού πλαισίου. Αφού η συμμετοχή στην οικογένεια συνιστά «συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα», στις περιπτώσεις της βε-

sion as applied to child soldiers, 12.9.2005 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/440eda694.html>.

²⁰⁴ Σύμφωνα με πληροφορίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και επιτόπιες διαπιστώσεις.

²⁰⁵ Βλέπε τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα εξεταζόμενα κατά τη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων αιτήματα ασύλου που στηρίζονται σε φόβο δίωξης που οφείλεται σε συμμετοχή σε οικογένεια ή ομάδα που έχει εμπλακεί σε βεντέτα, 17.3.2006, παράγραφος 4 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/44201a574.html>.

ντέτας είναι δυνατό να καθοριστεί η ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, με κριτήριο, για παράδειγμα, τα «μέλη της οικογένειας που έχουν εμπλακεί στη βεντέτα», ή τα «μέλη της οικογένειας που έχουν στοχοποιηθεί λόγω ενός αρχαίου κώδικα» ή τα «άρρενα μέλη της οικογένειας που έχουν στοχοποιηθεί βάσει παραδοσιακού κανόνα αίματος»²⁰⁶. Όπως και στις υπόλοιπες περιπτώσεις εξέτασης των αιτημάτων ασύλου, επιβάλλεται να εκτιμηθούν η σοβαρότητα της απειλής, η ικανότητα και η βούληση του κράτους να προστατεύει τους πολίτες τους και η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής.

4. Καθορισμός των αναγκών προστασίας στο πλαίσιο του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα και / ή των συμπληρωματικών μορφών προστασίας

Όσοι διαφεύγουν από τη χώρα καταγωγής τους λόγω των ενόπλων συγκρούσεων που έχουν ξεσπάσει σε αυτήν μπορεί να έχουν βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης για έναν ή για περισσότερους από τους λόγους που αναφέρει η Σύμβαση του 1951²⁰⁷. Τούτο συμβαίνει ιδίως σε συνθήκες όπως αυτές που επικρατούν στο Αφγανιστάν, όπου τα αίτια της εσωτερικής ένοπλης σύγκρουσης είναι διαφορές θρησκευτικής, εθνοτικής και / ή πολιτικής φύσης στο πλαίσιο των οποίων στοχοποιούνται ειδικές ομάδες. Δεδομένων των εκτεταμένων παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου που πλήττουν σε όλο το Αφγανιστάν πρόσωπα με ορισμένα ειδικά ατομικά χαρακτηριστικά, πολλοί Αφγανοί αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων όσων κατάγονται από περιοχές όπου μαίνονται ένοπλες συγκρούσεις, πληρούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του καθεστώτος του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951.

Στο πλαίσιο του καθορισμού των αναγκών προστασίας όσων διαφεύγουν ένοπλες συγκρούσεις, κατά την εξέταση του λόγου φόβου δίωξης της Σύμβασης του 1951 δεν απαιτείται από τον ενδιαφερόμενο να αποδείξει ότι είναι γνωστός στους διώκτες τους και ότι στοχοποιείται σε ατομική βάση. Ολόκληρες κοινότητες μπορεί να κινδυνεύουν ή να υφίστανται διώξεις για τους λόγους της Σύμβασης του 1951 και δεν απαιτείται από τους ενδιαφερόμενους να αποδείξουν ότι υφίστανται διαφορετικής μορφής ή διαφορετικού επιπέδου βλάβη σε σχέση με άλλα πρόσωπα που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά. Επιπλέον, πολλοί απλοί πολίτες μπορεί να κινδυνεύουν από

²⁰⁶ Βλέπε τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα εξεταζόμενα κατά τη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων αιτήματα ασύλου που στηρίζονται σε φόβο δίωξης που οφείλεται σε συμμετοχή σε οικογένεια ή ομάδα που έχει εμπλακεί σε βεντέτα, 17.3.2006, παράγραφοι 5 έως 6 και 16 έως 20 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/44201a574.html>. Βλέπε επίσης τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, ανωτέρω υποσημείωση 53 και UNHCR, *In the matter of Michelle Thomas et al. (in removal proceedings)*. Brief of UNHCR as Amicus Curiae, A-75-597-033/-034/-035/-036, 25.1.2007, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/45c34c244.html>.

²⁰⁷ Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 25, παράγραφο 164.

τις βόμβες, τις επιθέσεις αυτοκτονίας και τους αυτοσχέδιους εκρηκτικούς μηχανισμούς. Όπως προαναφέρθηκε, αυτοί οι μέθοδοι βίας μπορεί να χρησιμοποιηθούν εναντίον στόχων ή περιοχών όπου κατοικούν ή συγκεντρώνονται άμαχοι με συγκεκριμένα εθνοτικά ή πολιτικά χαρακτηριστικά, και για το λόγο αυτό, μπορεί να συνδέονται με τους λόγους φόβου δίωξης της Σύμβασης του 1951.

Σημειώνεται ότι η Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της διεθνούς προστασίας των προσφύγων και, επομένως, είναι το βασικό πλαίσιο αυτής της προστασίας που πρέπει να εφαρμόζεται αυστηρά και προσηκόντως πριν την εξέταση της δυνατότητας εφαρμογής άλλων μηχανισμών προστασίας²⁰⁸. Τα κριτήρια για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951 πρέπει να ερμηνεύονται με τέτοιον τρόπο ώστε να αναγνωρίζονται και να προστατεύονται δυνάμει αυτού του διεθνούς νομικού κειμένου τα πρόσωπα ή οι ομάδες προσώπων που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις²⁰⁹. Ανάλογα με την περίπτωση, επιβάλλεται η εξέταση της δυνατότητας εφαρμογής του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα και επομένως των συμπληρωματικών μορφών προστασίας όταν διαπιστώνεται ότι ο αιτών άσυλο δεν πληροί τα κριτήρια της εφαρμογής της Σύμβασης του 1951.

Σε αυτό το κεφάλαιο των κατευθυντήριων οδηγιών, αναλύονται οι προϋποθέσεις καθορισμού των αναγκών προστασίας των Αφγανών που διαφεύγουν περιοχές όπου μαίνονται ένοπλες συγκρούσεις και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του ορισμού του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951.

²⁰⁸ Βλέπε UNHCR, *Conclusion on the Provision of International Protection Including Through Complementary Forms of Protection*, No. 103 (LVI) – 2005, 7.10.2005 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/43576e292.html>.

²⁰⁹ Ο όρος «συμπληρωματική προστασία» χρησιμοποιείται στις παρούσες οδηγίες για να υποδηλώσει το φάσμα των μηχανισμών που έχουν υιοθετήσει τα κράτη για να συμπληρώσουν την προστασία που παρέχει η Σύμβαση του 1951, ειδικότερα για να επεκτείνουν την προστασία σε πρόσωπα που παρότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 1 A (2) της Σύμβασης του 1951 βρίσκονται εκτός της χώρας της οποίας έχουν την ιθαγένεια ή εκτός της χώρας όπου έχουν τη συνήθη διαμονή τους και αδυνατούν να επιστρέψουν σε αυτήν εξαιτίας σοβαρών και αδιάκριτων απειλών κατά της ζωής τους, της προσωπικής τους ακεραιότητας ή ελευθερίας που οφείλονται σε γενικευμένη βία ή σε γεγονότα που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη. Βλέπε σχετικά *Θέσεις της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Επικουρική Προστασία της Οδηγίας της ΕΕ για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα στις περιπτώσεις σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας*, Ιανουάριος 2008 σε: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/479df7472.html>.

Κατά τα οριζόμενα στις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ²¹⁰ και με την ισχυρή υποστήριξη της Εκτελεστικής Επιτροπής και της διεθνούς κοινότητας, ως συνόλου, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εφαρμόζει σε πάγια και τακτική βάση την πολιτική αλλά και την πρακτική που συνίστανται στην παροχή διεθνούς προστασίας, στην κινητοποίηση των μηχανισμών ανθρωπιστικής βοήθειας και στην αναζήτηση λύσεων για τους πρόσφυγες που διαφεύγουν εμπόλεμες καταστάσεις,. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει ερμηνεύσει διασταλτικά την έννοια του όρου «πρόσφυγα», κατά τα οριζόμενα στα περιφερειακά κείμενα προστασίας των προσφύγων, όπως είναι η Σύμβαση του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας και η Διακήρυξη της Καρθαγένης, ώστε να περιλάβει πρόσωπα που βρίσκονται εκτός των χωρών καταγωγής τους και έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία επειδή στη χώρα καταγωγής τους απειλούνται σοβαρά η ζωή τους, η ελευθερία τους ή η προσωπική τους ασφάλεια λόγω γενικευμένης βίας ή γεγονότων που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη²¹¹.

²¹⁰ Βλέπε UN General Assembly, *Report of the United Nations High Commissioner for Refugees*, A/RES/3143, 14.12.1973, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f1c610.html>. Άλλες αποφάσεις αναφέρονται για παράδειγμα στους «πρόσφυγες στους οποίους [ο Ύπατος Αρμοστής] παρέχει τις υπηρεσίες του» (UN General Assembly, *Report of the United Nations High Commissioner for Refugees*, 18.12.1961, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f1d454.html>), στους «πρόσφυγες που υπάγονται στην εντολή του Ύπατου Αρμοστή (UN General Assembly, *Continuation of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees*, 11.12.1967 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f05d0.html>), στους «πρόσφυγες και στους εκτοπισμένους που είναι θύματα ανθρωπίνων καταστροφών» (UN Economic and Social Council (ECOSOC), *Report of the United Nations High Commissioner for Refugees (LXI)*, 2.8.1976 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae69ef418.html>), στους «πρόσφυγες και στους εκτοπισμένους που υπάγονται στην εντολή του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες» (UN General Assembly, *Report of the United Nations High Commissioner for Refugees*, 14.12.1981 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f0284b.html>), στους «πρόσφυγες και στους εκτοπισμένους εκτός της χώρας καταγωγής τους» (UN General Assembly, *Humanitarian assistance to refugees and displaced persons in Djibouti: resolution adopted by the General Assembly*, 15.12.1981 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00efe85b.html>), στους «πρόσφυγες και στα πρόσωπα στα οποία ο Ύπατος Αρμοστής για τους Πρόσφυγες καλείται να παράσχει βοήθεια και προστασία» (UN General Assembly, *Office of the United Nations High Commissioner for Refugees*, 20.12.1993 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f2151c.html>). Βλέπε επίσης, UNHCR, *Providing international protection, including through complementary forms of protection*, 2.6.2005 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47fd49d.html>.

²¹¹ Βλέπε, UNHCR, *Note on International Protection (submitted by the High Commissioner)*, 7.9.1994 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f0a935f2.html>. Τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα σε ορισμένα περιφερειακά κείμενα προστασίας των προσφύγων, συμπεριλαμβανομένων της Διακήρυξης της Καρθαγένης του 1984, της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας του 1969 και των Αρχών της Μπανγκόκ του 1966 για το Καθεστώς και τη Μεταχείριση των Προσφύγων έχουν υιοθετήσει ευρύτερο ορισμό της έννοιας του πρόσφυγα και έχουν επεκτείνει ρητά τη διεθνή προσφυγική προστασία σε όσους υφίστανται την αδιάκριτη βία σε συγκεκριμένο πλαίσιο. Σε άλλες περιοχές δεν διευρύνθηκε η εφαρμογή της Σύμβασης του 1951, αλλά συμπληρώθηκε με την υιοθέτηση ειδικών μηχανισμών που παρέχουν μια μορφή διεθνούς προστασίας σε όσους έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία χωρίς να εμπότουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης του 1951. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για παράδειγμα, η «επικουρική προστασία» παρέχεται στους αιτούντες άσυλο που κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή βλάβη λόγω της αδιάκριτης βίας που εκδηλώνεται σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης.

Η γενικευμένη βία χαρακτηρίζεται από διαρκή, σταθερά και γενικά παρατεταμένα επίπεδα βίας σε μια χώρα ή περιοχή²¹². Δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως γενικευμένη βία η κατάσταση όπου το επίπεδο της βίας είναι σποραδικό ή μεμονωμένο²¹³.

Το 2008 και το 2009 το Αφγανιστάν βίωσε σημαντική επιδείνωση και διεύρυνση των βίαιων ένοπλων συγκρούσεων²¹⁴. Η κλιμακούμενη ανασφάλεια και η βία που οφείλονται στις συμπλοκές που ξεσπούν μεταξύ των αντι-κυβερνητικών ομάδων και των φιλο-κυβερνητικών δυνάμεων συνεχίζουν να προκαλούν πληθυσμιακές μετακινήσεις σε σημαντικά τμήματα της χώρας²¹⁵. Είναι μειωμένη ή ανέφικτη η πρόσβαση σε τουλάχιστον 170 από τις 400 περιφέρειες του Αφγανιστάν,

²¹² Βλέπε για παράδειγμα *A.L.N. κατά Ελβετίας*, CAT/C/20/D/090/1997, 19.5.1998 (Επιτροπή της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων), παράγραφος 5.7 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f588ee1e.html>.

²¹³ Βλέπε *Πρόσθετο Πρωτόκολλο II στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 για την προστασία των θυμάτων μη διεθνών ένοπλων συρράξεων* (N. 2105/1992, ΦΕΚ 196, τ.Α'), άρθρο 1 (α) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b37f40.html>

²¹⁴ Η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού συνεχίζει να χαρακτηρίζει την κατάσταση στο Αφγανιστάν ως «ένοπλη σύρραξη». Στο έγγραφό της για το Αφγανιστάν η Επιτροπή αναφέρει ότι οι ένοπλες συγκρούσεις στο Αφγανιστάν χαρακτηρίζονται από ένταση και ότι πλήττουν τις περισσότερες περιοχές της χώρας. Ειδικότερα, η Επιτροπή αναφέρει:

«Στις περισσότερες από τις περιοχές της χώρας [που αντιπροσωπεύουν τμήμα εδάφους που υπερβαίνει το ήμισυ της επικράτειας] ξεσπούν σε τακτική βάση μάχες μεταξύ των ένοπλων ομάδων και των εθνικών και των διεθνών δυνάμεων. Επίσης, στις επαρχίες που δεν πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις σημειώνονται σε τακτική βάση βομβιστικές επιθέσεις στις οδικές αρτηρίες και επιθέσεις αυτοκτονίας. Οι νότιες και νοτιο-ανατολικές περιοχές της χώρας πλήττονται ιδιαίτερα από τις ένοπλες συγκρούσεις, αλλά διαπιστώνεται επιδείνωση της κατάστασης ασφαλείας στις ανατολικές επαρχίες».

Βλέπε, ICRC in Afghanistan, Key Document 2009 σε <http://www.icrc.org/Web/eng/siteeng0.nsf/html/afghanistan>. Βλέπε επίσης, ICRC, Afghanistan: 30 years of suffering, 3.3.2009 σε <http://www.icrc.org/Web/eng/siteeng0.nsf/html/afghanistan-press-article-270309>. Βλέπε επίσης, UN Secretary General, March 2009 Report, ανωτέρω υποσημείωση 75. Βλέπε ειδικότερα την παράγραφο 59 («ένταση των ένοπλων συγκρούσεων»), την παράγραφο 69 («τα παιδιά συνεχίζουν να είναι θύματα των κλιμακούμενων συγκρούσεων»). Για την ένταση της βίας βλέπε επίσης παράγραφο 19:

«Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του ΟΗΕ το 2008 ήταν η πιο βίαιη χρονιά στο Αφγανιστάν από το 2001, με περιστατικά βίας κατά μέσο όρο σε μηνιαία βάση ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2008 σημειώθηκαν 857 περιστατικά βίας κατά μέσο όρο σε μηνιαία βάση ενώ το πρώτο εξάμηνο σημειώθηκαν 625 σε μηνιαία βάση. Ο ήπιος χειμώνας συνέβαλε στη δημιουργία κλίματος που οδήγησε σε αυξημένα επίπεδα βίας σε περιόδους όπου οι εχθροπραξίες σημείωναν ύφεση. Ειδικότερα, το Δεκέμβριο του 2008 τα περιστατικά βίας αυξήθηκαν κατά 42% σε σχέση με το Δεκέμβριο του 2007 και τον Ιανουάριο του 2009 κατά 75% σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2008».

«23. Συνεχίστηκε η εξάπλωση των εξεγερμένων σε περιοχές που προηγουμένως χαρακτηρίζονταν από σταθερότητα [...]».

«24. Καθόλη τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει η έκθεση η ελευθερία κυκλοφορίας των άοπλων πολιτών περιορίστηκε από την ένταση των μαχών και τις κλιμακούμενες επιχειρήσεις εκφοβισμού και δολοφονιών».

«25. Προς το παρόν δεν υπάρχουν ενδείξεις για τη βελτίωση της κατάστασης ασφαλείας πριν το καλοκαίρι του 2009. Η ανασφάλεια θα αυξάνεται και καθώς αυξάνονται τα περιστατικά των ασύμμετρων απειλών, σε συνδυασμό με τις ένοπλες συγκρούσεις, θα επιδεινωθεί περαιτέρω η κατάσταση ασφαλείας των εργαζομένων στις ανθρωπιστικές οργανώσεις [...]».

Βλέπε επίσης, UN General Assembly, *The situation in Afghanistan: resolution adopted by the General Assembly*, 27.1.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49997adc27.html>. Βλέπε επίσης GS (*Existence of Internal Armed Conflict*) *Afghanistan v. Secretary of State for the Home Department*, CG [2009] UKAIT 00010, 23.2.2009 (United Kingdom Asylum and Immigration Tribunal) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a3b4242.html> όπου ο Υπουργός Εσωτερικών αναγνώρισε ότι στο πλαίσιο του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου στις 7.1.2009 στο Αφγανιστάν μαίνονταν ένοπλες συγκρούσεις που εξαπλώνονταν σε όλη την επικράτεια της χώρας.

²¹⁵ Βλέπε UN Secretary General, *March 2009 Report*, ανωτέρω υποσημείωση 75.

με αποτέλεσμα να διαπιστώνονται σοβαρά προβλήματα στην ανθρωπιστική βοήθεια και στις αναπτυξιακές προσπάθειες που καταβάλλονται στη χώρα. Οι συγκρούσεις έχουν εξαπλωθεί από τις νότιες, νοτιο-ανατολικές και ανατολικές περιοχές του Αφγανιστάν σε περιοχές που ήσαν σχετικά σταθερές στο πρόσφατο παρελθόν, συμπεριλαμβανομένων των κεντρικών επαρχιών που περιβάλλουν την Καμπούλ καθώς και άλλων βορείων και δυτικών περιοχών²¹⁶.

Το 2008 ήταν η πιο βίαιη χρόνια στο Αφγανιστάν από το 2001, με 31% περισσότερα περιστατικά από το 2007. Το δεύτερο εξάμηνο του 2008 σημειώθηκαν κατά μέσο όρο 857 περιστατικά σε μηνιαία βάση, έναντι 625 τους πρώτες έξη μήνες της χρονιάς. Το Δεκέμβριο του 2008 σημειώθηκαν 42% περισσότερα περιστατικά σε σχέση με το Δεκέμβριο του 2007, και τον Ιανουάριο του 2009 75% περισσότερα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2008²¹⁷. Οι απώλειες των αμάχων από τον Ιανουάριο έως το Μάιο του 2009 αυξήθηκαν κατά 24% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2008²¹⁸.

Συχνά οι εχθροπραξίες ξεσπούσαν στα περίχωρα ή εντός των κατοικημένων περιοχών και, ως ήταν αναμενόμενο, προκάλεσαν εκτεταμένες απώλειες αμάχων. Αναφέρθηκε ότι, σε αρκετές περιπτώσεις προκάλεσαν σημαντικές απώλειες αμάχων οι αεροπορικοί βομβαρδισμοί των αεροσκαφών του ΝΑΤΟ ή της Επιχείρησης Διαρκής Ελευθερία²¹⁹.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΗΕ, οι ένοπλες συγκρούσεις του 2008 προκάλεσαν το θάνατο 2.118 Αφγανών πολιτών²²⁰. Πρόκειται για τον υψηλότερο αριθμό απωλειών αμάχων από την κατάρρευση του καθεστώτος των Ταλιμπάν το 2001 και αντανακλά αύξηση κατά 40% σε σχέση με το 2007²²¹. Οι απώλειες των αμάχων οφείλονται στη δράση τόσο των αντι-κυβερνητικών όσο και των φιλοκυβερνητικών στοιχείων που ευθύνονται από κοινού και ισομερώς²²². Η οδύνη των αμάχων επιδεινώθηκε από τις περιπτώσεις των ανταρτών που δρούσαν με βάση κατοικημένες περιοχές ή των λανθασμένων αεροπορικών επιδρομών που εξαπέλυσαν οι διεθνείς δυνάμεις κατά των εξε-

²¹⁶ Βλέπε Radio Free Europe / Radio Liberty, *Taliban blamed for attacks in Afghanistan's north west*, 21.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ccca9b23.html>.

²¹⁷ Βλέπε UN Secretary General, *March 2009 Report*, ανωτέρω υποσημείωση 75.

²¹⁸ Βλέπε IRIN, *Afghanistan: 800 civilians killed in conflict in January-May – UN Report*, 28.6.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a4885d61f.html>.

²¹⁹ Βλέπε γενικά Human Rights Watch, «*Troops in Contact*»: *airstrikes and civilian deaths in Afghanistan*, September 2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48c6251d2.html>.

²²⁰ Βλέπε IRIN, *Afghanistan civilian deaths up 40%*, 25.2.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a660d8c.html>. AFP, *Afghan unrest killed 4.000 civilians in 2008: report* 21.1.2009 σε http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5jin59v7_ci05Cs9KtqexpO_1NxKA.

²²¹ Βλέπε IRIN, *Afghanistan civilian deaths up 40%*, 25.2.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a660d8c.html>.

²²² Βλέπε UN News, *Number of Afghan civilian deaths in 2008 highest since Taliban ouster, says UN*, 17.2.2009, σε <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=29918&Cr=Afghan&Cr1=civilian+rights>.

γεργμένων²²³. Οι εξεγερμένοι εξαπέλυαν επιθέσεις αυτοκτονίας, χρησιμοποιούσαν αυτοσχέδιους εκρηκτικούς μηχανισμούς και βόμβες αδιαφορώντας για τη ζωή των αμάχων²²⁴. Η αύξηση των εξεγερμένων ασύμμετρων επιθέσεων που εξαπολύουν οι εξεγερμένοι σηματοδοτεί την αυξημένη αδιαφορία για τη ζωή των αμάχων²²⁵.

Ωστόσο, λόγω της ασταθούς και της έντονης φύσης των συγκρούσεων, της παράλειψης ολοκληρωμένης παρακολούθησης της κατάστασης και της έλλειψης αναφορών από όλες τις πληττόμενες περιοχές καθώς και λόγω των διαφοροποιήσεων όσον αφορά στον αριθμό των αναφερόμενων απωλειών αμάχων, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες αδυνατεί να υποδείξει συγκεκριμένες περιοχές συγκρούσεων του Αφγανιστάν όπου είναι σοβαρή και αδιάκριτη η απειλή κατά της ζωής, της προσωπικής ακεραιότητας ή ελευθερίας των Αφγανών πολιτών λόγω της γενικευμένης βίας ή των γεγονότων που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη. Επομένως, οι ισχυρισμοί ασύλου των Αφγανών πολιτών λόγω φόβου σοβαρής και αδιάκριτης βλάβης που οφείλεται στις ένοπλες συγκρούσεις που μαινόνται στο Αφγανιστάν πρέπει να εξετάζονται σε εξατομικευμένη βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικότερες περιστάσεις κάθε υπόθεσης, υπό το φως των αποδείξεων που επικαλούνται οι αιτούντες και άλλων επικαιροποιημένων και αξιόπιστων πληροφοριών για την κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή καταγωγής τους.

Στη συνέχεια περιγράφεται η κατάσταση που επικρατεί στις περιοχές του Αφγανιστάν που πλήττονται από τη βία που προκαλούν οι εμπόλεμες συγκρούσεις. Υπογραμμίζεται ότι δεν είναι κατ' ανάγκην ίδιο το επίπεδο βίας που βιώνει κάθε μια από αυτές τις περιοχές.

(α) Νότιες, νοτιοανατολικές και ανατολικές περιοχές

Οι σφροδότερες μάχες μαινόνται στα νότια και στα νοτιο-ανατολικά της χώρας. Στο νότο, οι επαρχίες Helmand²²⁶ και Kandahar²²⁷, όπου δραστηριοποιούνται κυρίως οι Ταλιμπάν, είναι θέατρο

²²³ Βλέπε UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16, σελίδα 3.

²²⁴ Βλέπε Το Τμήμα Ασφάλειας του ΟΗΕ (UNDSS) αναφέρει για το 2008 146 επιθέσεις αυτοκτονίας και 93 απόπειρες επιθέσεων αυτοκτονίας, 1.297 επιθέσεις με αυτοσχέδιους εκρηκτικούς μηχανισμούς και άλλα εκρηκτικά που εντοπίστηκαν πριν την ανατίναξη. Βλέπε επίσης, Amnesty International, *Afghanistan: civilian suffer the brunt of rising suicide attacks*, ASA 11/006/2008, 5.6.2008 σε <http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA11/006/2008/en> και UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16, σελίδα 27.

²²⁵ Βλέπε UN Secretary General, *March 2009 Report*, ανωτέρω υποσημείωση 75.

²²⁶ Βλέπε για παράδειγμα, Radio Free Europe / Radio Liberty, *Suicide bomber kills 11 in south Afghanistan*, 16.3.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49c26a96c.html>, Radio Free Europe / Radio Liberty, *Double suicide strike on Afghan police kills five*, 10.5.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a099425c.html>, Radio Free Europe / Radio Liberty, *Suicide bomber kills 12 in southern Afghanistan*, 7.5.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a099421c.html>.

²²⁷ Βλέπε Radio Free Europe / Radio Liberty, *At least nine killed in Kandahar suicide attack*, 30.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49e4432dc.html>.

άγριων συγκρούσεων. Οι συγκρούσεις στις νότιες, νοτιοανατολικές και ανατολικές περιοχές της χώρας έχουν προκαλέσει μετακινήσεις πληθυσμών και πολλές απώλειες αμάχων²²⁸. Έχουν αναφερθεί περιστατικά αδιάκριτης βίας, κυρίως εντός και στα περίχωρα της Khost²²⁹.

Δεν σταμάτησαν οι ένοπλες συγκρούσεις στις νοτιοανατολικές και ανατολικές επαρχίες, όπου δραστηριοποιούνται οι Ταλιμπάν (ιδίως το δίκτυο Haqqani), η Αλ Κάιντα, και η Hezb e-Eslami (Gulbuddin), που επιχειρεί κυρίως στις Nangarhar, Kunar και Nuristan²³⁰. Παρότι πλήττουν κυρίως τους αξιωματούχους επιβολής του νόμου και τους στρατιωτικούς στόχους, οι βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας αύξησαν δραματικά τις απώλειες των αμάχων²³¹. Επίσης, αναφέρονται πολλές απώλειες αμάχων στο πλαίσιο των στρατιωτικών επιχειρήσεων που διεξάγονται σε αυτές τις περιοχές είτε λόγω των αεροπορικών βομβαρδισμών είτε λόγω των πυρών των αντικυβερνητικών και οι φιλοκυβερνητικών δυνάμεων²³².

(β) Καμπούλ και Κεντρικό Αφγανιστάν

Οι δραματικότερες εξελίξεις των ένοπλων συγκρούσεων σημειώθηκαν στις κεντρικές επαρχίες που περιβάλλουν την Καμπούλ, δηλαδή στις επαρχίες Wardak²³³, Logar²³⁴ και Kapisa²³⁵. Την

²²⁸ Βλέπε Radio Free Europe / Radio Liberty, *Five children killed in Afghan school out with Taliban*, 13.2.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/499e98dc8.html>, Radio Free Europe / Radio Liberty, *Bombs kill three US troops, 10 Afghans, two police*, 9.1.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49676e9d5.html>.

²²⁹ Βλέπε AFP, *Six die in fresh outbreak of Afghan violence*, 23.4.2009, σε http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5jf8dtWazFbG_6yi5CXpAnfaz6FbA.

²³⁰ Βλέπε για παράδειγμα, Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghan villagers say air strike killed civilians*, 13.4.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49edb5ef28.html>, όπου αναφέρονται οι απώλειες αμάχων που οφείλονται στις αεροπορικές επιδρομές των διεθνών δυνάμεων που είχαν στόχο τους Ταλιμπάν.

²³¹ Βλέπε, Radio Free Europe/Radio Liberty, *Suicide bombers kill 11 in south Afghanistan*, 16.3.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49c26a96c.html>. Βλέπε επίσης, Radio Free Europe/ Radio Liberty, *Five police die in attack on Afghan governor's compound*, 25.4.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49fb10f7c.html>, Radio Free Europe / Radio Liberty, *At least nine killed in Kandahar suicide attack*, 30.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49e4432dc.html>.

Βλέπε επίσης, Associated Press, *Suicide attacks in Afghan city spark street battle*, 12.5.2009 σε <http://www.google.com/hostednews/ap/article/ALeqM5hvWEqwg3CrRvaQCmt21MfoYhjZJQD984N9F8>. Σύμφωνα με τους αξιωματούχους, ομάδες βομβιστών αυτοκτονίας (καμικάζι) και εξεγερμένων επιτέθηκαν σε κυβερνητικά κτίρια στο ανατολικό Αφγανιστάν, την Τρίτη, πυροδοτώντας οδομαχίες σε μεγάλη πόλη του Αφγανιστάν. Κυβερνητικοί αξιωματούχοι ήσαν τα θύματα ομηρίας στα χέρια ένοπλων εξεγερμένων που έστησαν ενέδρα σε αμερικανική ομάδα άμεσης επέμβασης. Βλέπε επίσης, AFP, *Seven killed in twin Afghan suicide attacks: officials*, 10.5.2009 σε http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5iKTdzCbV_I0yK7t6CVhfsA4XsZEg.

²³² Βλέπε RAWA.org, *NATO soldier, over dozen civilians killed in Afghanistan (Roundup)*, 24.1.2009 σε <http://www.rawa.org/temp/runews/2009/01/24/nato-soldier-over-dozen-civilians-killed-in-afghanistan-roundup.html>.

²³³ Βλέπε για παράδειγμα, AFP, *Foreign forces kill two Afghan civilians*, 13.5.2009, σε http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5gC1FRfstI3dREVnUX_Hh7YfHtDg, Reliefweb, *More than 20 killed in violence across Afghanistan*, 12.5.2009 σε <http://www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/db900SID/KH11-7RZ846>.

²³⁴ Βλέπε *Karzai asks NATO to explain civilian deaths*, 19.4.2009 σε http://news.yahoo.com/s/ap/20090419/ap_on_re_as/afghanistan_23.

²³⁵ Βλέπε, Reuters, *Probe sought after chemical strike burns Afghan girl*, 9.5.2009, σε <http://in.reuters.com/article/southAsiaNews/idINIndia-39513320090509>. Βλέπε επίσης, RAWA, *Locals claim US led coalition killed 25 civilians in Kapisa*, 20.1.2009 σε <http://www.rawa.org/temp/runews/2009/01/20/locals-claim-us>.

περίοδο Ιανουαρίου – Αυγούστου 2008 σημειώθηκαν 806 περιστατικά ασφαλείας στο κεντρικό Αφγανιστάν, όταν την αντίστοιχη περίοδο του 2007 είχαν σημειωθεί 485. Έξαρση σημείωσαν οι επιθέσεις στην πρωτεύουσα της χώρας, στην Καμπούλ²³⁶. Ενισχύθηκε η επιχειρησιακή πρόσβαση των Ταλιμπάν στην επαρχία Ghazni, όπου αναφέρθηκε ότι οι εξεγερμένοι διέπραξαν αυθαίρετες εκτελέσεις και τα φιλο-κυβερνητικά στοιχεία δολοφονίες αμάχων²³⁷. Ενισχύθηκε η ικανότητα των εξεγερμένων να εξαπολύουν προγραμματισμένες επιθέσεις από ξηράς κατά των διεθνών δυνάμεων, να διεισδύουν και να διαταράσσουν τα ταξίδια από και προς την πρωτεύουσα²³⁸. Το 2008 και το 2009, σημειώθηκαν στην Καμπούλ πολλές επιθέσεις αυτοκτονίας, όπως αυτές που έπληξαν το ξενοδοχείο Serena και την ινδική πρεσβεία, καθώς και η πολλαπλή επίθεση αυτοκτονίας της 11.2.2009 που εξαπέλυσαν ταυτόχρονα οι ένοπλες ομάδες της αντιπολίτευσης κατά του Υπουργείου Δικαιοσύνης, της Σωφρονιστικής Υπηρεσίας και του Υπουργείου Παιδείας.

(γ) Βόρειο Αφγανιστάν

Η διείσδυση των Ταλιμπάν και της ομάδας Hezb e-Islami (Gulbuddin) στο βόρειες περιφέρειες της χώρας επιδείνωσε τις συνθήκες ασφαλείας²³⁹. Προς το παρόν, δύο είναι οι βασικές περιοχές δράσης αυτών των ομάδων: βόρειο-ανατολικά, στα περίχωρα των επαρχιών Kunduz, Baghlan²⁴⁰ και Takhar, και βορειο-δυτικά, στις επαρχίες Badghis και Faryab. Τον Αύγουστο του 2008, στην επαρχία Badghis αναφέρθηκαν περιστατικά παρενόχλησης του τοπικού πληθυσμού – κυρίως όσων δεν ανήκουν στην εθνοτική ομάδα των Pashtuns – από αντάρτες Ταλιμπάν, και επιβάρυνση της φορολογίας των συγκομιδών, με αποτέλεσμα την αναγκαστική μετακίνηση πολλών οικογενειών στην επαρχία Faryab. Πολλές από τις αναφερθείσες επιθέσεις των Ταλιμπάν στο βορρά στρέφονταν κατά των αξιωματούχων επιβολής του νόμου, των κυβερνητικών αξιωματούχων και των αμάχων²⁴¹.

[led-coalition-killed-25-civilians-in-kapisa.html](#).

²³⁶ Βλέπε Radio Free Europe / Radio Liberty, *Coordinated Taliban attacks kill at least 26 in Kabul*, 11.2.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/499e98d6c.html>.

²³⁷ Βλέπε RAWA.org, *Civilian deaths spark anti-coalition protest in Ghazni*, 4.8.2008, σε <http://www.rawa.org/temp/runews/2008/08/04/civilian-deaths-spark-anti-coalition-protest-in-ghazni.html>.

²³⁸ Βλέπε Salahuddin, S., *Taliban kill 10 French troops in Afghanistan*, Reuters, 29.4.2009 σε <http://www.afghanistannewscenter.com/news/2008/august/aug192008.html#1>.

²³⁹ Βλέπε The Guardian, *Five MPs among up to 50 killed as insurgents switch focus from military to civilian targets*, 7.11.2007 σε <http://www.guardian.co.uk/world/2007/nov/07/afghanistan.international>.

²⁴⁰ Βλέπε, Xinhua, *Taliban set fire on district HQ in N. Afghan province*, 27.4.2009 σε http://news.xinhuanet.com/english/2009-04/27/content_11266377.htm, Online – International News Network, *Afghan governor assassinated in Baghlan*, 7.5.2009 σε <http://www.onlinenews.com.pk/details.php?id=144998>.

²⁴¹ Βλέπε Radio Free Europe / Radio Liberty, *Taliban blamed for attacks in Afghanistan's north west*, 12.3.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ccca9b23.html>.

Η βορειοδυτική επαρχία Badghis και η γειτονική επαρχία Faryab ήσαν θέατρα συγκρούσεων καθόλη τη διάρκεια του χειμώνα, οπότε αυξήθηκε σημαντικά η δράση των εξεγερμένων. Για παράδειγμα, το Νοέμβριο του 2008 στην περιοχή Murghab Bala, της επαρχίας Badghis σε ενέδρα που προκάλεσε σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή της αυτοκινητοπομπής των αφγανικών ενόπλων και αστυνομικών δυνάμεων σκοτώθηκαν περισσότεροι από 40 Αφγανοί μέλη των δυνάμεων ασφαλείας ενώ απήχθησαν περισσότεροι από 12. Αυτή η ενίσχυση της παρουσίας των εξεγερμένων παρακώλυσε σοβαρά τις ανθρωπιστικές και αναπτυξιακές προσπάθειες σε περιοχές που νωρίτερα ήσαν προσβάσιμες²⁴². Παρόλα αυτά, ο συνολικός αριθμός των απωλειών στις βόρειες περιοχές του Αφγανιστάν παραμένει σχετικά χαμηλός σε σχέση με τον αντίστοιχο σε άλλες περιοχές της χώρας²⁴³.

(δ) Δυτικό Αφγανιστάν

Το 2008, στις δυτικές περιοχές της χώρας αυξήθηκαν προοδευτικά η επιχειρησιακή ικανότητα και δράση των εξεγερμένων λόγω των στενών σχέσεων που διατηρούν με ισχυρές ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος, ειδικότερα με όσες εμπλέκονται στη διακίνηση των ναρκωτικών μέσω του Ιράν και της υποστήριξης που τους παρείχε ο τοπικός πληθυσμός. Επλήγησαν περισσότερο οι επαρχίες Nimruz²⁴⁴, Farah²⁴⁵ και Badghis.

Η νοτιοδυτική επαρχία Nimruz, που ήταν σχετικά ήρεμη το 2006, γνώρισε δραματική αύξηση των επιθέσεων αυτοκτονίας ενώ στοχοποιήθηκαν οι εργαζόμενοι στις υποδομές ανασυγκρότησης της χώρας. Στην επαρχία Farah, κυρίως στα δυτικά και νότια, οι μαχητές Ταλιμπάν συνέχισαν την πρακτική της κατάληψης των περιοχών για λίγες μέρες ή ώρες. Ωστόσο, διατηρούν μόνιμη παρουσία σε περιοχές όπως είναι η Bala Buluk. Επιπλέον, οι Ταλιμπάν έχουν ακόμη την ικανότητα να διακόπτουν την κυκλοφορία στην οδική αρτηρία Herat-Helmand και αύξησαν τις επιθέσεις τους κατά των εθνικών ενόπλων και αστυνομικών δυνάμεων καθώς και κατά των διεθνών δυνάμεων²⁴⁶. Πολλές από τις αναφερθείσες επιθέσεις που εξαπέλυσαν οι Ταλιμπάν είχαν στόχο τους αξιωματούχους επιβολής του νόμου, τους κρατικούς υπαλλήλους και των αμάχους²⁴⁷. Οι αεροπο-

²⁴² Βλέπε, UN Secretary General, *March 2009 Report*, ανωτέρω υποσημείωση 75.

²⁴³ Βλέπε, UNAMA, *2008 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict*, ανωτέρω υποσημείωση 16.

²⁴⁴ Βλέπε ABC News, *3 US troops, 10 civilians killed in Afghan bombings*, 9.1.2009 σε <http://www.abc.net.au/news/stories/2009/01/09/2462836.htm>.

²⁴⁵ Βλέπε AFP, *Evidence shows Taliban killed some civilians: US military*, 9.5.2009 σε <http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5h-ZnATK6THtmDvD3cXB4oWRAsJEQ>.

²⁴⁶ Βλέπε, W. Rahmani, *Farah Province: the new focus of the Taliban insurgency*, Terrorism Monitor, Jamestown Foundation, Volume 5, issue 23 (10.12.2007), σε <http://www.jamestown.org/terrorism/news/article.php?articleid=2373844>. Πληροφορία επιβεβαιωμένη από την Ύπατη Αρμοσθεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

²⁴⁷ Βλέπε Radio Free Europe / Radio Liberty, *Taliban blamed for attacks in Afghanistan's north west*, 21.3.2009,

ρικές επιδρομές που εξαπολύει η διεθνής δύναμη υπό τη διοίκηση των ΗΠΑ προκάλεσαν αύξηση του αριθμού των απωλειών των αμάχων²⁴⁸.

5. Αποκλεισμός από το καθεστώς διεθνούς προστασίας των προσφύγων

Υπό το φως των σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου στη μακρόχρονη ιστορία των ένοπλων συρράξεων στο Αφγανιστάν κατά την εξέταση των αιτημάτων ασύλου μπορεί να ανακύψει ζήτημα εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951.

Οι ρήτρες αποκλεισμού του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 προβλέπουν την εξαίρεση από την προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα των προσώπων που παρότι πληρούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του ορισμού του άρθρου 1Α της Σύμβασης του 1951, θεωρούνται ανάξια της διεθνούς προστασίας επειδή έχουν τελέσει ορισμένα σοβαρά εγκλήματα²⁴⁹. Αναλυτικές και λεπτομερείς οδηγίες για την ερμηνεία και την εφαρμογή του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 περιλαμβάνονται στις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Εφαρμογή των Ρητρών Αποκλεισμού του Άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951²⁵⁰. Οι ενδεχομένως σοβαρές συνέπειες που επισύρει ο αποκλεισμός από το καθεστώς της διεθνούς προστασίας επιβάλλει την ενδελεχή εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού στο πλαίσιο ολοκληρωμένης και πλήρους αξιολόγησης των ειδικότερων περιστάσεων κάθε υπόθεσης.

Ο αποκλεισμός δικαιολογείται όταν αποδεικνύεται ότι ο αιτών άσυλο ευθύνεται ατομικά για τη διάπραξη ενός εκ των αδικημάτων που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης. Αυτή η ευθύνη απορρέει από τη συμμετοχή του ενδιαφερόμενου στην τέλεση της εγκληματικής πράξης ως φυσικού ή ηθικού αυτουργού ή στην περίπτωση των προσώπων που ασκούν εξουσία από την ευθύνη που συνεπάγεται η διαταγή ιεραρχικά ανώτερου προσώπου για την τέλεση παρόμοιας πράξης. Σε αυτό το πλαίσιο, δεν φέρει κατ' ανάγκην ατομική ευθύνη για την τέλεση των πράξεων, που δικαιολογούν τον αποκλεισμό το καθεστώς του πρόσφυγα, ο αιτών

σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ccca9b23.html>.

²⁴⁸ Βλέπε Radio Free Europe / Radio Liberty, *ICRC: dozens of civilians died in Afghan air strikes*, 6.5.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a014aa1c.html>. Βλέπε επίσης Institute for War and Peace Reporting, *Coalition forces admit civilians killed in Herat strike*, 23.2.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a3a7d01a.html>.

²⁴⁹ Το άρθρο 1 ΣΤ ορίζει ότι «αι διατάξεις της Συμβάσεως ταύτης δεν εφαρμόζονται επί προσώπων δια τα οποία υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεῦθαι τις ότι : α) έχουν διαπράξει εγκλήματα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας εν τη εννοία των διεθνών συμφωνιών αίτινες συνήφθησαν επί σκοπῶν αντιμετωπίσεως των αδικημάτων τούτων.- β) έχουν διαπράξει σοβαρόν αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου ευρισκόμενα εκτός της χώρας της εισδοχής πριν ή γίνουν ταύτα δεκτά ως πρόσφυγες υπό της χώρας ταύτης.- γ) είναι ένοχα ενεργειῶν αντιθέτων προς τους σκοπούς και τας αρχάς των Ηνωμένων Εθνῶν».

²⁵⁰ Βλέπε σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f5857684.html> και <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f5857d24.html>

άσυλο που ήταν υψηλόβαθμο στέλεχος ενός κατασταλτικού καθεστώτος ή μιας οργάνωσης που εμπλέκεται σε πράξεις παράνομης βίας. Περαιτέρω, ο αιτών άσυλο δεν ευθύνεται ατομικώς όταν βάσιμα επικαλείται λόγους που αίρουν τον καταλογισμό της άδικης πράξης²⁵¹. Σχετικά, πολλές έννομες τάξεις αναγνωρίζουν την κατάσταση άμυνας σε υποθέσεις που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951²⁵².

Το μέτρο της απόδειξης για τα πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν την εξέταση της υπόθεσης υπό το φως του άρθρου 1 ΣΤ συνίσταται σε «*σοβαρούς λόγους να πιστεύεται*». Συναφώς, απαραίτητη προϋπόθεση για τη σχετική αξιολόγηση είναι η εξέταση της υπόθεσης υπό το φως αξιόπιστων και έγκυρων πληροφοριών²⁵³. Το βάρος της απόδειξης φέρει κατ' αρχήν η αποφανόμενη επί του αιτήματος ασύλου Αρχή. Όμως, μπορεί να αντιστραφεί όταν οι περιστάσεις της υπόθεσης δικαιολογούν την εξέταση του τεκμηρίου της ατομικής ευθύνης του αιτούντα άσυλο για την πράξη που εμπίπτει στις ρήτρες αποκλεισμού²⁵⁴.

Στη συνέχεια αναλύονται διάφορα θέματα που έχουν ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της εξέτασης των αιτημάτων ασύλου των Αφγανών πολιτών. Όταν εξετάζουν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951, οι κριτές των αιτημάτων ασύλου οφείλουν να αναφέρονται στις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας για την Ερμηνεία του Άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951²⁵⁵. Οι ρήτρες αποκλεισμού του άρθρου 1 ΣΤ μπορεί να εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση όπου οι ισχυρισμοί του αιτούντα άσυλο αφορούν στη σχέση του με εγκληματικές πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτής της διάταξης.

Σε αυτό το πλαίσιο αναλύονται στη συνέχεια οι κατηγορίες των Αφγανών αιτούντων άσυλο που απαιτούν προσεκτική εξατομικευμένη αξιολόγηση όσον αφορά στην εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού. Οι παρακάτω κατηγορίες των Αφγανών αιτούντων άσυλο που ενδέχεται να αποκλείονται από την προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα είναι ενδεικτικές. Αιτήματα ασύλου

²⁵¹ Βλέπε κατευθυντήριες οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την ερμηνεία του άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951, ανωτέρω υποσημείωση 250.

²⁵² Βλέπε για παράδειγμα, *SPYYY v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs* [2005] FCAFC 42, 17.3.2005 (Federal Court of Australia), σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/42d1211a4.html>, *Gurung v. Secretary of State for the Home Department*, [2003] EWCA Civ 654, 1.5.2003 (England and Wales Court of Appeal) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/403e4ac42.html> και *Refugee Appeal No. 2142/94*, 20.3.1997 (New Zealand Refugee Status Appeals Authority), σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49997b001a.html>.

²⁵³ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Ερμηνεία του Άρθρου 1 ΣΤ*, ανωτέρω υποσημείωση 250, παράγραφοι 107 έως 111.

²⁵⁴ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Ερμηνεία του Άρθρου 1 ΣΤ*, ανωτέρω υποσημείωση 250, παράγραφοι 105 έως 106.

²⁵⁵ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Ερμηνεία του Άρθρου 1 ΣΤ*, ανωτέρω υποσημείωση 250, παράγραφοι 107 έως 111.

που δεν εμπίπτουν σε μια από τις κατωτέρω αναφερόμενες κατηγορίες μπορεί να απαιτούν εμπειριστατωμένη εξέταση στο πλαίσιο των ρητρών αποκλεισμού.

(α) Μέλη των δυνάμεων ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων των πρακτόρων και των υψηλόβαθμων αξιωματούχων KhAD / WAD των κομμουνιστικών κυβερνήσεων του Αφγανιστάν

Ο πόλεμος στο Αφγανιστάν μαίνεται από τον Απρίλιο του 1978. Σοβαρά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και σοβαρά εγκλήματα πολέμου διαπράχθηκαν στη διάρκεια αυτής της περιόδου, που περιλαμβάνει: (i) την επανάσταση του Απριλίου 1978 με την οποία ανέλαβε την εξουσία το Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα του Αφγανιστάν που εφάρμοσε ριζοσπαστική πολιτική μεταρρυθμίσεων και κατέστειλε με βίαια μέσα όσους εξεγέρθηκαν, (ii) τη σοβιετική εισβολή και κατοχή του Δεκεμβρίου 1979 και τον πόλεμο των αντιστασιακών, (iii) τη σοβιετική αποχώρηση και τον επακόλουθο εμφύλιο πόλεμο, (iv) το κατασταλτικό καθεστώς των Ταλιμπάν, και (v) τέλος, την επέμβαση της οποίας ηγήθηκαν οι ΗΠΑ με την οποία ανατράπηκε το καθεστώς των Ταλιμπάν²⁵⁶.

Πρέπει να αξιολογείται προσεκτικά η περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 κατά την εξέταση των αιτημάτων ασύλου στρατιωτικών και αστυνομικών υπαλλήλων καθώς και υπαλλήλων των υπηρεσιών ασφαλείας, και των υψηλόβαθμων στελεχών των καθεστώτων Taraki, Hafizullah Amin, Babrak Karmal, και Najibullah²⁵⁷. Πρόκειται για τις περιπτώσεις πρώην μελών της KhAD (*Khadamate Ettelaate Dowlati*), της Κρατικής Υπηρεσίας Πληροφοριών²⁵⁸. Η Υπηρεσία αυτή ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 1980²⁵⁹ και ήταν οργανωμένη σε αρκετές διευθύνσεις, συμπεριλαμβανομένων των στρατιωτικών και αστυνομικών τμημάτων που ήσαν αρμόδια για θέματα «αντι-κατασκοπείας και για την πρόληψη της διείσδυσης εχθρών στο καθεστώς»²⁶⁰. Οι αρμοδιότητες της KhAD / WAD διευρύνθηκαν με την πάροχο του χρόνου, με αποκορύφωμα το συντονισμό και τη διεξαγωγή στρατιωτικών επιχειρήσεων μετά την αποχώρηση των σοβιετικών

²⁵⁶ Βλέπε, The Afghanistan Justice Project, *Casting Shadows: war crimes and crimes against humanity: 1978-2001 Documentation and analysis of major patterns of abuse in the war in Afghanistan*, 2005, σε <http://afghanistanjusticeproject.org/warcrimesandcrimesagainsthumanity19782001.pdf>.

²⁵⁷ Αυτή η περίοδος της νεότερης ιστορίας του Αφγανιστάν ξεκίνησε με το στρατιωτικό πραξικόπημα της 27.4.1978 με το οποίο κατέλαβε την εξουσία κυβέρνηση στην οποία κυριαρχούσαν μέλη του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του Αφγανιστάν, συνέχισε διαρκούς της σοβιετικής κατοχής της χώρας που άρχισε στις 27.12.1979 και έληξε στις 15.4.1992, όταν ανατράπηκε η κυβέρνηση του Najibullah.

²⁵⁸ Το 1986 η Κρατική Υπηρεσία Πληροφοριών (KhAD) αναβαθμίστηκε σε Υπουργείο και έκτοτε ήταν γνωστή ως WAD (*Wezarat-e Amniyat-e Dowlati* ή Υπουργείο Κρατικής Ασφάλειας). Για αναλυτικές πληροφορίες (1) για την ίδρυση της KhAD/WAD, (2) τη δομή και την επάνδρωσή της, (3) τις σχέσεις της με τις στρατιωτικές και αντάρτικες δυνάμεις του Αφγανιστάν, (4) τη διάκριση μεταξύ των επιχειρησιακών και διοικητικών υπηρεσιών και (5) την πολιτική μεταθέσεων και προαγωγών στην KhAD/WAD βλέπε UNHCR, *Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD*, ανωτέρω υποσημείωση 142.

²⁵⁹ Βλέπε, Henry S. Bradsher, *Afghan Communism and Soviet Intervention*, Oxford 1999, p. 137.

²⁶⁰ Βλέπε, UNHCR, *Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD*, ανωτέρω υποσημείωση 142, παράγραφους 5 έως 9.

στρατευμάτων, το 1989. Όμως, είχε παράλληλα αναπτύξει διοικητικές υπηρεσίες σε κεντρικό, επαρχιακό και περιφερειακό επίπεδο²⁶¹. Σύμφωνα με πληροφορίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες οι διευθύνσεις με διοικητικές αρμοδιότητες δεν ευθύνονται για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου όπως οι επιχειρησιακές μονάδες. Έτσι, η απλή ιδιότητα του μέλους της KhAD / WAD δεν συνεπάγεται την αυτόματη εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού και η σχετική εξατομικευμένη αξιολόγηση πρέπει να συνεκτιμά το ρόλο του αιτούντα άσυλο, το βαθμό και τις αρμοδιότητές του στην οργάνωση²⁶².

Στις ατομικές περιπτώσεις των αξιωματικών των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας και Εσωτερικών καθώς και των υπηρεσιών ασφάλειας, ιδιαίτερη σημασία έχει η αξιολόγηση της συμμετοχής τους σε επιχειρήσεις όπου άμαχοι συνελήφθησαν, εξαφανίστηκαν, υπέστησαν βασανιστήρια, απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση και τιμωρία, διώξεις και εξωδικαστικές εκτελέσεις²⁶³, όπως είναι για παράδειγμα οι μαζικές δολοφονίες που διαπράχθηκαν μετά το πραξικόπημα του 1978 και τα αντίποινα κατά της αντίστασης στα διατάγματα για τον αναδασμό της γης που εξέδωσε το καθεστώς του Hafizullah Amin. Επιπλέον, ο ρόλος των προαναφερόμενων υπαλλήλων στις στρατιωτικές επιχειρήσεις απαιτεί ενδελεχή αξιολόγηση καθώς ορισμένοι παραβίασαν με δόλο το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο στοχοποιώντας αμάχους²⁶⁴.

²⁶¹ Πρόκειται για υπηρεσίες με αντικείμενο θέματα διοίκησης, οικονομικών, προσωπικού, προπαγάνδας και αντι-προπαγάνδας, διαχείρισης, τηλεπικοινωνιών και αποκρυπτογράφησης κλπ. Βλέπε, UNHCR, *Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD*, ανωτέρω υποσημείωση 142, παραγράφους 15 έως 17.

²⁶² Βλέπε, UNHCR, *Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD*, ανωτέρω υποσημείωση 142. Βλέπε υπόθεση *MH (Syria) v. Secretary of State for the Home Department; DS (Afghanistan) v. Secretary of State for the Home Department* [2009] EWCA Civ 226, 24.3.2009 (England and Wales Court of Appeal) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ca60ae2.html>, όπου ο αιτών άσυλο, Αφγανός τατζεκικής καταγωγής, που εργαζόταν στην KhAD επικαλέστηκε φόβο δίωξης από μη κρατικά όργανα (δηλαδή από υψηλόβαθμο διοικητή της Βόρειας Συμμαχίας). Το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή που άσκησε κατά της απορριπτικής απόφασης που εκδόθηκε επί του αιτήματός του για άσυλο με το σκεπτικό ότι αποκλειόταν από την προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα στο μέτρο που ήταν μέλος οργάνωσης που είχε εμπλακεί σε ευρείας κλίμακας βασανιστήρια και ήταν γνωστή για τις σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Βλέπε επίσης *Judgement of the Hague District in the Case concerning KhAD/WAS member from Afghanistan*, 20.5.2008 (Netherlands, Hague District Court) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49997af9d.html>.

²⁶³ Βλέπε, Amnesty International, *Violations of Human Rights and Fundamental Freedoms in the Democratic Republic of Afghanistan*, ASA/11/04/79 and September 1979. Βλέπε επίσης, UN Commission on Human Rights, *Report on the Situation of Human Rights in Afghanistan prepared by the Special Rapporteur, Mr. Felix Ermacora, in accordance with Commission of Human Rights Resolution 1985/38*, 17.2.1986 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/482996d02.html> και Human Rights Watch, «*Tears, blood and cries*» *Human rights in Afghanistan since the invasion 1979-1984*, US Helsinki Watch Report, December 1984 σε <http://www.hrw.org/legacy/reports/1984/afghan1284.pdf>.

²⁶⁴ Βλέπε, Human Rights Watch, *By All Parties to the Conflict: violations of the laws of war in Afghanistan*, Helsinki Watch/Asia Watch Report, March 1988, σε <http://www.hrw.org/legacy/reports/1988/afghan0388.pdf>. Βλέπε επίσης, Human Rights Watch, *The forgotten war: human rights abuses and violations of the laws of war since the Soviet withdrawal*, 1.2.1991, σε <http://www.hrw.org/legacy/reports/1991/afghanistan/>.

(β) Μέλη και οι διοικητές των ενόπλων ομάδων και των δυνάμεων της αντίστασης κατά τη διακυβέρνηση της χώρας από το κομμουνιστικό καθεστώς

Κατά την εξέταση των δραστηριοτήτων που ανέπτυξαν τα μέλη των ενόπλων ομάδων κατά την περίοδο της ένοπλης αντίστασης κατά των κομμουνιστικών καθεστώτων και της σοβιετικής κατοχής – από τις 27 Απριλίου 1978 μέχρι την πτώση του καθεστώτος του Najibullah, τον Απρίλιο του 1992 – μπορεί να ανακύψει ζήτημα αποκλεισμού από το καθεστώς διεθνούς προστασίας. Εν προκειμένω, πράξεις που συνεπάγονται τον αποκλεισμό από τη διεθνή προστασία είναι οι πολιτικές δολοφονίες, τα αντίποινα και οι εξωδικαστικές εκτελέσεις, οι βιασμοί, συμπεριλαμβανομένων των Αφγανών πολιτών που στοχοποιήθηκαν λόγω της εργασίας τους σε κυβερνητικά θεσμικά όργανα, στα σχολεία ή επειδή παραβίαζαν τα ισλαμικά κοινωνικά ήθη. Άλλες παραβιάσεις είναι οι εξωδικαστικές εκτελέσεις των αιχμαλώτων πολέμου και οι επιθέσεις κατά πολιτικών στόχων²⁶⁵.

Πριν ακόμη αναλάβει την εξουσία η μεταβατική κυβέρνηση του Sebghatullah Mojaddedi, που εγκαταστάθηκε στην Καμπούλ, κατ' εφαρμογή των συμφωνιών της Peshawar της 26.4.1992, είχαν επιδεινωθεί αισθητά στη χώρα η κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου καθώς και η κατάσταση ασφαλείας. Στην Καμπούλ και αλλού, οι διάφορες φατρίες του Αφγανιστάν άρχισαν να μάχονται για την κατάληψη της εξουσίας. Την τετραετία 1992-1996 ξέσπασαν ένοπλες συγκρούσεις, συμπεριλαμβανομένων των βομβαρδισμών των αστικών κέντρων και άλλων σοβαρών παραβιάσεων του διεθνούς δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του ανθρωπιστικού δικαίου²⁶⁶.

Ενόψει των ανωτέρω, απαιτείται ενδελεχής εξέταση των αιτημάτων ασύλου συγκεκριμένων διοικητών και μελών των ισλαμικών κομμάτων που είχαν ένοπλη δράση, όπως μεταξύ άλλων: *Hezb-e-Islami*, (*Hekmatyar* και *KHALIS*), *Hezb-e-Wahdat* (και των δύο τμημάτων ή / και των εννέα κομμάτων που συμμετείχαν στην ίδρυση του *Hezb-e -Wahdat*), *Jamiat-e-Islami* (συμπεριλαμβανομένου του *Shura-e-Nezar*), *Jonbesh-e-Melli-Islami*, *Ittehad-e-Islami*, *Harakat-e-Inqilab-e-Islami* (μολύβδου από *Mohammad Nabi Mohammadi*) και *Harakat -e-Islami*.

²⁶⁵ Βλέπε, Human Rights Watch, *By All Parties to the Conflict: violations of the laws of war in Afghanistan*, Helsinki Watch/Asia Watch Report, March 1988, σε <http://www.hrw.org/legacy/reports/1988/afghan0388.pdf>. Βλέπε επίσης, Human Rights Watch, *The forgotten war: human rights abuses and violations of the laws of war since the Soviet withdrawal*, 1.2.1991, σε <http://www.hrw.org/legacy/reports/1991/afghanistan/>.

²⁶⁶ Βλέπε για παράδειγμα, Amnesty International, *Afghanistan: the human rights crisis and the refugees*, ASA 11/002/1995, 1.2.1995 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6a9a613.html>. Βλέπε επίσης, Amnesty International, *Afghanistan: executions, amputations and possible deliberate and arbitrary killings*, ASA 11/05/95, April 1995 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48298bca2.html>.

(γ) Τα μέλη και οι διοικητές των Ταλιμπάν, Hezb-e-Islami Hikmatyar και άλλων ενόπλων αντικυβερνητικών ομάδων

Οι Ταλιμπάν είναι φονταμενταλιστική ισλαμική ομάδα που ιδρύθηκε το 1994. Σήμερα, αποσκοπεί στην απομάκρυνση των διεθνών στρατευμάτων και στην έξωση της κυβέρνησης από τη χώρα και στην εγκαθίδρυση καθεστώτος βασισμένου στην αυστηρή ερμηνεία του Ισλαμικού Νόμου²⁶⁷. Πιστεύεται ότι η ιδεολογία τους έχει επηρεαστεί κυρίως από τη Σχολή Deobandi της ισλαμικής σκέψης, που έχει τις ρίζες της στην περιοχή της ινδικής χερσονήσου. Αυτήν την ιδεολογία δίδαξαν στους Αφγανούς πρόσφυγες στο Πακιστάν μέσω ενός καλά οργανωμένου δικτύου *madrassas* (θρησκευτικά σχολεία), που χρηματοδότησαν και διαχειρίστηκαν τα πακιστανικά ισλαμικά πολιτικά κόμματα. Όμως, από τη δεκαετία του 1990 το κίνημα των Ταλιμπάν επηρεάζεται όλο και περισσότερο από τις ριζοσπαστικές ιδεολογίες Wahhabi και Salafist ιδεολογίες που έχουν τις ρίζες τους στα κράτη του Περσικού Κόλπου²⁶⁸. Η πλειοψηφία των Ταλιμπάν ανήκει στην εθνοτική ομάδα των Pashtuns και η σημαντικότερη ζώνη επιρροής τους στο Αφγανιστάν είναι η περιοχή Pashtun, που βρίσκεται κατά μήκος των συνόρων με το Πακιστάν. Ωστόσο, αρκετοί αναλυτές πιστεύουν ότι αυτό το κίνημα προσδιορίζεται με βάση την ιδεολογία και όχι την εθνοτική καταγωγή ή τη σχέση με φυλετικές δομές ή πολιτιστικές και κοινωνικές παραδόσεις, όπως είναι ο παραδοσιακός κώδικας των Pashtuns *Pashtunwali*²⁶⁹. Υπογραμμίζεται ότι σε ορισμένες περιοχές οι Ταλιμπάν υποστηρίζονται από τις τοπικές κοινότητες των Τατζέκων ή των Ουζμπέκων²⁷⁰.

Ήδη από το 2002, μέλη του προηγούμενου καθεστώτος των **Ταλιμπάν**, συνεργαζόμενα με νεο-σύλλεκτους οπαδούς, άρχισαν να διεξάγουν στο Αφγανιστάν ένοπλες επιχειρήσεις, κυρίως στα ανατολικά και στα νοτιο-ανατολικά της χώρας. Έκτοτε, ανασυντάχθηκαν και εξαπλώθηκαν οι αντάρτικες ομάδες, που αυτο-αποκαλούνται «Ισλαμικό Εμιράτο του Αφγανιστάν», απειλώντας την κυβέρνηση της χώρας καθώς και τα διεθνή στρατεύματα που επιχειρούν σε αυτήν²⁷¹.

Καθοδηγητής και ηγέτης του κινήματος είναι ο Mullah Mohammad Omar, τον οποίον συνεπικουρεί 33μελές Συμβούλιο [*shura (rahbari shura* ή το Συμβούλιο της Ηγεσίας)] ενώ σύμφωνα με πληροφορίες η έδρα του κινήματος βρίσκεται στην Quetta του Πακιστάν. Ωστόσο, παρά την ιδεολογική συνοχή, τη νομιμότητα της ηγεσίας, και την ενιαία στρατηγική διοίκηση που χαρακτηρί-

²⁶⁷ Ibid.

²⁶⁸ Βλέπε O. Roy, *The Taliban movement: from the tribe to the ummah*, αδημοσίευτο έγγραφο, 2007, σελίδα 12 (στη συνέχεια «Roy»).

²⁶⁹ Βλέπε, Roy, ανωτέρω υποσημείωση 268. Βλέπε επίσης, Rubin, Barnett, R., *Across the borderline: Pashtun and Taliban in two states*, internet posting to the [brarafghan], κατάλογος αποδεκτών σε www.yahoo.com, Guistozi, ανωτέρω υποσημείωση 99, σελ. 12 έως 15.

²⁷⁰ Βλέπε Roy, ανωτέρω υποσημείωση 268.

²⁷¹ Βλέπε *Jane's Terrorism Intelligence Centre Country Briefing: Afghanistan*, Jane's, 24.7.2008 (συνδρομητική υπηρεσία).

ζουν το κίνημα, πολλοί αναλυτές επισημαίνουν τη σχετικά χαλαρή οργανωτική δομή του, που παρέχει στους διοικητές τη δυνατότητα αυτόνομης δράσης στις περιοχές που ελέγχουν²⁷². Οι Ταλιμπάν έχουν αναθέσει σε περιφερειακούς διοικητές τον έλεγχο των σημαντικότερων ζωνών επιρροής τους, αλλά δεν είναι γνωστός ο ακριβής αριθμός τους και οι περιοχές όπου εδρεύουν²⁷³.

Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού αφορά στα μέλη και στους στρατιωτικούς διοικητές των Ταλιμπάν την περίοδο που κυβερνούσαν τη χώρα και μετά την εκδίωξή τους, εφόσον τεκμηριώνεται επαρκώς η συμμετοχή τους στις παραβιάσεις του δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του ανθρωπιστικού δικαίου. Είναι ευρύτατα γνωστές περιπτώσεις επιθέσεων που οι Ταλιμπάν εξαπέλυσαν κατά των αμάχων, συνοπτικών εκτελέσεων, σφαγών, σκόπιμης και συστηματικής καταστροφής των πόρων διαβίωσης του πληθυσμού με την εφαρμογή της πολιτικής της «καμένης γης» καθώς και αναγκαστικών μετεγκαταστάσεων.

Η εφαρμογή των ρητρών του αποκλεισμού θα πρέπει επίσης να εξεταστεί στις περιπτώσεις των μελών και των διοικητών των ένοπλων ομάδων των Ταλιμπάν, *Hezb-e-Islami Hikmatyar*²⁷⁴,

²⁷² Βλέπε, Guistozzi, ανωτέρω υποσημείωση 99, Ron Synovitz, *Taliban evolves into network of groups*, RFE/RL, Afghanistan, 26.4.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4815d19a16c.html>.

²⁷³ Έρευνα που παρουσιάστηκε σε στρατιωτική επιθεώρηση αναφέρει 6 περιοχές: Farah, Kandahar-Uruzgan-Helmand, Ghazni-Paktika-Paktia, Zabul, Nangahar-Kunar-Laghman, Wardak-Kapisa-Parwan-Kabul, βλέπε S. Afshar, C. Samples και T. Wood, *The Taliban: an organisational analysis*, Military Review, May-June 2008. Όμως, ο Guistozzi, αναφέρει τέσσερις περιφερειακές διοικήσεις στο νότο, στα νοτιο-ανατολικά, στα ανατολικά και στην περιοχή της Καμπούλ, βλέπε Guistozzi, ανωτέρω υποσημείωση 99, σελίδα 92.

²⁷⁴ Βλέπε, Human Rights Watch, *The Human Cost: The consequences of insurgent attacks in Afghanistan*, Volume 19 No. 6 (C), April 2007 σε <http://www.hrw.org/en/reports/2007/04/15/human-cost>.

Το κόμμα *Hezb-e-Islami* (Ισλαμικό Κόμμα) ιδρύθηκε το 1975 από τον Gulbuddin Hekmatyar και ήταν ένα από τα βασικά κόμματα *mujahideen* που πολέμησε κατά του σοβιετικού στρατού στο Αφγανιστάν. Την τετραετία 1992 έως 1996 το κόμμα ενεπλάκη ενεργά στην αναμέτρηση των κομμάτων των *mujahideen* για τον έλεγχο της Καμπούλ που βομβαρδίστηκε. Το 1996, μετά την κατάληψη της πόλης από τους Ταλιμπάν ο ηγέτης και ιδρυτής του κόμματος αυτοεξορίστηκε στο Ιράν. Ο Hekmatyar δεν προσεκλήθη στη Διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στη Βόννη το 2001 και προτίμησε να αντιπαρατεθεί στην κυβέρνηση Karzai, δηλώνοντας ότι στόχος είναι η έξωση των ξένων στρατευμάτων από το Αφγανιστάν και η εγκαθίδρυση ισλαμικού καθεστώτος στη χώρα. Το αρχικό κόμμα διασπάστηκε σε μικρότερες ομάδες: η ομάδα της οποίας ηγείται ο Hekmatyar είναι γνωστή ως Hezb-e-Islami (Gulbuddin) ή HIG. Η βάση της εξουσίας της ομάδας HIG είναι οι Pashtuns, που κατάγονται κυρίως από το Ανατολικό και Νοτιο-ανατολικό Αφγανιστάν. Βλέπε Roy, ανωτέρω υποσημείωση 268. Σύμφωνα με εσωτερικό έγγραφο της Υπηρεσίας Ασφάλειας του ΟΗΕ (UNDSS) πιστεύεται ότι σήμερα ο Hekmatyar είναι εγκατεστημένος στο Ανατολικό Αφγανιστάν ή στο Δυτικό Πακιστάν. Το HIG επιχειρεί στο πλαίσιο χαλαρής συμμαχίας με τους Ταλιμπάν, διατηρώντας πλήρη στρατηγική και επιχειρησιακή ανεξαρτησία. Βλέπε, *Jane's Terrorism Intelligence Centre Country Briefing*, σελίδα 27. Το 1979 αποσχίστηκε από το κόμμα *Hezb-e-Islami* μια ομάδα της οποίας ηγείτο ο Yunus Khalis: πρόκειται για την ομάδα *Hezb-e-Islami* (Khalis). Ο Yunus Khalis υποστήριξε τους Ταλιμπάν τη δεκαετία του 1990 και έδρασε υπόγεια μετά την κατάρρευση του καθεστώτος τους το 2002. Το 2003 κήρυξε «πόλεμο» (*Jihad*) κατά των ΗΠΑ και αποβίωσε το 2006. Το 2004, υπό την ηγεσία του Khaled Farogi περισσότεροι από 100 διοικητές του κόμματος HIG υποστήριξαν και δήλωσαν υποταγή στην υποψηφιότητα του Harmed Karzai για την προεδρία της χώρας. Μετά την εκλογή του πολλοί προσελήφθησαν στη διοίκηση. Αργότερα, αυτή η ομάδα του κόμματος καταχωρήθηκε ως πολιτικό κόμμα, αποκαλούμενο *Hezb-e-Islami*, υπό την ηγεσία του Abdul Hadi Arghandiwal. Εκφράζονται αμφιβολίες για το κατά πόσον αυτή η ομάδα διατηρεί δεσμούς με το HIG. Βλέπε, M. Tahir, *Gulbuddin Hekmatyar's return to the afghan insurgency*, Terrorism Monitor, Volume 6, Issue 11, 29.5.2008, σε [http://www.jamestown.org/programs/gta/single/?tx_ttnews\[tt_news\]=4951&tx_ttnews\[backPid\]=167&no_cache=1](http://www.jamestown.org/programs/gta/single/?tx_ttnews[tt_news]=4951&tx_ttnews[backPid]=167&no_cache=1), ICG, Political parties in Afghanistan, ανωτέρω υποσημείωση 149, σελίδα 8, M. Ayestaran, *Hizb Islami, la vuelta de Afghanistan al Islamismo*, αναρτημένο στο μπλογκ *Salam, agur*, ABC, 23.6.2008 σε <http://participacion.abc.es/salamagur/post/2008/06/23/hizb-islami-vuelta-afganistaan-al-islamismo>, BBC, *Leader of*

Tora Bora-Nizami Mahaz (Στρατιωτικό Μέτωπο Tora Bora)²⁷⁵, *Al Káιντα*²⁷⁶, *Jaish-i Khorassan al-Islami* (Στρατός του Ισλαμικού Khorassan)²⁷⁷, *Arbakai*²⁷⁸, των αντάρτικων ομάδων (που διατηρούν δεσμούς με την κυβέρνηση²⁷⁹ ή τους τοπικούς διοικητές²⁸⁰) και άλλων εγκληματικών ομάδων²⁸¹ που συμμετέχουν στην εξέγερση του Αφγανιστάν, εφόσον αποδεικνύεται επαρκώς η συμμετοχή τους σε σοβαρές παραβιάσεις του δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του ανθρωπιστικού δικαίου. Από τις αρχές του 2006, οι Ταλιμπάν και *Hezb-i-Islami Hikmatyar* καθώς και άλλες ένοπλες ομάδες στο Αφγανιστάν, εξαπέλυσαν πολλές ένοπλες επιθέσεις που είτε είχαν στόχο

afghan mujahideen dies, 24.7.2006, σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/5211604.stm.

²⁷⁵ Το κόμμα *Tora-Bora Nizami Mahaz* είναι παρακλάδι του *Hezb-e Eslami* (Khalis) με ηγέτη το γιο του Anwarul Haq Mujahid και έδρα στο Ανατολικό Αφγανιστάν. Αναφέρεται ότι αυτή η ομάδα έχει συμμαχήσει με τους Ταλιμπάν. Βλέπε R. Usufzai, *New Taleban group named after Tora-Bora*, *The News International*, 26.2.2007 σε http://www.thenews.com.pk/top_story_detail.asp?id=6140.

²⁷⁶ Η *Al Káιντα* (που στην αραβική γλώσσα σημαίνει «βάση») είναι διεθνική ένοπλη οργάνωση που διατηρεί στενές σχέσεις με πολλές ριζοσπαστικές ισλαμικές ένοπλες αντι-κυβερνητικές ομάδες του Πακιστάν και του Αφγανιστάν. Ιδρύθηκε από τον Osama bin Laden τη δεκαετία του 1980 για να διοχετεύσει τη συμμετοχή των αλλοδαπών ισλαμιστών μαχητών στην αφγανική αντίσταση κατά της Σοβιετικής Ένωσης. Οι διακηρυγμένοι στόχοι της οργάνωσης είναι η ανατροπή των καθεστώτων που θεωρεί «μη ισλαμικά» και η έξωση των δυτικών και των μη μουσουλμάνων από τις μουσουλμανικές χώρες. Βλέπε Council of Foreign Relations, *Backgrounder Al-Qaeda*, 18.4.2008 σε <http://www.cfr.org/publication/9126/>, και Terrorism Research Centre, *Al-Qaeda: Group profile* σε <http://www.terrorism.com/> (υπηρεσία συνδρομητών), επικαιροποιημένο τον Ιούνιο του 2008. Αναφέρεται ότι ο ηγέτης της Al Qaeda στο Αφγανιστάν είναι ο Uthman Abu al-Yazid, αιγυπτιακής καταγωγής που διατηρεί στενές σχέσεις με τον Osama bin Laden από τη δεκαετία του 1980. Ο Abu al-Yazid δήλωσε ότι στόχος του είναι η χρηματοδότηση και η τεχνική κατάρτιση των εξεγερμένων ώστε να διαχειριστούν τις πολεμικές συγκρούσεις. Βλέπε, M. Scheuer, *Al-Qaeda's new leader in Afghanistan: a profile of Abu al-Yazid*, *Terrorism Monitor*, Jamestown Foundation, Volume 4, issue 21, 3.7.2007 σε http://www.jamestown.org/programs/gta/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=4276&tx_ttnews%5BbackPid%5D=240&no_cache=1.

²⁷⁷ Τον Ιούνιο του 2008 το κόμμα *Jaish-i Khorassan al-Islami* δήλωσε ότι αποτελείται από Αφγανούς και αλλοδαπούς μαχητές, που έχουν βάση στην περιοχή του νότιου Waziristan στο Πακιστάν και στο νότιο Αφγανιστάν και ότι στόχος του είναι ο πόλεμος κατά των αμερικανικών στρατευμάτων που βρίσκονται στο Αφγανιστάν. Βλέπε, J. Hashimzada, *New armed group vows to fight afghan foreign forces*, *Pajhwok Network*, 2.7.2008 σε <http://www.informationclearinghouse.info/>.

²⁷⁸ Οι *Arbakai* είναι φυλετικές αντάρτικες ομάδες, που είναι παρούσες στις νοτιο-ανατολικές και ανατολικές περιοχές όπου είναι κυρίαρχη η εθνοτική ομάδα των Pashtuns, μια περιοχή που αποκαλείται Loya Paktia (Μεγάλη Paktia), συμπεριλαμβανομένων των επαρχιών Paktia, Paktika και Khost. Οι *Arbakai* είναι επιφορτισμένοι με τη διατήρηση της ασφάλειας και την προάσπιση των συμφερόντων της φυλής. Πρόκειται για τα όργανα στα οποία έχει ανατεθεί η εφαρμογή και η εκτέλεση των αποφάσεων που λαμβάνει η *jirga* (Συμβούλιο). Λόγω της φύσης των καθηκόντων τους μπορεί να στρατολογούνται σε *ad hoc* βάση. Επιχειρούν κυρίως στις περιοχές όπου οι φυλές διατηρούν κάποιο επίπεδο αυτονομίας από την κυβέρνηση και τους εξεγερμένους και είναι αφοσιωμένοι μόνον στη φυλή τους (πληροφορίες που στηρίζονται σε αναλύσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και επιτόπιων παρατηρητών). Βλέπε επίσης, C. Schetter, *Beyond warlordism: the local security arrangements in Afghanistan*, σε *International Politik und Gesellschaft*, issue 2, June 2007 σε <http://www.afghanconflictmonitor.org/2007/10/beyond-warlordi.html>.

²⁷⁹ Η Βόρεια Συμμαχία, η βασική οργάνωση mujahideen που συνέβαλε στην κατάρρευση του καθεστώτος των Ταλιμπάν το 2001, αποτελείται από τα μέλη των ένοπλων τμημάτων τριών πολιτικών κομμάτων: *Jombesh-e Melli-ye Eslami* (Εθνικό Ισλαμικό Κίνημα, αποτελούμενο από Αφγανούς συζμπεκικής καταγωγής, με ηγέτη τον Abdulrahim Dostum, που έως το Φεβρουάριο του 2008 ήταν ο επιτελάρχης του ένοπλου τμήματος του κόμματος), *Jamiyyat-e Eslami* (αποτελούμενο από αφγανούς τατζεκικής καταγωγής, με ηγέτη τον Burhanuddin Rabbani, πρώην πρόεδρο του Αφγανιστάν την περίοδο 1992 έως 1996) και *Hezb-e Wahdat-e Eslami-ye Afghanistan* (Κόμμα της Ισλαμικής Ενότητας του Αφγανιστάν, αποτελούμενο κυρίως από Αφγανούς χαζαρκικής καταγωγής με ηγέτη τον Abdul Karim Khalili, που σήμερα είναι αντιπρόεδρος της χώρας) που ασκούσαν επιρροή κυρίως στις βόρειες και βορειο-ανατολικές περιοχές της χώρας καθώς και στα υψίπεδα του κεντρικού Αφγανιστάν. Βλέπε, ICG, *Political parties in Afghanistan*, ανωτέρω υποσημείωση 149. Το *Hezb-e Wahdat-e Eslami-ye Mardom-e Afghanistan* (Κόμμα της Ισλαμικής Ενότητας του Λαού

τους αμάχους είτε αδιαφορούσαν για τις επιπτώσεις τους στη ζωή τους²⁸². Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι δυνάμεις των Ταλιμπάν στις σχεδιασμένες επιθέσεις τους κατά των αμάχων περιλαμβάνουν πυροβολισμούς σε ενέδρες, βομβαρδισμούς και άλλες βίαιες επιθέσεις²⁸³.

του Αφγανιστάν) είναι ομάδα που αποσχίστηκε από το *Hezb-e Wahdat* με ηγέτη τον Mohammad Mohaqraq που σήμερα είναι μέλος του Κοινοβουλίου. Οι περισσότερες από τις προαναφερόμενες αντάρτικες ομάδες συγχωνεύτηκαν το 2002 σε ένα μεταβατικό στρατό, αποκαλούμενο Αφγανικές Δυνάμεις Ανταρτών, που υπήχθη στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Άμυνας. Αργότερα, στο πλαίσιο της διαδικασίας Αφοπλισμού, Αποστράτευσης και Επανένταξης, η κυβέρνηση Karzai, που είχε στόχο την ίδρυση εθνικών ενόπλων δυνάμεων εκ του μηδενός, αποφάσισε, αποφάσισε να διαλύσει επισήμως αυτές τις αντάρτικες ομάδες υπό το βάρος των κατηγοριών που εξαπέλυσαν οι πολέμαρχοι. Βλέπε, Guistozzi, ανωτέρω υποσημείωση 99, σελίδες 166 έως 169.

Σύμφωνα με πολυάριθμες αναφορές, ειδικά από τις βόρειες περιοχές της χώρας, κάποιοι διοικητές διατηρούν τις δυνάμεις τους και επιδιώκουν να τις εξοπλίσουν εκ νέου. Αναφέρονται ανησυχίες για τις διακρίσεις που υπάρχουν όσον αφορά στον εξοπλισμό της Βοηθητικής Αστυνομίας στα νότια της χώρας και εκφράζεται σκεπτικισμός για την ικανότητα της αφγανικής κυβέρνησης να θέσει τέλος στη διείσδυση των Ταλιμπάν στο βορρά. Βλέπε για παράδειγμα, Ron Synovitz, *Afghanistan: armed northern militias complicate security*, RFE/RL, 4.11.2007 σε <http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/pp110407.shtml>, Amnesty International, *Afghanistan: arms proliferation fuels further abuse*, Public Briefing, 2.4.2008 σε <http://www.amnestyusa.org/all-countries/afghanistan/document---afghanistan-arms-proliferation-fuels-further-abuse/page.do?id=1551013> και BBC, *Arming the Taliban*, 18.7.2008 σε http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7623496.stm.

Πολλοί από τους εξέχοντες διοικητές *mujaheddin* κατέχουν σήμερα δημόσια αξιώματα κυρίως στο Κοινοβούλιο ή είναι κυβερνήτες στο βορρά ή παραμένουν ισχυρές πολιτικές προσωπικότητες στη βόρεια περιοχή της χώρας ή σε εθνικό επίπεδο. Σε πολιτικούς όρους, οι περισσότεροι έχουν συσπειρωθεί γύρω από την αντιπολίτευση του Ενωμένου Εθνικού Μετώπου του οποίου ηγείται ο Burhanuddin Rabbani.

²⁸⁰ Με ή χωρίς τη χρηματοδότηση ή την υποστήριξη της κυβέρνησης κυβερνήτες, πρώην κυβερνήτες και ισχυροί άντρες του Κεντρικού, Νοτίου και Δυτικού Αφγανιστάν έχουν ιδρύσει ή διατηρούν αντάρτικες ομάδες για λόγους άμυνας και αντιμετώπισης των επιχειρήσεων που διεξάγουν οι εξεγερμένοι. Βλέπε, Guistozzi, ανωτέρω υποσημείωση 99, σελίδες 170 έως 173. Αναφέρεται ότι το 2008 ήσαν 1.800 οι παράνομες ένοπλες ομάδες που λειτουργούσαν σε όλη τη χώρα. Βλέπε Amnesty International, *Afghanistan: arms proliferation fuels further abuse*, Public Briefing, 2.4.2008 σε <http://www.amnestyusa.org/all-countries/afghanistan/document---afghanistan-arms-proliferation-fuels-further-abuse/page.do?id=1551013>. Σε κάποιες περιοχές, όπως είναι οι Kandahar και Helmand, οι φυλετικοί συσχετισμοί είναι σημαντικοί για τον προσδιορισμό της σύνθεσης και για την ποιότητα της υποταγής αυτών των ομάδων στους αρχηγούς τους. Όμως, αυτές οι ομάδες δεν μπορεί να θεωρηθούν ισοδύναμες με τους αντάρτες των φυλών (*Arbakai*) που είναι αφοσιωμένοι μόνο στη φυλή τους. Αναφέρεται ότι κάποιες από αυτές τις ένοπλες ομάδες διατηρούν δεσμούς με ισλαμικά πολιτικά κόμματα. Σύμφωνα με επιτόπιες παρατηρήσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Βλέπε επίσης, The Economist, *In the dark*, 31.1.2008.

²⁸¹ Σε όλο το Αφγανιστάν είναι πολλές οι ένοπλες ομάδες που δραστηριοποιούνται στη διακίνηση ναρκωτικών και εμπορίας ανθρώπων και διαπράττουν απαγωγές. Αυτές οι ομάδες και ειδικότερα όσες ασχολούνται με τη διακίνηση των ναρκωτικών μπορεί να διατηρούν πελατειακές σχέσεις με τις προαναφερόμενες ένοπλες ομάδες προσφέροντάς τους ένοπλη προστασία ή διεκδικώντας την ατιμωρησία με αντάλλαγμα τη συμμετοχή των πρώτων στα κέρδη του εμπορίου της εγκληματικότητας. Οι πληροφορίες αυτές στηρίζονται σε συνεντεύξεις που διεξήγαγε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες με μη κυβερνητικές οργανώσεις στην Καμπούλ το Σεπτέμβριο του 2008. Βλέπε επίσης, M. Tahir, *Fueling the Taliban: poppies, guns and insurgents*, Terrorism Monitor, Volume 6, issue 14, 10.7.2008 σε [http://www.jamestown.org/programs/gta/single/?tx_ttnews\[tt_news\]=5043&tx_ttnews\[backPid\]=167&no_cache=1](http://www.jamestown.org/programs/gta/single/?tx_ttnews[tt_news]=5043&tx_ttnews[backPid]=167&no_cache=1).

²⁸² Για περισσότερες πληροφορίες για τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου που διαπράττουν οι εξεγερμένοι στο πλαίσιο των ένοπλων συγκρούσεων που μαίνονται στο Αφγανιστάν βλέπε AIHRC, *Insurgent Abuses Against Civilians*, ανωτέρω υποσημείωση 74.

²⁸³ Βλέπε AIHRC, *Insurgent Abuses Against Civilians*, ανωτέρω υποσημείωση 74.

6. Η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής (εγχώρια προστασία)

Αναλυτικές οδηγίες για την αξιολόγηση της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής παρατίθενται στις Κατευθυντήριες Οδηγίες που εξέδωσε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στις 23.7.2003 για τη δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων²⁸⁴.

Όπως αναλύεται στις προαναφερόμενες οδηγίες, για την αξιολόγηση της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής πρέπει να εκτιμάται (i) εάν είναι **εφικτή** και (ii) **εύλογη** η παραμονή του αιτούντα άσυλο στην επικράτεια της χώρας του. Κατά την εξέταση ενός αιτήματος ασύλου όπου αποδεικνύεται ο βάσιμος και δικαιολογημένος φόβος δίωξης σε μια συγκεκριμένη περιοχή της χώρας καταγωγής, ο καθορισμός της καταλληλότητας της μετεγκατάστασης σε άλλη περιοχή της ίδιας χώρας απαιτεί τη διαχρονική εκτίμηση της κατάστασης που επικρατεί σε αυτήν, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τις περιστάσεις που προκαλούν το φόβο δίωξης και τη διαφυγή από την πατρογονική εστία αλλά επίσης και την περίπτωση να αποτελέσει η προτεινόμενη περιοχή μετεγκατάστασης βιώσιμη εναλλακτική λύση. Επιβάλλεται επίσης η αξιολόγηση των προσωπικών εμπειριών του ενδιαφερόμενου και των συνθηκών που επικρατούν στη χώρα καταγωγής²⁸⁵.

Στις περιπτώσεις όπου το κράτος αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να προστατεύσει τους πολίτες του, η επίκληση του φόβου δίωξης από μη κρατικά όργανα συνιστά βάσιμη αξίωση ασύλου κατά την έννοια της Σύμβασης του 1951. Στις περισσότερες περιπτώσεις που αφορούν στην εμπόλεμη κατάσταση που επικρατεί στο Αφγανιστάν, αυτή η αδυναμία του κράτους να προστατεύσει τους πολίτες του αντανάκλαται αφενός στην εξάπλωση της δραστηριότητας των εξεγερμένων και αφετέρου στη δεδηλωμένη αδυναμία της αφγανικής κυβέρνησης να περιορίσει τις απώλειες των αμάχων που προκαλούν οι διεθνείς στρατιωτικές δυνάμεις. Όσον αφορά στις εγκληματικές ομάδες, οι κριτές των αιτημάτων ασύλου πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι ομάδες αυτές διατηρούν ευρέως φάσματος σχέσεις με τους δημόσιους λειτουργούς στους οποίους ασκούν επιρροή. Τέλος, στις περιπτώσεις όσων υφίστανται πράξεις διωκτικής φύσης λόγω της εφαρμογής νομικών, κοινωνικών ή θρησκευτικών κανόνων (όπως είναι τα θύματα των αναγκαστικών γάμων, οι ομοφυλόφιλοι ή τα πρόσωπα που κατηγορούνται για θρησκευτικά

²⁸⁴ Βλέπε σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f2791a44.html>

²⁸⁵ Βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 282.

εγκλήματα), πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η ισχύς και η εφαρμογή αυτών των κανόνων είναι αποδεκτή από μεγάλα τμήματα της κοινωνίας και από ισχυρούς συντηρητικούς φορείς της δημόσιας διοίκησης καθώς και από το Κοινοβούλιο.

Για τις περιπτώσεις όπου η βλάβη που φοβάται ο αιτών άσυλο οφείλεται σε μη κρατικούς φορείς δίωξης, σημειώνεται ότι η κρατική προστασία είναι ανύπαρκτη σε όλη την επικράτεια του Αφγανιστάν. Επιπλέον, συχνά τα κρατικά όργανα κατηγορούνται για πράξεις βίας και άλλες μορφές παραβίασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επομένως, δεν μπορεί να αναμένεται από τον Αφγανό αιτούντα άσυλο να αναζητήσει την προστασία των αρχών της χώρας του και σχετική παράλειψή του δεν μπορεί να αποτελέσει το μοναδικό λόγο αμφισβήτησης της αξιοπιστίας του ή απόρριψης του αιτήματός του.

Όσον αφορά στην «πραγματική δυνατότητα» εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας κατάγωγής, βαρύνουσα σημασία έχει η αξιολόγηση της βούλησης και της ικανότητας του κράτους να προστατεύει τους πολίτες από τους κινδύνους που ενέχει η δράση των μη κρατικών οργάνων. Στο Αφγανιστάν, ορισμένοι διοικητές και ένοπλες ομάδες ενεργούν ως όργανα δίωξης, τόσο σε τοπικό όσο και σε κεντρικό επίπεδο²⁸⁶. Σε ορισμένες περιπτώσεις, διατηρούν στενές σχέσεις με την αυτοδιοίκηση, ενώ σε άλλες μπορεί να απολαμβάνουν την προστασία ισχυρών και σημαντικών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων όσων κατέχουν θέσεις εξουσίας σε κεντρικό επίπεδο. Έτσι, δρουν κατά βάση ατιμώρητοι, ενώ οι κρατικές αρχές αδυνατούν να προστατεύσουν τους πολίτες από τους κινδύνους που ενέχει η δράση τους. Ανάλογα με τις ειδικότερες περιστάσεις της υπόθεσης, οι διασυνδέσεις με άλλους φορείς μπορεί να εκθέτουν τον ενδιαφερόμενο σε κινδύνους που δεν περιορίζονται στη ζώνη επιρροής του τοπικού κυβερνήτη, συμπεριλαμβανομένης της Καμπούλ. Ο κίνδυνος είναι υπαρκτός ακόμη και σε πόλεις όπως η Καμπούλ, που χωρίζεται σε γειτονιές (*gozars*) όπου συνήθως οι άνθρωποι γνωρίζονται μεταξύ τους και διαδίδονται τα νέα για την άφιξη των πολιτών από άλλες περιοχές της χώρας ή από το εξωτερικό στους εν δυνάμει διώκτες τους.

Η περιοχή της μετεγκατάστασης πρέπει να είναι προσβάσιμη στον ενδιαφερόμενο από πρακτική και νομική άποψη. Επιπλέον, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει τη δυνατότητα της ασφαλούς μετάβασης σε αυτήν. Πολλές περιοχές του Αφγανιστάν δεν είναι ασφαλείς, αλλά ακόμη και στην αντίθεση περίπτωση, μπορεί να μην είναι προσβάσιμες από πρακτική άποψη αφού χαρακτηρίζονται ανασφαλείς οι περισσότεροι βασικοί οδικοί άξονες της χώρας. Οι κριτές των αιτη-

²⁸⁶ Βλέπε UN Human Rights Council, *Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights*, 16.1.2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a2688e2.html>.

μάτων ασύλου οφείλουν να εξετάζουν ενδελεχώς την τρέχουσα κατάσταση και τους σχετικούς κινδύνους που ενέχει. Σε σχέση με το 2007, το 2008 αυξήθηκαν κατά 30% οι βομβιστικές επιθέσεις στους οδικούς άξονες της χώρας²⁸⁷.

Απαιτείται περαιτέρω ανάλυση για να καθοριστεί η δυνατότητα του φορέα της δίωξης να δρα μόνο σε τοπικό επίπεδο και η ικανότητά του να καταδιώκει το θύμα του σε άλλες περιοχές. Στις περιπτώσεις όπου ο διώκτης είναι κρατικό όργανο ή ενεργεί για λογαριασμό του κράτους, η απειλή ισχύει για όλην την επικράτεια του Αφγανιστάν. Στις περιπτώσεις των δημοσίων προσώπων που κινδυνεύουν από τους αντάρτες η γεωγραφική έκταση της απειλής καλύπτει όλην τη χώρα και επομένως δεν είναι εφικτή η δυνατότητα μετεγκατάστασής τους σε άλλη περιοχή. Όταν ο διωκόμενος κινδυνεύει από αντίποινα ή να καταδικαστεί, για παράδειγμα, από τους Ταλιμπάν, η απειλή είναι γενικευμένη και δεν περιορίζεται σε τοπικό επίπεδο.

Υπογραμμίζεται ότι στην Καμπούλ η επιχειρησιακή ικανότητα των Ταλιμπάν (συμπεριλαμβανομένου του δικτύου Haqqani), του κόμματος *Hezb e-Eslami* (Gulbuddin) και άλλων ένοπλων ομάδων αποδεικνύεται τόσο από τις επιθέσεις υψηλού προφίλ, όπως είναι οι βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας, όσο και από τη σταθερότητα της διεϊσδυσής τους σε ορισμένες συνοικίες και την τακτική διανομή απειλητικών «νυχτερινών επιστολών». Επιπλέον, τον Ιούλιο του 2009 ανασυντάχθηκαν οι προαναφερόμενες ομάδες και πλέον ελέγχουν μεγάλο τμήμα των περιοχών Surubi, Khak e-Jabar, Musayee, Chahar Asyab και Paghman στα περίχωρα της Καμπούλ, όπου τα κυβερνητικά στελέχη δεν ταξιδεύουν χωρίς τη συνοδεία ένοπλων σωματοφυλάκων²⁸⁸.

Στο πλαίσιο της κατάστασης που επικρατεί στο Αφγανιστάν, είναι πολύπλοκο το έργο του εντοπισμού των φορέων δίωξης²⁸⁹. Σε πολλές περιπτώσεις, οι φορείς της δίωξης, ιδίως οι εγκληματικές, οι παραστρατιωτικές και οι αντάρτικες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Ταλιμπάν και της *Hezb e-Eslami* (Gulbuddin), έχουν διασυνδέσεις με κρατικούς φορείς σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Σε αυτές τις συνθήκες, το γεωγραφικό μέγεθος της απειλής μπορεί να επεκτείνεται στις σχέσεις των μη κρατικών με τους κρατικούς φορείς δίωξης. Η αδυναμία ή απροθυμία του κράτους να προστατεύει τους πολίτες τους περιορίζει κάθε περαιτέρω δυνατότητα μετεγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας.

²⁸⁷ Βλέπε για παράδειγμα, The New York Times, *Bomb kills 9 on minibus in Afghanistan*, 25.3.2009 σε http://www.nytimes.com/2009/03/26/world/asia/26afghan.html?_r=1.

²⁸⁸ Σύμφωνα με πηγή του ΟΗΕ, Καμπούλ, Σεπτέμβριος 2008.

²⁸⁹ Για παράδειγμα, από το 2005, επιχειρούν στο Αφγανιστάν καλά εξοπλισμένα και οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα που αποτελούνται από Αφγανούς και αλλοδαπούς. Αναφέρεται ότι διατηρούν διασυνδέσεις με την αστυνομία και άλλα κυβερνητικούς θεσμούς, συμπεριλαμβανομένων των υπουργείων αλλά και του τραπεζικού συστήματος. Αυτά τα δίκτυα επιδίδονται τα τελευταία χρόνια στις απαγωγές.

Δεν αρκεί η διαπίστωση ότι είναι ασφαλής η περιοχή της μετεγκατάστασης και ότι δεν ενέχει κίνδυνο δίωξης ή άλλης σοβαρής βλάβης για τον ενδιαφερόμενο. Απαιτείται να είναι εύλογη η λύση της μετεγκατάστασής του. Λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικότερες περιστάσεις της υπόθεσης, στο πλαίσιο της σχετικής αξιολόγησης πρέπει να συνεκτιμώνται στοιχεία όπως είναι η προσωπική ασφάλεια, η κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και οι επιλογές επιβίωσης που παρέχει στον ενδιαφερόμενο η προτεινόμενη περιοχή μετεγκατάστασης, ώστε να καθοριστεί εάν μπορεί να διάγει φυσιολογική ζωή χωρίς αναίτιες κακουχίες²⁹⁰.

Οι διευρυμένες παραδοσιακές οικογενειακές και κοινοτικές δομές της αφγανικής κοινωνίας εξακολουθούν να αποτελούν τον κύριο μηχανισμό προστασίας και αντιμετώπισης των προβλημάτων. Η ασφάλεια και η οικονομική επιβίωση των Αφγανών, συμπεριλαμβανομένων της στέγασης και της πρόσβασης σε ένα ανεκτό επίπεδο διαβίωσης εξαρτώνται από αυτές τις δομές και αυτούς τους δεσμούς. Περαιτέρω, η προστασία που παρέχουν οι οικογένειες και οι φυλές περιορίζεται στις περιοχές όπου υπάρχουν οι οικογενειακοί ή κοινοτικοί δεσμοί. Όπως τεκμηριώνουν μελέτες για την ευάλωτη κατάσταση των πολιτών που ζουν σε αστικές περιοχές, στο Αφγανιστάν το σπίτι και η ευρύτερη οικογένεια συνεχίζουν να αποτελούν το βασικό κοινωνικό δίκτυο, ενώ υπάρχουν ενδείξεις σύμφωνα με τις οποίες είναι λιγότερο αποτελεσματικά στις αστικές περιοχές τα υφιστάμενα παραδοσιακά συστήματα κατανομής και ανακατανομής²⁹¹. Επομένως, είναι αδύνατο για τους Αφγανούς να διάγουν μια σχετικά φυσιολογική ζωή, χωρίς υπέρμετρες δυσκολίες, όταν μετεγκαθίστανται σε περιοχές όπου δεν απολαμβάνουν την προστασία της οικογένειας, της κοινότητας ή της φυλής τους, συμπεριλαμβανομένων των αστικών περιοχών της χώρας²⁹². Τούτο ισχύει ιδιαίτερα για τις ασυνόδευτες γυναίκες και τα παιδιά καθώς και για τις γυναίκες αρχηγούς νοικοκυριών που δεν απολαμβάνουν την προστασία αρρένων μελών της οικογένειάς τους. Επι-

²⁹⁰ Βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 284.

²⁹¹ Βλέπε, Stefan Schutte, *Urban vulnerability in Afghanistan; case studies from three cities*, Working paper series, Afghanistan Research and Evaluation Unit, May 2004, σελίδα 3, σε http://www.areu.org.af/index.php?option=com_docman&Itemid=&task=doc_download&gid=417.

²⁹² Βλέπε Action contre la Faim, *Kabul Vulnerability Mapping*, January 2004 σε http://www.aah-usa.org/news/Kabul_report.pdf. Σύμφωνα με την έκθεση κάποιες περιοχές της πόλης, ειδικά η περιοχή της Κεντρικής Αγοράς, είναι ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένες (51% των οικογενειών ζουν σε ένα δωμάτιο). Επίσης, η έκθεση αποτυπώνει το ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο ανασφάλειας που βιώνουν τα νοικοκυριά, καθώς το 33,48% του εισοδήματός τους εξαρτάται από το μεροκάματο. Η ανασφάλεια που αφορά στον προσπορισμό του εισοδήματος και επομένως η ικανότητά τους να ανταποκριθούν στα έξοδα του ενοικίου, αποτελεί βασική πηγή ανησυχίας. Στην Καμπούλ και στα περίχωρα τα ενοίκια κυμαίνονται κατά μέσον όρο από τα 50\$ για ένα δωμάτιο χωρίς καμιά υποδομή έως 3.000\$ στις πλέον ακριβές περιοχές της πόλης, όπως είναι η Wazir Akbar Khan. Πρόσφατα, τα ενοίκια στην Καμπούλ αυξήθηκαν κατά μέσο όρο κατά 300% του μηνιαίου επαγγελματικού εισοδήματος, ακόμα και στα περίχωρα της πόλης. Στις αγροτικές περιοχές, δεν είναι δυνατή η ενοικίαση στέγης. Τα σπίτια είναι ιδιόκτητα. Διαπιστώνεται υπερ-πληθυσμός στις κατοικίες λόγω του πολέμου και της αύξησης του μεγέθους των οικογενειών. Επίσης, δεν υπάρχει γη ελεύθερη από βάρη, όπως είναι τα ναρκοπέδια και τα νομικά κωλύματα της κυριότητας.

πλέον, η μετεγκατάσταση μπορεί να είναι αδύνατη για τις εθνοτικές ομάδες όταν πρόκειται για περιοχές όπου μπορεί να αποτελούν μειοψηφία.

Περαιτέρω, οι πολίτες που προέρχονται από αγροτικές περιοχές, και δεν διαθέτουν ιδιαίτερες επαγγελματικές δεξιότητες πέραν των σχετικών με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, μπορεί να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη δυσκολία επανένταξης σε άλλες περιοχές, εξαιτίας της στενότητας των αποταμιεύσεών τους και της κατάστασης της περιουσίας τους (καταστροφή ή λεηλασία της περιουσίας τους ή αδυναμία μεταφοράς της στην περιοχή μετεγκατάστασης), της έλλειψης κοινωνικών δικτύων στην περιοχή μετεγκατάστασης ακόμα και των δυσχερειών επικοινωνίας λόγω των περιορισμών που οφείλονται στη γλώσσα ή στις διαλέκτους²⁹³.

Για τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες στην Καμπούλ, μπορεί να υποστηριχθεί ότι έχουν επιδεινωθεί τα τελευταία δύο έτη. Η αύξηση του αριθμού των εκτοπισμένων και των οικονομικών μεταναστών ασκεί πιέσεις στην αγορά εργασίας και στους πόρους διαβίωσης, όπως είναι η οικοδομή, η γη και ιδιαίτερα το πόσιμο νερό, που αποτελεί είδος εν ανεπαρκεία ενόψει της επίμονης ξηρασίας, που προκάλεσε αύξηση των σχετικών νοσημάτων. Η εκτεταμένη ανεργία και η υποαπασχόληση περιορίζουν την ικανότητα μεγάλου αριθμού προσώπων να κερδίζουν τα προς το ζην. Η οικονομική κατάσταση έχει επιδεινωθεί από τις αυξήσεις των τιμών των βασικών αγαθών και τροφίμων. Γενικότερα, η περιορισμένη διάθεση της ανθρωπιστικής βοήθειας δεν έχει συμβάλει στην αλλαγή αυτής της κατάστασης με οιοδήποτε διαρθρωτικό τρόπο. Η βοήθεια μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην επιβίωση των ατόμων και των οικογενειών τους κατά τη χειμερινή περίοδο, αλλά γενικά δεν επιδρά στο όριο της φτώχειας.

Όσον αφορά στις συνθήκες στέγασης, λόγω της ανεργίας και των χαμηλών μισθών οι περισσότεροι πολίτες αδυνατούν να ανταποκριθούν στο μηνιαίο ενοίκιο των 200 – 250 δολαρίων ΗΠΑ για ένα διαμέρισμα ενός ή δύο δωματίων στα αστικά κέντρα, όπως είναι η Καμπούλ, όπου ενδεχομένως μετεγκαθίστανται. Ο ελάχιστος μισθός για την αντιμετώπιση αυτής της δαπάνης και των

²⁹³ Δεν υπάρχουν πολλά συγκεκριμένα στοιχεία ούτε μελέτες για το ζήτημα αυτό. Όμως, η πλειοψηφία των πολιτών που έχουν εκτοπιστεί λόγω της γενικευμένης βίας, ειδικά από το νότο, είναι Pashtuns. Δεν είναι βέβαιο ότι μπορεί να επικοινωνούν στη γλώσσα Dari ενώ είναι ελάχιστα πιθανό να μιλούν αυτήν τη γλώσσα οι γυναίκες και τα παιδιά. Στο Αφγανιστάν, είναι περίπλοκο ζήτημα η επιλογή της *lingua franca*, δηλαδή μιας κοινής γλώσσας επικοινωνίας για τις διαφορετικές εθνοτικές ομάδες. Γενικά, οι γλώσσες Dari και Pashto είναι σε εθνικό επίπεδο οι επίσημες γλώσσες του κράτους και μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως *lingua franca*. Κατά κανόνα, στις διάφορες περιοχές επιλέγεται η γλώσσα που ομιλεί η πλειοψηφούσα εθνοτική ομάδα, ειδικά όταν θεωρείται ότι αυτή κατάγεται από τη συγκεκριμένη περιοχή. Για παράδειγμα, στην επαρχία Nuristan, οι Nuristanis και οι Pashtuns επικοινωνούν στη γλώσσα Pashto που φαίνεται να αποτελεί τη γλώσσα της πλειοψηφούσας ομάδας στις ανατολικές περιφέρειες της χώρας. Στην Καμπούλ και στα περίχωρα ομιλείται η Pashto, αλλά *lingua franca* είναι η γλώσσα Dari και αναμένεται από τους πολίτες να τη μιλούν και να την κατανοούν αφού πολλοί αδυνατούν να επικοινωνήσουν καλά στη γλώσσα Pashto. Το γλωσσικό ζήτημα παρεμποδίζει την τοπική ένταξη και πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες και τα παιδιά. Ειδικότερα, τα παιδιά που δεν ομιλούν τη γλώσσα Dari έχουν δυσκολία ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα.

υπόλοιπων εξόδων που απαιτούνται για την κάλυψη των βασικών αγαθών διαβίωσης ανέρχεται σε 400 δολάρια ΗΠΑ. Η πλειοψηφία των Αφγανών, με εξαίρεση τις ελάχιστες διαθέσιμες θέσεις εργασίας στους διεθνείς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στη χώρα, δεν έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε παρόμοιο μισθό. Όμως, στις περιπτώσεις των εργαζομένων σε διεθνείς οργανισμού πρέπει να ληφθούν υπόψη η ανασφάλεια και ο κίνδυνος της στοχοποίησης από τους απαγωγείς. Πρόσφατα, η απαγωγή αφγανού εργαζόμενου σε μη κυβερνητική οργάνωση στο βόρειο Αφγανιστάν προκάλεσε την παραίτηση άλλων 19 συναδέλφων του.

Στο προαναφερόμενο πλαίσιο, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες θεωρεί εν γένει ότι είναι διαθέσιμη η εύλογη και πραγματική δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής όταν στην προτεινόμενη περιοχή ο ενδιαφερόμενος μπορεί να απολαμβάνει την προστασία της διευρυμένης οικογένειας, της κοινότητας ή της φυλής²⁹⁴. Αλλά και σε αυτές τις περιπτώσεις απαιτείται εξατομικευμένη ανάλυση των ειδικότερων περιστάσεων της υπόθεσης λαμβάνοντας υπόψη την καταστροφή του παραδοσιακού κοινωνικού ιστού της χώρας που προκάλεσαν ο 30χρονος πόλεμος, τα μαζικά κύματα προσφύγων και η αυξανόμενη εσωτερική μετανάστευση προς τις αστικές περιοχές.

V. Αποτίμηση της κατάστασης άλλων δικαιωμάτων του ανθρώπου

1. Η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη

Το μέσο προσδόκιμο όριο ζωής στο Αφγανιστάν είναι από τα χαμηλότερα στον κόσμο: δεν υπερβαίνει την ηλικία των 42 ετών τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες. Τα ποσοστά της μητρικής και βρεφικής θνησιμότητας είναι από τα υψηλότερα στον κόσμο: 1600 θάνατοι μητέρων για κάθε 100.000 γεννήσεις και 210 θάνατοι βρεφών για κάθε 1000 γεννήσεις, αντίστοιχα. Σε ποσοστό μικρότερο του 15% αντιστοιχούν οι τοκετοί όπου συμμετέχει εκπαιδευμένο ιατρικό προσωπικό²⁹⁵. Έκθεση που δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2006 αναδεικνύει κάποιες βελτιώσεις

²⁹⁴ Βλέπε για παράδειγμα, *Refugee Appeal No. 76191*, 12.8.2008 (New Zealand Refugee Status Appeals Authority, para. 96), σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48c0f8392.html>, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρχε για τον προσφεύγοντα η δυνατότητα μετεγκατάστασης στην Καμπούλ λόγω της έλλειψης οικογενειακού υποστηρικτικού περιβάλλοντος. Επιπρόσθετα, το Δικαστήριο εκτίμησε «ότι η κλιμάκωση της εξέγερσης από το 2006 συνέβαλε στην αύξηση του αριθμού των εσωτερικά εκτοπισμένων που φθάνουν στην Καμπούλ και ασκούν πίεση στην ικανότητα της πόλης να τους εξασφαλίσει ένα στοιχειώδες επίπεδο κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας». Βλέπε επίσης *Refugee Appeal No. 76190*, 3.7.2008 (New Zealand Refugee Status Appeals Authority) σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/489828312.html>, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η περιορισμένη οικογενειακή προστασία του προσφεύγοντα καθιστούσε ανέφικτη τη δυνατότητα εγκατάστασής του σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής του.

²⁹⁵ Βλέπε United Nations Development Programme (UNDP), *Afghanistan National Human Development Report 2004 – Security with a Human Face: Challenges and Responsibilities*, 21.2.2005, p. 27 σε <http://hdr.undp.org/en/reports/nationalreports/asiathepacific/afghanistan/name,3292,en.html>. Σύμφωνα με τα ευρή-

στους δείκτες της μητρικής υγείας, αλλά οι διαφορές μεταξύ των αγροτικών και αστικών περιοχών παραμένουν σημαντικές²⁹⁶.

Οι πρόωρες εγκυμοσύνες που οφείλονται στην τέλεση γάμων σε μικρές ηλικίες αυξάνουν τον κίνδυνο θανάτου κατά τον τοκετό. Εκτιμάται ότι ποσοστό 16% των Αφγανών κοριτσιών έχει τελέσει γάμο σε ηλικία μικρότερη των 15 ετών και 52% σε ηλικία μικρότερη των 18 ετών²⁹⁷. Στο Αφγανιστάν, ποσοστό μικρότερο του 40% των παιδιών εμβολιάζεται για τις βασικές παιδικές ασθένειες.

Οι σοβαρές ανεπάρκειες του συστήματος υγείας στο Αφγανιστάν ασκούν ισχυρές πιέσεις στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη. Συνολικά, υπάρχουν μόνο 210 εγκαταστάσεις παροχής υγειονομικών υπηρεσιών που διαθέτουν κρεβάτια για την περίθαλψη των ασθενών. Με εξαίρεση τέσσερις επαρχίες, αναλογεί ένας γιατρός σε κάθε 10.000 ασθενείς. Πολλές Αφγανές γυναίκες διστάζουν ή αντιμετωπίζουν κωλύματα στην πρόσβαση στις υπηρεσίες αντρών ιατρών. Ταυτόχρονα, λόγω της μείωσης των διαθέσιμων εγκαταστάσεων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, οι γυναίκες των αγροτικών περιοχών αναγκάζονται να περπατούν πολύ μεγάλες αποστάσεις για να έχουν πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, και συχνά δεν προσέρχονται σε αυτές γιατί δεν υπάρχει άρρεν μέλος της οικογένειάς τους διαθέσιμο να τις συνοδεύσει ή γιατί φοβούνται τους αντάρτες. Οι γυναίκες των αγροτικών περιοχών διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο θανάτου στη διάρκεια του τοκετού. Στις αγροτικές περιοχές αντιστοιχούν λιγότεροι από έξι γιατροί, επτά νοσοκόμες και τέσσερις μαίες σε κάθε 100.000 γυναίκες. Για παράδειγμα, στην επαρχία Panjshir υπάρχουν δεκαεπτά κέντρα υγείας: σε καθένα από αυτά εργάζονται μια γιατρός και μια μαία για την εξυπηρέτηση ενός πληθυσμού 30.000 έως 60.000 πολιτών²⁹⁸.

ματα επιτόπιων συνεντεύξεων που διεξήγαγε η AIHRC και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες το 2006 ποσοστό 34,2% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι ήσαν παρόντες στον τοκετό γιατρός / νοσοκόμα (12,9%) ή μαία / εξειδικευμένο προσωπικό (21,3%)

²⁹⁶ Βλέπε John Hopkins University, *Afghanistan Health Sector Balance Scorecard – National and Provincial Results*, Bloomberg School of Public Health, Indian Institute of Health Management Research, September 2006 σε http://www.jhsph.edu/refugee/response_service/afghanistan/Afghanistan_Balanced_Scorecard.pdf.

²⁹⁷ Το αναπτυξιακό όραμα της Αφγανικής κυβέρνησης αποτυπώνεται τόσο στο Afghanistan Compact όσο και στο 2005 Millennium Development Goals Report (Vision 2020). Το έγγραφο Afghanistan Compact υιοθετήθηκε στη Διάσκεψη του Λονδίνου για το Αφγανιστάν που συγκλήθηκε στις 31.1/1.2.2006 και είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα http://www.ands.gov.af/admin/ands/ands_docs/upload/UploadFolder/The%20Afghanistan%20Compact%20-%20Final%20English.pdf και Ισλαμική Δημοκρατία του Αφγανιστάν, *Millennium Development Goals, Country Report 2005 – Vision 2020*, 2005 σε http://www.ands.gov.af/src/src/MDGs_Reps/MDGR%202005.pdf. Σύμφωνα με τα ευρήματα επιτόπιων συνεντεύξεων που διεξήγαγε η AIHRC και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες 12.3% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι τα παιδιά των οικογενειών τους παντρεύονταν πριν την ηλικία των 16 ετών. Μεταξύ των παιδιών που παντρεύονται σε ηλικία μικρότερη των 16 ετών 84,7% (1314) ήταν κορίτσια ενώ 15,3% αγόρια. Βλέπε Ανεξάρτητη Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Αφγανιστάν (AIHRC), *Economic and Social Rights in Afghanistan II*, 1.8.2007, p. 31 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/471f4a5b0.html>.

²⁹⁸ Βλέπε UNICEF, *Midwife training programme aims to reduce maternal mortality in Afghanistan*, 13.1.2009 σε http://www.unicef.org/infobycountry/afghanistan_47120.html.

Παρά τη σημαντική πρόοδο που επιτεύχθηκε στην υγειονομική περίθαλψη με τη διεύρυνση των βασικών υπηρεσιών υγείας που αποφάσισε η κυβέρνηση, σοβαρά είναι τα προβλήματα που δημιουργούν η καταστροφή των υποδομών των υπηρεσιών υγείας, η ανεπαρκής συντήρηση και επάνδρωσή τους με εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο προσωπικό καθώς και η έλλειψη του αναγκαίου ιατρικού υλικού. Ορισμένοι παρατηρητές υποστηρίζουν ότι οι υπηρεσίες υγείας αδυνατούν να ανταποκριθούν στις βασικές ανάγκες υγείας της πλειοψηφίας του πληθυσμού. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ οι βασικές υπηρεσίες υγείας καλύπτουν ποσοστό 82% του πληθυσμού²⁹⁹. Λειτουργούν 900 κλινικές και ποσοστό περίπου 40% του πληθυσμού έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης³⁰⁰. Σύμφωνα με το Υπουργείο Δημόσιας Υγείας, περισσότεροι από 600.000 πολίτες δεν έχουν βασικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης λόγω των επιθέσεων κατά των εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης και του ιατρικού προσωπικού - αριθμός που έχει διπλασιαστεί από το 2007³⁰¹. Σε κάθε περίπτωση, έχει βελτιωθεί στο Αφγανιστάν η γενικότερη ποιότητα των υπηρεσιών υγείας. Σύμφωνα με την οργάνωση Fahim, «η βρεφική θνησιμότητα έχει μειωθεί κατά 26% και πλέον, σε σύγκριση με την περίοδο διακυβέρνησης της χώρας από το καθεστώς των Ταλιμπάν, 80.000 λιγότερα βρέφη αποβιώνουν σε ετήσια βάση»³⁰².

Σε περιφερειακό επίπεδο είναι διαθέσιμες υπηρεσίες πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης, αλλά είναι ανύπαρκτα τα μέσα για τη μεταφορά των επειγόντων περιστατικών. Οι τραυματίες μεταφέρονται για θεραπεία στα ελάχιστα νοσοκομεία των μεγάλων αστικών κέντρων που παρέχουν γενικότερες υπηρεσίες περίθαλψης, που μπορεί να είναι χαμηλής ποιότητας και να κοστίζουν ακριβά³⁰³.

²⁹⁹ Βλέπε UN General Assembly, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security: report of the Secretary General*, 6.3.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47d4f0c32.html>.

³⁰⁰ Βλέπε UK Foreign and Commonwealth Office (FCO), *Afghanistan Country Profile*, Ιανουάριος 2008, σε <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad/travel-advice-by-country/asia-oceania/afghanistan?ta=health&pg=5>.

³⁰¹ Βλέπε IRIN, *Afghanistan: growing number of Afghans lack health care – Ministry*, 7.4.2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ddfa68a.html>.

³⁰² Βλέπε, IRIN, *Afghanistan: insurgency, insecurity threaten health progress*, 23.7.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/488f180b19.html>.

³⁰³ Βλέπε UK Home Office, *Country of Origin Information Report, Afghanistan*, 29.8.2008 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/488f180b19.html>.

2. Κράτος δικαίου

Αν και το Σύνταγμα εγγυάται την προστασία από την αυθαίρετη και παράνομη κράτηση³⁰⁴ αναφέρεται ότι συχνά οι Αφγανοί στερούνται την προσωπική τους ελευθερία, χωρίς νομική βάση, για τα αποκαλούμενα «εγκλήματα ηθικής», όταν παραλείπουν να εκπληρώσουν συμβατικές υποχρεώσεις, για οικογενειακές διαφορές ή για την άσκηση πίεσης σε συγγενή ή σε συνεταίρο προκειμένου να ομολογήσει. Επίσης, υπάρχουν ενδείξεις ότι η κράτηση των Αφγανών αποτελεί μέσο απαγόρευσης της άσκησης θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως της ελευθερίας της έκφρασης και πολλών εκ των θεμελιωδών δικαιωμάτων των γυναικών³⁰⁵. Παρά τις βελτιώσεις και τις απαγορεύσεις που ορίζει το ισχύον δίκαιο, οι Αφγανοί κρατούνται όταν παραβιάζουν διατάξεις του αστικού δικαίου ή δεν εκπληρώνουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών που αφορούν στη στέγη, στη γη και στην ιδιοκτησία, των διαφορών που αφορούν σε χρέη και των οικογενειακών διαφορών, συμπεριλαμβανομένου του γάμου. Περαιτέρω, μπορεί να διατάσσεται αυθαίρετα η κράτηση πολιτών για πράξεις που δεν συνιστούν εγκλήματα κατά την αφγανική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων των παραβιάσεων του εθίμου ή του Νόμου της Σαρία και της εσφαλμένης εφαρμογής του νόμου με σκοπό την ποινικοποίηση της συμπεριφοράς του θύματος. Επίσης, έχουν αναφερθεί περιπτώσεις κράτησης συγγενών ή συνεταίρων του υπόπτου ή του κατηγορούμενου ως μέσο άσκησης πίεσης για να παραδοθεί στις αρχές. Περιστασιακά, τα δικαστήρια έχουν καταδικάσει συγγενείς στη θέση του κατηγορούμενου³⁰⁶.

Η κράτηση που διατάσσεται για παραβίαση του εθίμου ή του Νόμου της Σαρία πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες και τα κορίτσια³⁰⁷. Γυναίκες και κορίτσια συλλαμβάνονται και φυλακίζονται όταν διαπράττουν μη κωδικοποιημένα «εγκλήματα ηθικής», συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων της αποδιδόμενης απρεπούς συμπεριφοράς, όπως είναι η εγκατάλειψη της συζυγικής

³⁰⁴ Σύμφωνα με το Σύνταγμα η ελευθερία του προσώπου περιορίζεται όταν «πλήττει την ελευθερία των άλλων καθώς και για λόγους δημοσίου συμφέροντος» και μόνο σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους όρους που «θέτει ο νόμος» (άρθρο 27 παρ. 1). Απαγορεύεται η κράτηση οιαδήποτε προσώπου χωρίς «την τήρηση των διαδικασιών που ορίζει ο νόμος» (άρθρο 27 παρ. 2).

³⁰⁵ Βλέπε UNAMA, *Arbitrary Detention in Afghanistan: a call for action, volume I – overview and recommendations*, January 2009 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49d07f272.html> και UN Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), *Arbitrary Detention in Afghanistan: a call for action, volume II – a practical guide to understandings and combating arbitrary detention practices in Afghanistan*, January 2009, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49d07fc42.html> (στη συνέχεια «UNAMA Arbitrary Detention in Afghanistan»).

³⁰⁶ Για παράδειγμα, στην επαρχία Baghlan της περιφέρειας Nahrin το 2007 διατάχθηκε η κράτηση δύο αντρών επειδή ήσαν φυγόδικοι οι γιοί τους που ήσαν ύποπτοι τέλεσης εγκληματικής κράτησης. Αναφέρεται ότι τον Ιούνιο του 2005 διατάχθηκε στην επαρχία Balkh της περιφέρειας Sholgara η κράτηση τεσσάρων αντρών των οποίων οι συγγενείς κατηγορούνταν για εμπρησμό συγκομιδής. Τον Οκτώβριο του 2007 καταδικάστηκε σε εξαιτή φυλάκιση ο πατέρας νεαρού που κατηγορείτο για αρπαγή 18χρονης. Η απόφαση ακυρώθηκε από το Εφετείο μετά την παρέμβαση της UNAMA. Βλέπε, UNAMA *Arbitrary detention in Afghanistan, volume I*, ανωτέρω υποσημείωση 305.

³⁰⁷ Βλέπε, UNAMA *Arbitrary detention in Afghanistan, volume I*, ανωτέρω υποσημείωση 305.

εστίας³⁰⁸ ή η συνοδεία από «ακατάλληλο άρρενα»³⁰⁹. Συχνά κρατούνται μετά την απαγγελία κατηγοριών τα θύματα βιασμού (γυναίκες και άντρες), ενδοοικογενειακής βίας, εμπορίας ανθρώπων, αναγκαστικών γάμων ή άλλων μορφών βίας που πλήττει τις γυναίκες. Αναφέρεται ότι αποτελεί τυποποιημένη πρακτική η άσκηση ποινικής δίωξης για μοιχεία ή *zina* (σεξουαλική πράξη εκτός γάμου) σε βάρος των γυναικών που είναι θύματα βιασμού³¹⁰. Οι γυναίκες που καταγγέλλουν εγκλήματα που διαπράττουν σε βάρος τους άντρες συχνά εξαναγκάζονται να επιστρέψουν στο δράστη³¹¹. Οι δικαστές καταδικάζουν τις γυναίκες που κατηγορούνται για σεξουαλικά εγκλήματα, όπως είναι η μοιχεία, με δυσανάλογα αυστηρές ποινές, σε αντίθεση με τους άντρες κατηγορούμενους που συχνά δεν κρατούνται ή καταδικάζονται σε ηπιότερες ποινές³¹².

Επιπλέον, αναφέρεται ότι παραβιάζονται βασικές διαδικαστικές εγγυήσεις, όπως είναι το δικαίωμα σε νομική εκπροσώπηση³¹³. Όσοι συλλαμβάνονται κρατούνται για μήνες χωρίς να απαγγέλλονται σε βάρος τους κατηγορίες ή να παραπέμπονται ενώπιον δικαστή και σπανίως έχουν νομική εκπροσώπηση. Επιπλέον, αδυνατούν να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κράτησής τους ενώπιον αμερόληπτου δικαστή και δεν απολαμβάνουν το τεκμήριο της αθωότητας πριν παραπεμφθούν σε δίκη. Μελέτη 2000 περίπου υποθέσεων της περιόδου 2006 – 2008 αναδεικνύει ότι η παράνομη κράτηση είναι συνήθως συνέπεια μειωμένης ευαισθητοποίησης και αδυναμίας κατανόησης νομοθεσίας και των δικαιωμάτων των κρατουμένων, σε ένα νομικό πλαίσιο που προβλέπει διαδικασίες ακατάλληλες για τη διασφάλιση αυτών των δικαιωμάτων. Σε κάποιες περιπτώσεις η κράτηση οφείλεται στη διαφθορά, στην κατάχρηση εξουσίας αλλά και στην αδιαφορία που επέδειξαν οι αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή του νόμου³¹⁴.

³⁰⁸ Για παράδειγμα, στην επαρχία Herat, η UNAMA εντόπισε στις 15.7.2008 την περίπτωση γυναίκας που μετά το θάνατο του συζύγου της αναγκάστηκε να τελέσει γάμο με το γαμπρό της. Αφού παραπονέθηκε στις αστυνομικές αρχές και μετά την έκδοση διαζυγίου παραπέμφθηκε σε δίκη και καταδικάστηκε σε επτάμηνη φυλάκιση για «εγκατάλειψη συζυγικής εστίας». Βλέπε, UNAMA *Arbitrary detention in Afghanistan, volume I*, ανωτέρω υποσημείωση 305.

³⁰⁹ Βλέπε *2008 Report of the High Commissioner for Human Rights*, ανωτέρω υποσημείωση 9. Για παράδειγμα, στην Pul-i-kumri της επαρχίας Baghlan καταδικάστηκε εγκυμονούσα χήρα επειδή μετά το θάνατο του συζύγου της βρισκόταν σε δωμάτιο με άρρενα φίλο της οικογένειας. Βλέπε, UNAMA *Arbitrary detention in Afghanistan, volume I*, ανωτέρω υποσημείωση 305.

³¹⁰ Για παράδειγμα, τον Ιανουάριο του 2007 στην Nangahar της περιφέρειας Sukroad κατηγορήθηκε για μοιχεία μια 20χρονη που κατήγγειλε στις αρχές ότι ήταν θύμα βιασμού. Στην επαρχία Samangan διατάχθηκε η κράτηση μιας 15χρονης, που παραπέμφθηκε σε δίκη κατηγορούμενη για *zina* αφού κατήγγειλε ότι βιάστηκε από το θείο της και εκ του λόγου αυτού ήταν έγκυος. Στην Nangahar της περιφέρειας Achin μια 22χρονη κατηγορήθηκε για μοιχεία μετά την αρπαγή της, τον εξαναγκασμένο γάμο της με άλλον άντρα και τη δολοφονία του παιδιού της. Βλέπε, UNAMA *Arbitrary detention in Afghanistan, volume I*, ανωτέρω υποσημείωση 305.

³¹¹ Βλέπε *2008 Report of the High Commissioner for Human Rights*, ανωτέρω υποσημείωση 9.

³¹² Βλέπε *2008 Report of the High Commissioner for Human Rights*, ανωτέρω υποσημείωση 9.

³¹³ Βλέπε *2008 Report of the High Commissioner for Human Rights*, ανωτέρω υποσημείωση 9. Για ολοκληρωμένη επισκόπηση της αυθαίρετης κράτησης στο Αφγανιστάν βλέπε UNAMA *Arbitrary detention in Afghanistan, volume I an volume II*, ανωτέρω υποσημείωση 305.

³¹⁴ Βλέπε, UNAMA *Arbitrary Detention in Afghanistan, volume I*, ανωτέρω υποσημείωση 305.

Στα μεγάλα αστικά κέντρα έχει βελτιωθεί η πρόσβαση σε νομική βοήθεια. Όμως, ο αριθμός των μαχόμενων δικηγόρων παραμένει εξαιρετικά περιορισμένος. Τον Οκτώβριο του 2006, μόλις 223 ήσαν οι εγγεγραμμένοι δικηγόροι στο Υπουργείο Δικαιοσύνης στους οποίους είχε χορηγηθεί άδεια άσκησης επαγγέλματος. Στο Τμήμα Νομικής Συνδρομής του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι εγγεγραμμένοι μόλις 19 δικηγόροι παρότι τόσο το Σύνταγμα όσο και το Μεταβατικός Κώδικας Ποινικής Δικονομίας προβλέπουν για τη δωρεάν νομική εκπροσώπηση των άπορων κατηγορουμένων.

3. Οι συνθήκες διαβίωσης στα σωφρονιστικά ιδρύματα

Στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης υπάγονται οι φυλακές και τα 30 κέντρα αναμόρφωσης νέων που λειτουργούν στις 34 επαρχίες του Αφγανιστάν³¹⁵. Στις περισσότερες εγκαταστάσεις οι συνθήκες διαβίωσης δεν πληρούν τα ελάχιστα διεθνή κριτήρια³¹⁶. Σύμφωνα με αναφορές είναι υπερβολικός ο συνωστισμός των κρατούμενων στους οποίους παρέχεται ανεπαρκής σίτιση και πόσιμο νερό. Επίσης, αναφέρεται ότι δεν συντηρούνται οι εγκαταστάσεις υγιεινής και ότι είναι πλημμελής ο εξοπλισμός των νοσοκομείων που λειτουργούν στα σωφρονιστικά ιδρύματα. Αναφέρεται ότι σπάνια διαχωρίζονται από τους υπόλοιπους κρατούμενους όσοι πάσχουν από μολυσματικές και ψυχικές ασθένειες, ενώ τα παιδιά των εγκλειστων γυναικών ζουν με τις μητέρες τους, ειδικά όταν δεν υπάρχουν συγγενείς για να αναλάβουν τη φροντίδα τους. Οι κρατούμενοι δεν διαχωρίζονται ανά φύλο³¹⁷.

Αναφέρεται επίσης ότι διαπράττουν βασανιστήρια και πράξεις κακοποίησης, συμπεριλαμβανομένων της εξαγωγής των νυχιών των χεριών και των ποδιών, του καψίματος με καυτό λάδι, της σεξουαλικής ταπείνωσης και του σοδομισμού, οι κρατικοί υπάλληλοι, οι τοπικές αρχές των σωφρονιστικών καταστημάτων, οι διευθυντές των αστυνομικών αρχών και οι αρχηγοί των φυλών³¹⁸.

VI. Επαναπατριsmός

1. Επιστροφή στο Αφγανιστάν

Μόνο το 2008, η Ύπατη Αρμοστέία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες διευκόλυνε τον επαναπατριsmό περίπου 278.000 Αφγανών, κυρίως από το Πακιστάν (274.000) και το Ιράν (περίπου

³¹⁵ Βλέπε US, 2008 Report on the Human Rights Practices, ανωτέρω υποσημείωση 40.

³¹⁶ Βλέπε 2008 Report of the High Commissioner for Human Rights, ανωτέρω υποσημείωση 9.

³¹⁷ Βλέπε US, 2008 Report on the Human Rights Practices, ανωτέρω υποσημείωση 40.

³¹⁸ Βλέπε US, 2008 Report on the Human Rights Practices, ανωτέρω υποσημείωση 40.

3.600). Έως την 3.6.2009 επαναπατρίστηκαν 29.400 Αφγανοί από το Πακιστάν και 1.240 από το Ιράν. Μισοί περίπου από τους επαναπατρισθέντες επέστρεψαν στις ανατολικές επαρχίες Nangarhar ή Καμπούλ, ενώ ποσοστό 25% των επαναπατρισθέντων ανέφερε ως προορισμό το βόρειο Αφγανιστάν και μόλις 4% τις νότιες, ανατολικές και κεντρικές ορεινές περιοχές της χώρας. Σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία, σχεδόν 2.600.000 Αφγανοί εξακολουθούν να διαμένουν σε γειτονικές χώρες: 1.700.000 στο Πακιστάν και 935.000 στο Ιράν³¹⁹. Το 2008, λίγοι Αφγανοί επαναπατρίστηκαν από μη γειτονικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων των χωρών της Ευρώπης, παρότι ήταν αυξανόμενος ο αριθμός των Αφγανών που απελάθηκαν στο πλαίσιο προγραμμάτων επαναπατριsmού που χαρακτηρίστηκε «εθελοντικός» από την εθνική νομοθεσία και τη διοικητική πρακτική³²⁰. Στόχος μη κρατικών οργάνων δίωξης ήσαν οι Αφγανοί που απελάθηκαν κυρίως από ευρωπαϊκές χώρες που θεωρήθηκε ότι επέστρεφαν με σημαντικό ποσό χρημάτων. Το 2008 αναφέρθηκαν τουλάχιστον δύο τέτοιες περιπτώσεις. Σε μία από αυτές, Αφγανός που απελάθηκε από τη Σουηδία δραπέτευσε από τους απαγωγείς του και εξαιτίας φόβου ήταν άστεγος έως ότου το Υπουργείο Προσφύγων και Επαναπατριsmού του εξασφάλισε για ανθρωπιστικούς λόγους και κατ' εξαίρεση προσωρινή στέγαση. Σε μια άλλη περίπτωση, οι απαγωγείς Αφγανού που απελάθηκε από τη Βρετανία ζητούσαν λύτρα χιλιάδων δολαρίων³²¹.

Για τους επαναπατριζόμενους Αφγανούς, το βασικό πλαίσιο προστασίας και αντιμετώπισης των προβλημάτων είναι οι παραδοσιακές οικογενειακές και κοινοτικές δομές του Αφγανικού κοινωνικού και φυλετικού συστήματος. Η υποστήριξη που παρέχουν οι οικογένειες, η ευρύτερη οικογένεια και οι φυλές περιορίζεται στις περιοχές όπου υπάρχουν οικογενειακοί ή κοινοτικοί δεσμοί, ειδικότερα στον τόπο καταγωγής ή συνήθους διαμονής. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μπορεί να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατά την επιστροφή οι ασυνόδευτες γυναίκες και οι γυναίκες αρχηγοί νοικοκυριών, τα ασυνόδευτα παιδιά, οι ασυνόδευτοι ηλικιωμένοι, τα θύματα σοβαρών τραυματικών εμπειριών, συμπεριλαμβανομένων της σεξουαλικής βίας και της βίας που οφείλεται στο γένος, πρόσωπα με φυσική ή διανοητική αναπηρία και όσοι έχουν ανάγκη ιατρική περίθαλψη (μακρόχρονη ή βραχύχρονη), ιδιαίτερα οι γυναίκες. Η επιστροφή σε περιοχή διαφορετική από αυτήν της καταγωγής ή της προηγούμενης συνήθους διαμονής μπορεί να εκθέσει τους Αφγανούς σε ανυπέρβλητες δυσκολίες, που δεν αφορούν μόνο στη βιωσιμότητα και στην εξασφάλιση

³¹⁹ Από τις 2.3.2002 έως τις 31.12.2008 η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συνέδραμε 4.369.086 Αφγανούς να επαναπατριστούν στη χώρα τους.

³²⁰ Σύμφωνα με το Υπουργείο Προσφύγων και Επαναπατριζόμενων του Αφγανιστάν τουλάχιστον 560 απορριφθέντες αιτούντες άσυλο απελάθηκαν από Ευρωπαϊκά κράτη ενώ άλλοι 545 επέστρεψαν στο πλαίσιο προγραμμάτων εθελοντικού επαναπατριsmού.

³²¹ Πληροφορίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

των μέσων βιοπορισμού αλλά και στους κινδύνους ασφάλειας. Εκτός από τους κινδύνους που ενέχουν οι συνεχιζόμενες ένοπλες συγκρούσεις, μεταξύ άλλων οι επαναπατριζόμενοι κινδυνεύουν από τις αυθαίρετες συλλήψεις και κρατήσεις και τις στοχευμένες δολοφονίες λόγω εθνοτικών αντιπαλοτήτων και οικογενειακών διαφορών.

Τέλος, συνεχίζουν να είναι τεράστιες οι ανάγκες επανένταξης ενώ τα αστικά κέντρα συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν μεγάλους αριθμούς επαναπατριζόμενων που αδυνατούν να απορροφήσουν. Παρά τη φτώχεια και τον πόλεμο, από το 2002 έχει επιστρέψει στο Αφγανιστάν το 20% του πληθυσμού της χώρας.

Σε αυτό το πλαίσιο και λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικότερες συνθήκες που επικρατούν στο Αφγανιστάν, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες τάσσεται κατά της επιστροφής των Αφγανών πολιτών σε περιοχές διαφορετικές από αυτές της καταγωγής τους ή της προηγούμενης συνήθους διαμονής τους, όπου δεν έχουν πρόσβαση σε οικογενειακούς ή φυλετικούς δεσμούς και σε υποστηρικτικό περιβάλλον, εκτός από τις περιπτώσεις του εθελοντικού επαναπατρισμού³²².

2. Επιστροφή στο Ιράν και στο Πακιστάν

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σημειώνει ότι κάποια κράτη επιδίωξαν να απομακρύνουν τους Αφγανούς αιτούντες άσυλο στο Ιράν και στο Πακιστάν με το σκεπτικό ότι αυτές οι χώρες τους εξασφάλισαν προστασία και μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Εκτός από την περίπτωση που είναι κάτοχοι έγκυρης θεώρησης εισόδου, οι Αφγανοί δεν έχουν δικαίωμα επανόδου σε αυτές τις χώρες, που δεν τους αναγνωρίζουν το προηγούμενο δικαίωμα διαμονής τους και τους απομακρύνουν στο Αφγανιστάν.

Όσον αφορά στο Πακιστάν, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και η κυβέρνηση της χώρας εφάρμοσαν από τα τέλη του 2006 έως τον Φεβρουάριο του 2007 πρόγραμμα καταγραφής και χορήγησης εγγράφων ταυτότητας σε 2.150.000 Αφγανούς που διαμένουν στη χώρα. Η καταγραφή στηρίχτηκε κατά βάση, αλλά όχι κατ' αποκλειστικότητα, στην απογραφή του Φεβρουαρίου του 2005. Οι κάτοχοι εγγράφων καταγραφής έχουν δικαίωμα διαμονής στο Πακιστάν έως το Δεκέμβριο του 2009, αν και οι αρχές της χώρας εξέφρασαν την πρόθεση παράτασης της περιόδου διαμονής τους έως τα τέλη του 2012. Για τους Αφγανούς που έχουν καταγραφεί στο Πακιστάν, η έξοδος από τη χώρα, η διάρκεια της προηγούμενης διαμονής και τα χορηγηθέντα έγγρα-

³²² Βλέπε, UNHCR, *Voluntary repatriation* No. 40 (XXXVI) – 1985, 18.10.1985, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae68c9518.html> και UNHCR, *Conclusion on the return of persons found not to be in need of international protection* No. 96 (LIV) – 2003, 10.10.2003 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f93b1ca4.html>.

φα ταυτότητας δεν ασκούν επιρροή στο δικαίωμα επιστροφής και διαμονής στη χώρα. Αφغانοί χωρίς έγκυρο διαβατήριο και θεώρηση εισόδου, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της προηγούμενης διαμονής τους στη χώρα, αδυνατούν να εισέλθουν στο Πακιστάν και απελαύνονται στη χώρα τους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 14.3 του Νόμου περί Αλλοδαπών του Πακιστάν. Στο Πακιστάν, οι συλλήψεις για παράνομη παραμονή, η φυλάκιση, τα πρόστιμα και οι απελάσεις των παράνομως διαμενόντων Αφγανών είναι καθημερινό φαινόμενο και πολλές εκατοντάδες Αφغانοί απελαύνονται στην πατρίδα τους σε μηνιαία βάση. Τέλος, υπογραμμίζεται ότι το Πακιστάν δεν έχει υπογράψει τη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και ότι δεν έχει υιοθετήσει εθνική νομοθεσία ασύλου.

Στο Ιράν ζει σημαντικός αριθμός καταγεγραμμένων Αφγανών: στα τέλη Μαΐου 2009 935.000 Αφغانοί είχαν καταγραφεί και ήσαν κάτοχοι εγγράφων ταυτότητας. Παρότι έχει υπογράψει τη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων το Ιράν έχει διατυπώσει επιφυλάξεις για το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και απασχόλησης των προσφύγων. Πρόσφατα, οι ιρανικές αρχές χορήγησαν προσωρινές άδειες εργασίας στους Αφγανούς που αναγνώρισαν πρόσφυγες με την προϋπόθεση της καταβολής δημοτικών φόρων και τέλους 500 δολαρίων. Αναμένεται να διαπιστωθεί πόσοι πρόσφυγες θα υπογράψουν σύμβαση εργασίας με τους εργοδότες. Οι ιρανικές αρχές απαγορεύουν εν όλω ή εν μέρει την κυκλοφορία των αλλοδαπών, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων σε 23 επαρχίες ενώ το Μάϊο του 2009 ανακήρυξαν απαγορευμένη για τους αλλοδαπούς την επαρχία Hormozgan. Η απόφαση αυτή πλήττει περίπου 140.000 πρόσφυγες που καλούνται να επιλέξουν μεταξύ της λύσης της μετεγκατάστασης εντός του Ιράν και της επιστροφής στο Αφγανιστάν. Οι Αφغانοί που αναχωρούν από το Ιράν χωρίς ειδική θεώρηση εξόδου δεν έχουν δικαίωμα νόμιμης επανεισόδου ή επανόδου χωρίς αφγανικό διαβατήριο και θεώρηση εισόδου, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της προηγούμενης νόμιμης διαμονής τους ή ακόμη και της γέννησής τους στη χώρα. Όσοι Αφغانοί αποπειρώνται να επιστρέψουν στο Ιράν ή απομακρύνονται στο Ιράν χωρίς να πληρούν τις προαναφερόμενες προϋποθέσεις κινδυνεύουν να συλληφθούν, να κρατηθούν και να απελαθούν στο Αφγανιστάν.

Στο Ιράν ζουν επίσης πολλές δεκάδες χιλιάδες Αφغانοί που δεν έχουν καταγραφεί με τις αρχές. Το 2008 απελάθηκαν στο Αφγανιστάν περισσότεροι από 405.000 Αφغانοί αυτής της κατηγορίας και από τον Ιανουάριο έως τις 3.6.2009 άλλοι 178.0000. Ποσοστό πλέον του 80% των απελαθέντων κατάγονται από τις βόρειες επαρχίες ή το δυτικό Αφγανιστάν. Ποσοστό πλέον του 97% των απελαθέντων ήσαν κυρίως άντρες, για τους οποίους πιστεύεται ότι εισήλθαν στο Ιράν για να εξασφαλίσουν τα προς το ζην. Οι Αφغانοί δεν έχουν τη δυνατότητα να αιτηθούν διεθνή προ-

στασία στο Ιράν, γιατί παρότι η χώρα αυτή είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του 1951 δεν έχει υιοθετήσει εθνική διαδικασία για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα. Σημειώνεται επίσης ότι η κυβέρνηση δεν αναγνωρίζει την εντολή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες να εφαρμόζει διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα.

VII. Εσωτερικά εκτοπισμένοι Αφγανοί

Το 2002 1.200.000 Αφγανοί ήσαν εσωτερικά εκτοπισμένοι. Στην πλειοψηφία τους επέστρεψαν αυθόρμητα στις πατρογονικές εστίες τους. Από το 2002 έως τον Οκτώβριο του 2007 η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συνέδραμε συνολικά 489.525 εσωτερικά εκτοπισμένους Αφγανούς να επαναπατριστούν. Σύμφωνα με τα υφιστάμενα στατιστικά στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες το Φεβρουάριο του 2009 οι εσωτερικά εκτοπισμένοι Αφγανοί ήσαν περίπου 270.000³²³. Στην πλειοψηφία τους ζουν για χρόνια εκτοπισμένοι αλλά πρόσφατα αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των εσωτερικά εκτοπισμένων Αφγανών, κυρίως λόγω των ένοπλων συγκρούσεων³²⁴. Επιπλέον, αναφέρεται ότι παρακωλύουν την επανένταξη των εσωτερικά εκτοπισμένων Αφγανών η επιδείνωση της κατάστασης ασφάλειας, η έλλειψη γης και οι περιορισμένες ευκαιρίες για την εξασφάλιση των μέσων βιοπορισμού. Περαιτέρω, οι απαλλοτριώσεις ιδιοκτησιών από πολέμαρχους και τοπικούς διοικητές ανέστειλαν τον επαναπατρισμό των εσωτερικά εκτοπισμένων Αφγανών στις πατρογονικές εστίες τους.

Στο Αφγανιστάν, οι εσωτερικά εκτοπισμένοι υφίστανται διακρίσεις κυρίως λόγω της εθνικότητάς τους ή του τόπου καταγωγής τους, αλλά όχι λόγω του καθεστώτος τους. Για παράδειγμα, σε κάποιες περιπτώσεις οι Τατζέκοι και οι Ουζμπέκοι που κατοικούν στις δυτικές και βόρειες περιοχές του Αφγανιστάν αντιμετωπίζουν με καχυποψία τους εσωτερικά εκτοπισμένους Pashtuns κυρίως επειδή θεωρούν ότι μπορεί να συνδέονται με στοιχεία της εξέγερσης.

Η πρόσβαση σε έγγραφα τεκμηρίωσης της προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης είναι το σοβαρότερο πρόβλημα προστασίας που αντιμετωπίζουν οι εσωτερικά εκτοπισμένοι. Απαιτείται έγγραφο ταυτότητας εθνικής εμβέλειας για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης, για την απόκτηση διαβατηρίου και άδειας οδήγησης ή για τη συμμετοχή στον αναδασμό της

³²³ Βλέπε, UNHCR, *Joint press release: Ministry of Refugees and Repatriation and UNHCR: first national IDP report reveals complex challenges for internally displaced*, 15.12.2008 σε <http://www.unhcr.org/49b8e91c2.html> και UNHCR, *National profile of internal displaced persons (IDPs) in Afghanistan*, 11.11.2008 σε <http://www.unhcr.org/49ba33a02.html>.

³²⁴ Βλέπε για παράδειγμα, Internal Displacement Monitoring Centre, *Afghanistan: increasing hardship and limited support for growing displaced population*, 28.10.2008, pp. 12-13 σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/490711f52.html>.

γης δυνάμει του διατάγματος 104³²⁵. Ιδιαίτερα προβλήματα για την απόκτηση εθνικού εγγράφου ταυτότητας αντιμετωπίζουν οι Kuchis (που είναι νομαδική φυλή): αδυνατούν να αποδείξουν τον τόπο καταγωγής τους και γενικά αντιμετωπίζουν τη διακριτική μεταχείριση των αρχών.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, οι Αφγανοί αναζητούν εν γένει την προστασία και τη συνδρομή που τους εξασφαλίζουν η οικογένεια, η φυλή και η εθνοτική ομάδα του τόπου καταγωγής τους. Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι συχνά αδυνατούν να επωφεληθούν αυτού του υποστηρικτικού πλαισίου προστασίας, ειδικά όταν είναι εθνοτική μειονότητα στον τόπο όπου έχουν εκτοπιστεί.

³²⁵ Βλέπε Διάταγμα Νο. 104 για την Διανομή Κατοικιών στους Επαναπατριζόμενους πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένους (2005).